

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARİH EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE
KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

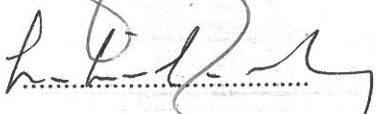
Yasemin DERİNGÖZ ARSLAN

Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

Ankara
Eylül, 2012

JURİ ONAY SAYFASI

Yasemin DERİNGÖZ ARSLAN'ın "TARİH ÖĞRETMENLERİNİN SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ" başlıklı tezi tarihinde, jürimiz tarafından Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı- Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Doç. Dr. Bahri Atas	
Üye(Tez Danışmanı)	Prof. Dr. Yasemin Demircan	
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Kılınç	
Üye:
Üye:

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Tarih Öğretimi Anabilim Dalı'nın eğitim amaçları göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, tarih öğretmenlerinin ortaöğretim kurumlarında tarih ders kitaplarındaki sanat tarihi konularına hâkimiyet düzeyleri ve yaklaşımlarını belirlemektir.

Bu çalışma temel olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm alanla ilgili literatürün taranması ve değerlendirilmesini içermektedir. İkinci bölüm ise, orta öğretim tarih öğretmenlerine uygulanan anket sonuçlarını ve bunların istatistiksel olarak değerlendirmelerini içermektedir.

Bu tezin hazırlanması sırasında, ilgi, teşvik ve rehberliğini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Yasemin Demircan' a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmamın hazırlanmasında ve tamamlanmasında yardımlarını ve desteğini esirgemeyen fikirleriyle ve görüşleriyle çalışmama ışık tutan saygı değer hocam Doç. Dr. Bahri Ata 'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca uygulama sürecinde bana yardımcı olan eşim Alper Arslan, kardeşim Elif Deringöz ve arkadaşım Yasemin Bozkurt'a teşekkür ederim.

Bana verdikleri destek ve aşıladıkları güvenle bugünlere gelmemi sağlayan çok değerli aileme de müteşekkirim.

Yasemin Deringöz ARSLAN

ANKARA – 2012

ÖZET

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

DERİNGÖZ ARSLAN, Yasemin

Yüksek Lisans, Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

Eylül – 2012, 226 sayfa

Bu araştırmada, ortaöğretim kurumlarında halen görev yapmakta olan tarih öğretmenlerinin tarih ders kitaplarındaki sanat tarihi konularının öğretiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Araştırma Ankara İlindeki beş merkez ilçede (Yenimahalle, Keçiören, Sincan, Gölbaşı, Mamak) 2011-2012 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde yürütülmüştür.

Araştırma sonucunda, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında halen görev yapmakta olan öğretmenlerin tarih ders kitaplarındaki sanat tarihi konularının öğretiminde sıkıntılar yaşadıkları ve bu konuların öğretiminde yetersiz kaldıkları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmayla öğretmenlerin bu problemlerine neden olan etmenler araştırılmış ve elde edilen bulgular doğrultusunda çözüm önerileri verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat Tarihi, Kavram, Alan, Dönem, Estetik Beceri.

ABSTRACT

THE PROBLEMS OF TEACHING ART HISTORY ENCOUNTERED BY HISTORY TEACHER AND THE SOLUTIONS THAT THEY PROPERED

DERİNGÖZ Arslan, Yasemin

Master Thesis, Department of History Education

Supervisor: Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

September-2012, 226 pages

In this study, history teachers in secondary schools are still working in the teaching of topics in art history in history textbooks prepared taking into consideration the problems and solutions encountered.

Research in Ankara province five central counties (Yenimahalle, Keçiören, Sincan, Gölbaşı, Mamak) was carried out in the second period 2011-2012 academic year.

As a result, currently working in secondary schools in the academic year 2011-2012 the difficulties experienced teachers teaching subjects of art history, history textbooks and the teaching of these subjects appeared to have insufficient.

Teachers in this study we investigated the factors that cause problems and in line with the findings of solutions have been submitted.

Key Words: History of Art, Concept, Branch, Term, Aesthetic Skill

İÇİNDEKİLER

JURİ ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7
1.6.1. Öğretim	8
1.6.2. Tarih öğretimi	8
1.6.3. Lise tarih öğretmeni	8
1.6.4. Sanat tarihi	8
1.7. İlgili Yayın ve Araştırmalar	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1. Türkiye’de Tarih Öğretimi	12
2.2. Sanat Tarihinin Tanımı ve Sınıflandırılması	15
2.3. Dünyada Sanat Tarihinin Gelişimi	18
2.4. Türkiye’de Sanat Tarihinin Gelişimi	21
2.5. Türkiye’deki Ortaöğretim Kurumlarında Sanat Tarihi Derslerinin Durumu	25
3. YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Araştırmanın Evreni	33

3.3 Araştırmanın Örneklemi	33
3.4. Veri Toplama Aracı	33
3.5. Güvenirlik	34
3.6. Geçerlik	34
3.7. Verilerin Analizi	34
4. BULGU VE YORUMLAR.....	35
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Ait Bulgular ve Yorumlar	47
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	52
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar	65
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar	73
4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	100
4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	117
4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar	139
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	156
5.1 Sonuçlar	156
5.2 Öneriler	166
KAYNAKÇA.....	168
EKLER	173
EK 1. 1952-1955 Yılları Arasında Uygulanan Dört Yıllık Lise Müfredat Programına Göre Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi(Cicioğlu, 1985:206)	174
EK 2. 1956 - 1957 Lise Müfredat Programına Göre Haftalık Lise Ders Dağıtım Çizelgesi (Cicioğlu, 1985: 207).....	175
EK 3. 1957 Tarihli Sanat Tarihi Müfredat Programı (Anonim, 1960: 43-44).....	176
EK 4. 1974-1975 Öğretim Yılında Modern Fen ve Matematik Programları Uygulanan Liselerde İzlenecek Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (Meb 5, 1991: 367).....	177
EK 5. 1974-1975 Öğretim Yılında Modern Fen ve Matematik Programları Uygulanmayan Liselerde İzlenecek Yeni Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (MEB 5, 1991: 373).....	178

EK 6. 1987 Gebze Seminerinde Alınan Kararlara Göre, Lise Haftalık Ders Dağılım Çizelgesi (Anonim, 1987: 374, Anonim,1994: 96)	180
EK 7. 1957 Sanat Tarihi Müfredat Programına, 1987’de Atatürkçülükle İlgili Yapılan Eklemeler (Anonim, 1987: 126)	181
EK 8. 1954 - 1956 Tarihli Sanat Tarihi Müfredat Programı (MV, 1954: 26; MV, 1956:99-100)	182
EK 9. 1991 Lise Haftalık Ders Dağılım Çizelgesi (MEB 7, 1991)	184
EK 10. 1998 Lise Haftalık Ders Dağılım Çizelgelerinin Sanat Tarihi Dersinin Yer Aldığı Bölümler, Sosyal Bilimler Alanı (MEB 2, 1998).....	185
EK 11. 1998 Lise Haftalık Ders Dağılım Çizelgelerinin Sanat Tarihi Dersinin Yer Aldığı Bölümler, Anadolu Lisesi ile Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Spor Alanı (MEB 2, 1998)	189
EK 12. 2004 – 2005 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Resim Alanı Haftalık Ders Dağılım Çizelgesi (2004/ 2560 Sayılı Tebliğler Dergisi).....	191
EK 13. 2005 – 2006 Öğretim Yılı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri.....	194
EK 14. Sanat Tarihine Ait Kavramların Tanımları.....	196

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Tarih Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	35
Tablo 2: Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemine Göre Dağılımı	35
Tablo 3: Tarih Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	36
Tablo 4: Tarih Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersinin Dağılımı.....	36
Tablo 5: Tarih Öğretmenlerinin Lisans Eğitiminde Aldığı Kültür ve Medeniyet Tarihi Derslerinin Frekans Dağılımı.....	37
Tablo 6: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullandıkları Yöntem ve Materyallerin İstatistikleri	38
Tablo 7: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Ders Kitabının Kullanım Frekans Dağılımı.....	38
Tablo 8: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Görsel Materyallerin Kullanım Frekans Dağılımı.....	39
Tablo 9: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Müzelerin Kullanım Frekans Dağılımı.....	39
Tablo 10: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Tarihi Mekânların Kullanım Frekans Dağılımı	40
Tablo 11: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Konuların Dağılımına Göre Öğrencilerin Tarihi Mekân veya Müzeye Götürülme İstatistikleri	40
Tablo 12: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Mimari İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı	41
Tablo 13: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Süsleme İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı.....	41
Tablo 14: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan El Sanatları İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı.....	42
Tablo 15: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Plastik Sanatlar İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı	42
Tablo 16: Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Güzel Sanatlar İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı	43
Tablo 17: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin İstatistikleri.....	43

Tablo 18: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Ders Kitaplarının Öneminin Frekans Dağılımı	44
Tablo 19: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Üç Boyutlu Nesnelerin Öneminin Frekans Dağılımı	44
Tablo 20: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Minyatürlerin Öneminin Frekans Dağılımı	45
Tablo 21: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Fotoğrafların Öneminin Frekans Dağılımı	45
Tablo 22: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Yöntemlerden Müze Gezisinin Öneminin Frekans Dağılımı	46
Tablo 23: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Tarihi Yapıların Öneminin Frekans Dağılımı	46
Tablo 24: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Öneminin Cinsiyete Göre Dağılımları	48
Tablo 25: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Mesleki Kıdeme Göre Önem Sırasının Dağılımları.....	49
Tablo 26: Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Mezun Olunan Okula Göre Önem Sırasının Dağılımları.....	51
Tablo 27: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Dönemlere Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	53
Tablo 28: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Dönemlere Hâkimiyet Düzeylerinin Meslekî Kıdeme Göre Dağılımı	56
Tablo 29: Tarih Öğretmenlerinin Orta Asya Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	58
Tablo 30: Tarih Öğretmenlerinin İslamiyet Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	59
Tablo 31: Tarih Öğretmenlerinin Selçuklu Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	60
Tablo 32: Tarih Öğretmenlerinin Beylikler Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	61
Tablo 33: Tarih Öğretmenlerinin Erken Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	62

Tablo 34: Tarih Öğretmenlerinin Klasik Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	63
Tablo 35: Tarih Öğretmenlerinin Batılılaşma Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	64
Tablo 36: Tarih Öğretmenlerinin Cumhuriyet Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı	65
Tablo 37: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	66
Tablo 38: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Dağılımı	68
Tablo 39: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı.....	70
Tablo 40: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Dönemler ve Alanlara Hâkimiyet Derecelerinin Betimsel İstatistikleri.....	72
Tablo 41: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımları-1	74
Tablo 42: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımları-2.....	77
Tablo 43: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Meslekî Kıdeme Göre Dağılımları-1	80
Tablo 44: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2	83
Tablo 45: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Çıkma ve Firize Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları	86
Tablo 46: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Yıldız Kornişler ve Tombak Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları	87
Tablo 47: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından İbrik ve Darüleytam Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları	89

Tablo 48: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Lahit ve Serpuş Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	90
Tablo 49: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Kurgan ve Revak Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları	92
Tablo 50: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Portal ve Minber Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	94
Tablo 51: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Fresko ve Türk Üçgeni Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	95
Tablo 52: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlardan Kalem işi ve Sedef Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	97
Tablo 53: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Kakma ve Tezhip Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları	99
Tablo 54: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-1	101
Tablo 55: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-2	104
Tablo 56: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme göre Dağılımları-1	107
Tablo 57: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2	110
Tablo 58: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları-1	112

Tablo 59: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları-2	115
Tablo 60: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihine Ait Eserlerin Hangi Döneme Ait olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-1	118
Tablo 61: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-2.....	121
Tablo 62: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Eserler ait Hâkimiyetlerine İlişkin	124
Tablo 63: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2	127
Tablo 64: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Olunan Okula Göre Dağılımları-1	130
Tablo 65: Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Olunan Okula Göre Dağılımları-2.....	132
Tablo 66: Tarih Öğretmenlerinin Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersini Alma Durumlarına Göre Eserlere ait Hâkimiyetlerine İlişkin Dağılımları-1	134
Tablo 67: Tarih Öğretmenlerinin Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersini Alma Durumlarına Göre Eserlere ait Hâkimiyetlerine İlişkin Dağılımları-2.....	137
Tablo 68: Tarih Derslerinde Sanat Tarihinin Önemi ve Konu Sistematiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	140
Tablo 69: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Öğretimi yaparken Kullandıkları Görsel Metot, Gezi ve Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı....	142
Tablo 70: Tarih öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı-1	143
Tablo 71: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı-2.....	145

Tablo 72: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı-1	148
Tablo 73: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mesleki kıdeme Göre Dağılımı-2	150
Tablo 74: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı-1	152
Tablo 75: Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı-2	154

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
TCM	: Türkiye Cumhuriyeti Maarif
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMV	: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekilliği
%	: Yüzde

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilecektir.

1.1. Problem Durumu

İnsanlar ve toplumlar sürekli bir değişim içerisinde olup, karmaşık sorularla karşı karşıya gelmektedir. Bu değişim neticesinde, ulusal ve ahlaki değerlerin öncülüğünde sosyal bilimlerin önemli bir dalı olan tarih bilimi ortaya çıkmıştır.

Geçmişten günümüze insan deneyimlerini incelemeye çalışan ve akademik bir çalışma alanı olan tarihin ne olup olmadığı konusunda eskiden beri pek çok tartışma yapılmıştır. Bu bağlamda bu alana farklı görevler yüklenmiş ve yapılan tanımlamalar da bu çerçevede olmuştur.

Kafesoğlu'na (1963:2) göre tarih; maksatsız bir malûmat yığını değil, topluma hitap eden, cemiyetin haldeki durumuyla alakalı ve zamanda istikbali de tanzimde rol oynayan başlıca bilgi şubelerinden biridir. Yılmaz'a (2000:42) göre tarih; geçmişte yaşanan olayların, zaman ve mekana bağlı olarak, sübjektif bir anlayışla, kronolojik tarzda ve ilmi metotlar çerçevesinde tespitine dayalı bir bilim dalıdır. Ocak'a(2002:100) göre ise bir sosyal bilim dalı olarak tarih; insan toplumlarının zaman ve mekân içindeki yaşantısının ve oluşturduğu, ortaya koyduğu her şeyin, analitik yöntemle oluşturulan sentetik bilgisidir. Lewis'e göre tarih; pek çok yanlarıyla memnun edici olmayan bir bilgi dalıdır; güvenilmezdir, değişkenlik gösterir, uyuşmazdır, parçacıklar halindedir, çoğu zaman da inkârcıdır. Ancak bu niteliklerinden ötürü de değerlidir. Beşeri görüntüyü doğru yansıtır. Bu yüzden de eğitimimiz için, kendimizi algılayabilmemiz için, yalnızca geçmişimizi değil, günümüzde olup biteni anlayabilmemiz için gerekli bir öğedir (Akt. Özbaran, 1997:128).

Sosyal bilimlerin diğer bir dalı olan Sanat Tarihi'ni, gerek tarih dersinin içeriğinden(Kültür ve Medeniyet Tarihi) gerekse tarih öğretim yöntemlerinden (okul

dışı ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi) dolayı birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. En genel tanımıyla sanat tarihi, bir sanat ya da sanatlar arasındaki ilişkileri tarihsel boyutta inceleyerek sanatı oluşturan öğelerin tarih içindeki ağırlığını ve dağılımını belirleyen bilim dalıdır. Arık sanat tarihini; estetikten, felsefeden ve arkeolojiden yararlanan ancak bağımsız olarak inceleme yapan bir bilim dalı olarak tanımlamıştır. Gülensoy ise sanat tarihini, sanatı geçmişi ve gelişimi içinde inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlar ve sanat tarihi eğitmeninde şu özellikleri arar:

- Anadilini (Türkçeyi) çok iyi bilmesi gerekir.
- Milli kültürünü çok iyi bilmesi gerekir.
- Türk töresi, gelenek, görenek ve adetlerine çok iyi vakıf olması gerekir.
- Türk tarihini çok iyi bilmesi gerekir.
- Dünya ve Türk Medeniyeti tarihlerinin gelişimini çok iyi bilmesi gerekir.
- Aynı zamanda sanat tarihi alan bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Gülensoy'un da belirttiği üzere sanat tarihi eğitmeninde bulunması gereken özelliklerin pek çoğu iyi bir tarih öğretmeninde de bulunması gereken özellikleri de içermektedir. Tarih bilimini sosyal bilimlerin diğer alanlarından(Coğrafya, Felsefe, Sosyoloji, Antropoloji, vd.) ayırmak nasıl mümkün değilse sosyal bilimlerin bir dalı olan Sanat Tarihi'ni de Tarih biliminden ayrı düşünmek mümkün değildir.

Nihayetinde 2005-2006 yılında ortaöğretimin yeniden yapılandırılması çerçevesinde hazırlanan yeni öğretim programlarının dayandığı felsefe yapılandırmacı yaklaşımdır. Bu yaklaşım gereği diğer alanların öğretiminde olduğu gibi tarih öğretiminde de öğrencilerin etkin katılımını, kalıcı öğrenmeyi sağlamada ve dersi daha akıcı ve etkili hale getirmede sanat tarihi konuları bir araç olarak kullanılabilir. Çünkü yenilenen ders programlarına göre, sanat tarihi konuları tarih ders kitaplarında yer almaktadır. Hem bu sebeple hem de siyasi tarih konularının öğrencilerde kalıcılığını artırmak ve dersi daha etkili hale getirmek için tarih öğretmenlerinin sanat tarihi konularında tam donanımlı olmalarında yarar vardır.

Buraya kadar verilen bilgiler dâhilinde bu çalışmada;

“Tarih Öğretmenlerinin Sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri” problemine cevap aranacaktır. Bu problemle beraber aşağıdaki alt problemlere de cevap aranacaktır:

1. Tarih derslerinde sanat tarihi konuları işlenirken, tarih öğretmenlerinin, kullanılan materyallere ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında bulunan sanat tarihine ait dönemlere hâkimiyet düzeyleri nedir?
3. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında bulunan sanat tarihine ait alanlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?
4. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında bulunan sanat tarihine ait kavramlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?
5. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında bulunan sanat tarihine ait isimlerin hangi alana ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?
6. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında bulunan sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?
7. Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders programlarında yer alan sanat tarihi konularının gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın alt problemleri;

1. Mezuniyet'e
2. Cinsiyet'e
3. Kıdem'e

Göre ayrı ayrı incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; "Tarih öğretmenlerinin sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri" problemine cevap aramaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Geçmişten günümüze kadar sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olan insanı ve onun deneyimlerini incelemeye çalışan, aynı zamanda akademik bir çalışma alanı olan tarihi, tarih yazımı ve öğretiminin başlangıcını ilkçağlara kadar indirmek mümkündür. Tarih öğretiminin amaçları gerek Türk, gerekse Avrupalı araştırmacılar tarafından sürekli tartışılan bir konudur. Günümüze kadar bu konu ile ilgili pek çok araştırma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde tarih öğretiminin amaçları şu şekilde belirlenmiştir.

- Öğrencinin geçmişi ve bugünü anlayarak kimlik duygusunun gelişimine katkıda bulunmak.
- Öğrencide olayları neden ve sonuçlarıyla birlikte görüp analiz becerisi kazandırmak.
- Bugünkü medeniyetin uzun bir mazinin mahsulü olduğunu anlatmak.
- Büyük şahısların hayat ve hareketleri tasvir edilerek öğrencilere takdire değer örnekler göstermek.
- Geleceğin vatandaşlarını demokratik hayata hazırlamak için demokrasi ve hukuk kuralları hakkında bilgi edindirmek.
- Öğrenciye içinde yaşadığı toplumun ve bağlı olduğu grubun ve onlara borçlu olduğu ödevlerin şuurunu vermek.
- Disiplinli çalışma ile zihinsel olgunluğu sağlamak ve zihni eğitmek.
- Öğrencide önyargılarını tespit edebilme ve yenebilme yetisi kazandırarak bütün insan etkinliklerine karşı bir duygudaşlık uyandırmak.
- Öğrencileri iyi bir vatandaş ve milletin sadık taraftarları yapmak.
- Ortak mirası ve kültürel geçmişi anlayarak öğrencilere toplumda kendi yerini bulabilme becerisi kazandırmak.
- Öğrencilerde kendi ülkesinin, Avrupa'nın ve dünyanın sosyal problemleriyle ilgilenme ve bunları çözerek çağdaş dünyayı anlayabilme yetisi kazandırmak.
- Öğrencilerde barış, özgürlük, hoşgörü, iletişime açık olma, tolerans v.b özellikleri geliştirebilmek.

- Öğrenciye sosyal hayatın ve sosyal dayanışmanın önemini kavratarak onları yetişkin yaşama hazırlamak.
- Basit düzeyde araştırmalar yapabilmek.
- Öğrencilere tarihsel bilgiyi kritik ederek bilimsel, eleştirel ve analitik düşünebilme yetisi kazandırmak.
- Tarih, coğrafya ve sosyal bilimler öğretiminden doğan problemleri tanımak ve çözmeye çalışmak.
- Öğrencilere “iyi” ve “kötü” ile zaman içinde iyi ve kötünün belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde ortaya çıkabilecek belirsizlik ve bu belirsizliklere farklı bakış açıları kazandırabilmek.
- Dünya tarihi içinde ulus ve bölge tarihinin yerini anlayarak sosyal değişimin farkında olabilmek.
- Bütün insanlığı ilgilendiren sorunlara da cevap araması-vermesi gerektiği ve dünya ile barışçı bir bütünleşmenin esaslı araçlarından biri olduğunun kabullenilmesini sağlamak.
- Kültürel, sosyal ve manevi konularla ilgili tarihsel değişim ve günlük tarih bilgisi elde etmek.
- Sebep, sonuç, benzerlik, farklılık, süreklilik ve kanıt gibi kavramları öğrenmek.
- Yorum ile gerçek arasındaki farkı ve önyargının bilgiyi nasıl tahrip ettiğini görebilmek.
- Öğrencilerde tarihsel anlama yetisi kazandırmak (öğrencilerin neden ve sonuç ilişkileri yoluyla düşünmesini, sağlıklı tarihsel yorumlamaya ulaşmasını, tarihsel bir araştırma yürütmesini ve araştırmaların güncel yaşam içerisindeki kararlardan da haberdar olan bilgiye ulaşmasına yardımcı olmak) .
- İnsanlığa saygılı bireyleri yetiştirme, yurttaşlık bilincinin oluşturulması ve uluslararası dayanışmanın geliştirilmesi.
- Öğrencilere zaman şuuru kazandırmak.
- Demokratik sistemin nasıl geliştiği ve öneminin kavranmasına yönelik becerilerin kazandırılması.

(Tunçay, 1977:283; Paykoç, 1991:29-31; MEB, 1993:4-5; Nichol, 1996:4; Safran ve Ata, 1996:12-13; Safran, 1997:29; Köstüklü, 1999:18; Sungu, 2002; Stradling; 2003; Ulusoy, 2005; Safran ve Dilek; 2008; Demircioğlu, 2009; Kiriş, 2009).

Bütün bu amaçları gerçekleştirebilmek için sürekli gelişen ve yenilenen, ilki 1924 yılında yapılan ve sonuncusu 2005-2006 yılında ortaöğretimin yeniden yapılandırılması çerçevesinde hazırlanan yeni öğretim programlarının dayandığı felsefe yapılandırmacı yaklaşımdır. Bu yaklaşım gereği diğer alanların öğretiminde olduğu gibi tarih öğretiminde de öğrencilerin etkin katılımını, etkili öğrenmesini sağlayan ve dersi daha akıcı hale getiren pek çok yöntem benimsenmiştir. Bu yöntemlerden bir tanesi de tarihi yerlerin öğretim aracı olarak kullanıldığı yöntemdir. Bireylerin yaşadığı kent, tarihi ve kültürel değerlerine bilinçli bir şekilde bakmasına yardımcı olan bu yöntem, eğitimcilerin ve uzmanların büyük bir avantajla öğrencilerine ve birbirlerine ulaşmalarını ve birbirlerini önemsemelerini sağlar(Alkış ve Oğuzoğlu, 2005:25).

Tarihi yerler öğrencilerde, orada yaşamış olan kişi ve yaşanmış olaylar hakkında merak uyandırır, onları heyecanlandırır. Ayrıca zihnimizdeki kapıların aralanmasına ve bizleri soruşturmaya sevk ederek tarihteki olayları ve insanları anlamaya yardımcı olur (Boland, 2002). Göksel'e göre bulunduğumuz şehir, ilçe, kasaba veya köydeki tarihi eserler, tarihten izler taşıyan kalıntılar, efsaneler, geçmişte yaşanmış siyasi ve sosyal olaylar ve kurtuluş günleri tarih konularının kolayca çocuk gözünde canlandırılmasını sağlar (Aktaran Işık, 2002: 25). Öğretmen bu yöntemin kullanılması sürecinde gelenek ve eserlerin tespiti hususunda, öğrencilerini teşvik etmeli ve bu konuda öğrencilerine rehberlik etmelidir(Uluçay, 1958:6-7). Bu nedenlerden ötürü bu yöntemi kullanmak isteyen bir tarih öğretmenin yeterli sanat tarihi bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Buna ek olarak; sanat tarihi konuları yenilenen tarih ders programlarında eskiye nazaran daha ağırlıklı olarak yer almaktadır. Ancak yukarıda sıralanan tüm bu nedenlerden ötürü tarih öğretmenlerimizin yeterli sanat tarihi bilgisine sahip olmasında fayda görülmüş olsa da, öğretmenlerimizin bu alana hâkimiyetlerinin yeterli olduğunu söylemek zordur.

Bu araştırmayla tarih derslerinde tarih öğretmenlerinin sanat tarihi konularına yönelik yetersizlikleri saptanarak, konuyla ilgili önerilerde bulunulup verimliliğin

artırılması amaçlanmıştır. Yine bu çalışmanın gelecek çalışmalara ışık tutması da hedeflenmiştir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmanın aracı, araştırmanın amacına ve konusuna uygundur.
2. Örneklem olarak alınan tarih öğretmenleri sayısı evreni temsil edebilecek niteliktedir.
3. Tarih öğretmenlerinin kendilerine verilen ölçme aracına yansız olarak cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Ankara ilindeki beş merkez ilçede bulunan ve halen ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan 110 tarih öğretmeni ile yapılmıştır.
2. Araştırma, sanat tarihi öğretiminde tarih öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerini içeren 7 ana soru kategorisi ile sınırlıdır.
3. Araştırma, ortaöğretim kurumlarında halen kullanılmakta olan tarih ders programlarında belirlenen sanat tarihi konuları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Çalışmada sıkça kullanılacak kavramların tanımları aşağıda verilmiştir.

1.6.1. Sanat tarihi

Sanatın sorunlarını ve gelişimini konu alan bilim dalıdır(Aysan, 2008: 1360).

1.6.2. Kavram

Nesnelerin veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım, mefhum, konsept, nosyon.

1.6.3. Alan

Tarihi nitelikli yapı ve eserlerin niteliklerine (malzeme, yapılış amacı vb...) göre incelenmesidir.

1.6.4. Dönem

Sanat tarihinin tarihsel gelişimlere bağlı olarak incelendiği zaman aralığıdır.

1.6.5. Estetik Beceri

Güzelliğin insan aklı ve duyguları üzerindeki etkilerini konu alarak düşünebilmedir. (Turan:1993)

1.7. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Şahin (2009), “Atatürk Devrinde Sanat Tarihi Çalışmalarının Gelişimi” adlı yüksek lisans tezinde, Osmanlı Devleti döneminde modernleşme ile sanat tarihi arasındaki ilişki, Atatürk’ün sanat anlayışı, Atatürk döneminde sanat tarihinin kapsadığı alanlar gibi konuları inceleyip Cumhuriyet döneminde bu alanda karşılaşılan problemleri araştırmaktır.

Bu bölümde sanat tarihi öğretiminde tarih öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri ile ilgili araştırmalara yer verilecektir. Bu konu ile ilgili çeşitli araştırmalar olsa da yapılan araştırmalar genel niteliktedir. Örneğin; Altuner (2007)’in “ Türkiye’de Ortaöğretim Müfredatındaki Sanat Tarihi Derslerinin Tarihi Süreç İçinde Değerlendirilmesi Ve Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırılması” adlı doktora çalışmasının amacı, Türkiye’de sanat tarihinin bir disiplin olarak gelişimi, müfredat programlarında yer alma süreci ve Avrupa birliğine üye olan Almanya, Fransa ve İtalya gibi ülkelerde sanat tarihi derslerinin ortaöğretimdeki durumunu inceleyip Türkiye’deki durum ile karşılaştırmaktır.

Buyurgan (2007)'ın, “Sanat Eğitimi ve Öğretimi” isimli eserinde sanat eğitimi, müze eğitimi, insanın sanatsal gelişimi ile birlikte sanat öğretiminde kullanılan tekniklere ilişkin bilgiler verilmektedir.

Yeşilbursa (2006), “Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi Yerleri Kullanarak Tarih Konularının Öğretimi” adlı yüksek lisans tezinde tarih öğretimi, öğrenme kuramları (davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı), tarihi yerlerle öğretim ve tarihi yerler öğretim programına göre ders planlama gibi konuları incelemiştir.

Demircioğlu' nun (2006), “Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” adlı eseri 11 bölümden oluşmaktadır. Bu eserde farklı üniversitelerden öğretim görevlilerinin yapmış olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Bu eser, “Tarih Öğretimi, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı”, “Öğretim Materyallerinin Seçimi ve Kullanımını Etkileyen Faktörler”, “Öğretim Araçları ve Öğretimdeki Yerleri”, “Tarih Eğitimi ve Ders Kitabı Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Yazılı Kaynakların Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Gerçek Nesnelerin Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Basılı Görsellerin Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Film ve Belgesel Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Çalışma Yaprakları ve Kullanımı”, “Tarih Öğretiminde Bilişim Teknolojileri” ve “Tarih Öğretiminde Alternatif Materyal Kullanımı” gibi konular içermektedir.

2000'li yıllarda her alanda çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Yaşanan bu değişimin en fazla etkilediği alanlardan birisi eğitimidir. Eğitim kurumları öğrencilerin, değişen şartlara ayak uydurabilmesi için, sık sık kendilerini yenilemektedirler. Bu anlamda özellikle eğitim programları, yaklaşımları ve ders kitapları değişen ihtiyaçlar ışığında yeniden düzenlenmektedir (Demircioğlu-Turan,2012).

Çağımızda eğitimi doğrudan etkileyen diğer bir unsur ise, öğretim teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerdir. Bu alandaki değişim, öğretmen ve öğrencilere kolaylık sağlamanın yanında, etkili ve kalıcı öğrenmeye önemli katkılar sunmaktadır (Demircioğlu-Turan,2012).

Alkış ve Oğuzoğlu (2005), “İlköğretim Öğrencilerinin Tarihi Çevre Bilgisinin Değerlendirilmesi” adlı makalede, tarihi çevre, tarihi çevre eğitimi ve bilinci, yerel tarih öğretimi ve müze eğitimi gibi kavramlar çerçevesinde tarihi çevrenin ve müze eğitiminin öğretimdeki faydalarından bahsetmiştir.

Ata (2002), “Müzelerle ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi: Tarih öğretmenlerinin ‘Müze Eğitimi’ne İlişkin Görüşleri” adlı doktora tezinde Türkiye’de akademik tarihçilik, okul tarih programları, müzelerin ve tarihi mekânların tanımı ile Türkiye’de müze eğitiminin gelişimi, müzeler ve tarihi mekânlar aracılığıyla tarih öğretimi gibi konuları inceleyip tarih öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşlerini araştırmıştır.

Ülkemizde tarihi yapılar, çoğu kez modern binalar arasında tek başlarına yalnız dururken, değişik nedenlerden dolayı bu yapılardan oluşan daha yakın bir çağa ait olan tarihi dokusu bozulmamış kompleksler, yani müze- kentler vardır. Bu niteliğe sahip, müze-kent görünümündeki ilçe ve sokaklar, koruma altına alınmış ve tarihi sit alanı olarak kabul edilmiştir. Örneğin, Topkapı Sarayı, Safranbolu, Göynük, İstanbul Soğukçeşme Sokağı, Amasya yalı evleri gibi. Bu yerler, Osmanlı dönemi, kent dokusunu yansıtmaları bakımından önemlidir. Tek başına bir tarihi yapıdan farklı olarak, böyle bir karmaşık yapılaşma, ziyaretçilere daha ‘gerçeklik hissini’ vermektedir(Ata, 2002: 156).

Kırıçoğlu (2002), “Dünden Bugüne Sanat Eğitimi” isimli eserinde, Türkiye’de sanat eğitiminin geçirdiği aşamalar, batıda sanat eğitiminin geçirdiği aşamalar, niçin sanat eğitiminin verildiği ve sanat tarihi öğretiminin nasıl yapılması gerektiğine dair önemli bilgiler vermektedir.

Tarihçiler kendileri olaylarla, yetkililerde binalarla ilgilenirler. Oysaki bu ikisi alakalıdır. Ek olarak, eğitimciler yapıları ayrı ayrı incelemenin etkili olmadığını belirtirler. Tarihi bu binalarla ve bu binalar ın kendileriyle ilişkilendirerek öğrencileri heyecandırmayı amaçlar. Tarihi yerlerle öğretim, öğretmenler ve öğrencilerin yapıların ve olayların geçtiği yerler hakkındaki bilgileri içeren heyecandırıcı yaklaşımları öğrenmelerini sağlar ve herhangi bir yerel veya ulusal düzeyde, miras eğitimi girişimini güçlendirebilir(Ducan, 2000: 27).

Koçak (1998), “Cumhuriyetten Günümüze Tarih Anlayışı ve Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretimi(1923-1992)” isimli yayımlanmamış doktora tezinde “Tarihin tanımı, kapsamı, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Tarih Anlayışına Tesir Eden Faktörler başlığı altında tarih anlayışının meydana gelmesinde belirleyici rol oynayan sosyal, kültürel ve siyasi olaylar ile kişi ve kurumların çalışmaları ve Tarih Programları ile Karşılaştırılması” gibi konuları ele almıştır.

Tarihi keşifler, civardaki geziler, öğretim gezileri, bina projeleri üretimi, toplum planlama için yapay ortamlar ve tarihi olayların tekrarlanması kültürel miras eğitimcilerin kullandıkları birçok yaklaşımdan bazılarıdır. Amerika’da uzmanlar ve kültürel miras eğitimcileri müze ve tarihi yerlerde okula giden çocuklar için programlar düzenlemişlerdir. 1970’den beri kültürel miras eğitimi, müzeler veya park alanlarından toplumla ve okullarına kadar yayıldı. Kültürel miras eğitimcileri her zaman profesyonel standart veya amaç taşımazlar. Yine de, programda ortak olan bazı unsurlar vardır. Aktiviteler öğrencilerin dikkatini, doğal ve yapay çevre, materyal kültürü, sözlü tarih ve müzik gibi tarihin ve kültürün gerçek kanıtlarına çekerler. Ayrıca, kültürel miras eğitimi yaklaşımı, öğrencileri bu kanıtın keşfine yönlendirir. Öğrencileri düşünmekten harekete geçmeye, tarihi çevreyi anlamaktan onu korumaya teşvik eder. Sonuç olarak bu eğitim yaklaşımı anlam ve önemi çözmek için tarih, coğrafya, doğal ve sosyal bilimler gibi bir çok bilim dalını kullanır (Hunter, 1993.b:6).

Dokümanlar, tarihi yerlerle öğretim programı ders planlarında merkezi bir rol oynar. Yazılı ve görsel materyaller aktivitelerle ve sorularla öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgiyi sağlamak için ve ders planlarının hedefine ulaşması için tasarlanmıştır. Haritalar yeri gösterirken, çevresindekileri de naklederler, aynı zamanda coğrafya becerilerini öğretirler. Güncel fotoğraflar gerçek yerlerin somut varlıklarını kaydederler. Tarihi fotoğraflar, gözlem ve analiz becerilerini güçlendirirken, geçmişin küçük ayrıntıları hakkında bir fikir de sağlarlar. Tarihi seyahat biletleri, gazete makaleleri, günlükler, reklâmlar, demirbaşlar ve diğer birincil dokümanlar, öğrencilerin geçmişteki yerler ve insanlar arasındaki ilişkileri kafalarında canlandırmalarını ve onları günümüzle karşılaştırmalarını sağlarlar(Harper, 1993: 14).

Güvenli (1960)’nin, “Başlangıçtan Bugüne: Türk ve Dünya Sanat Tarihi” isimli çalışması, Türk Sanatını dönemler halinde inceleyerek bu alana büyük katkı sağlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Türkiye’de Tarih Öğretimi

İnsanlar ve toplumlar sürekli bir değişim ve gelişim içerisindedir. Bu değişim ve gelişime paralel olarak belirli dönemlerde insanların karmaşık sorunlarla yüz yüze gelmesi sosyal bilimlerin önemi artırmıştır. Toplum içinde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarıyla toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada, bireylere gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmada sosyal bilimlere önemli görevler düşmektedir.

Sosyal bilimlerin en önemli dallarından biri olan tarih, geçmişten bugüne insanların ilgisini ve dikkatini çeken bir bilim olmuştur. Nitekim insanoğlu geçmişte yaşananları kayıt altına alarak tarih yazıcılığının doğmasına sebep olmuştur. Geçmiş ile gelecek arasında bağ kuran tarih biliminin insanların ilgisini çekmek, kültür aktarımı, geçmişe ilgi uyandırmak, geçmişe saygı duymak, bireylerin kimlik oluşumlarına katkıda bulunmak ve hatta belirli ideolojileri benimseyen şahısların kendilerine taraf kazandırmak gibi pek çok farklı amaç için kullanıldığını görmekteyiz(Demircioğlu, 2012:3).

Tarih geçmişteki olayları yer, zaman, neden ve sonuç gibi kıstaslar dahilinde inceleyen bir bilim olmasının yanı sıra son 150-200 yıldır ulus devletlerin programlarında yer alan ve okullarda okutulan bir ders olarak da karşımıza çıkmaktadır (Ata,2007:30).

Türkiye’de tarih dersinin okul programlarında yerini alması Maarif Nazırı Safvet Paşa döneminde düzenlenen 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile gerçekleşmiştir. Bu gelişmeyi 1923’te Cumhuriyet’in ilanı ile kurulan Türk Devleti’nde her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yapılan gelişme ve değişmeler takip edecektir.

Atatürk, tarih öğretiminin önem ve gerekliliğini şu sözlerle ifade etmiştir: “Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel, Türkiye’nin istikbaline, kendi benliğine ve an’anat-ı milliyesine düşman olan bütün anasırlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.

Beynelmilel vaziyet-i cihana göre, böyle bir cidalin istilzam eylediği anasır-ı ruhiye ile mücehhez olmayan fertlere ve bu mahiyette fertlerden mürekkep cemiyetlere hayat ve istiklal yoktur.” (TBMM Zabıt Ceridesi, c.18, s.8). Mustafa Kemal Atatürk’ün yukarıdaki sözleri ışığında günümüze kadar pek çok tarih ders programı oluşturulmuştur. Atatürk’ün tarih programları ile yakın ilgisi 1924, 1925 tarihlerine rastlamaktadır. Trabzon lisesinde bir öğretmenler toplantısında tarih öğretmeni Rıfat Bey program saatlerinin azlığından şikâyet eder. Bunun üzerine Atatürk iki saat süren bir konuşma yaparak tarih tezinin ilk esaslarını atmıştır (Egeli, 1959:65). Atatürk’ün 1926 yılında yürürlüğe konulan ilköğretim programında, tarihe ilişkin bölümlerin bazı kısımlarının altını çizerek, okuduğu anlaşılmaktadır. Atatürk’ün ilkokul tarih dersi amaçları arasında “Büyük şahısların hayat ve hareketleri tasvir edilerek çocuklara imtisale şayan numuneler göstermek” cümlesini özellikle işaretlediği dikkati çekmektedir (Tüfekçi, 1983:332).

1927 yılında tarih programlarında radikal bir değişiklik yapıldı. Bu değişimin amacı Türk tarihini mihver yaparak, öğretimde bulunmaktı (Yücel, 1946:286). 1928'den sonra Atatürk tarih programlarının içeriği meselesi üzerine bizzat eğilmiştir. Atatürk, bir yandan tarih programları ve ders kitapları işi ile uğraşırken, bazı bilimsel tarih kitaplarının özellikle çevrilmesini de istemiştir. Bu yıllarda liselerdeki ve ortaokullardaki tarih öğretimi söz konusu olunca, Türk Tarihinin Ana Hatları'na göre yazılmış tarih kitapları akla gelmektedir. Bu kitap, Türk Ocağı'na bağlı olarak kurulan Türk Tarihi Heyetine hazırlanmıştır. 1931 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca bu kitaptan 30.000 adet basılıp, okullara dağıtılmıştır. Yine aynı yılın yazında Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'nin bünyesindeki bir ekip tarafından 4 ciltlik lise tarih ders kitapları hazırlandı. Hasan Âli Yücel'in de, 1930 yılındaki tarih programlarındaki bu değişikliğin Atatürk'ün emriyle olduğunu, Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'ne yazdırılan 4 ciltlik tarih kitaplarına göre programın düzenlendiğini belirtmektedir(Yücel, 1946: 287). 1935-1960 yılları arasında öğretim kurumları dışında tarih öğretiminde Halkevlerinin de önemli bir görev üstlendiğini görmekteyiz. 1938 ve sonrasında eğitimde benimsenen hümanist anlayış etkisini tarih derslerinde de gösterecek Yunan ve Roma tarih ve uygarlıklarının öğretilmesi Türk tarih ve uygarlıklarının öğretilmesinin önüne geçecektir (Güler,1983:25). Benimsenen hümanist anlayışın etkilerinin bir sonucu olarak 1947 yılında hazırlanan tarih ders kitabı 1976 yılına kadar okutulmuştur. Bu kitap Türk Tarihi, Eski Anadolu Tarihi, Yunan Tarihi ve Roma Tarihi gibi konuları

içermektedir. 12 Eylül 1980 darbesinin ardından her biri kendi alanlarında uzman kabul edilen tarihçiler tarafından içeriği zenginleştirilmiş yeni bir tarih kitabı oluşturulmuştur. Bu kitapta ise Türk Tarihi, İslam Tarihi, Anadolu, Mezopotamya, Ege ve Yunan Tarihi gibi konular yer almaktadır.

Nitekim Cumhuriyet döneminden başlayarak günümüze kadar arka arkaya alınan kararlar dâhilinde tarih öğretimi ileri sayılacak bir seviyeye getirilmiştir. Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretimi; Türk Tarih Kongreleri, Milli Eğitim Şuraları, Kalkınma planları ve öğretim programları ile çerçevelenmiş, ders kitaplarında son halini almıştır. Tarih öğretiminde; I. ve II. Türk Tarih Kongreleri, Heyet-i İlmîyeler ve İkinci Milli Eğitim Şurası kararları ile Beş Yıllık Kalkınma Planı Milli Kültür Özel İhtisas Komisyonu raporu da programlarda etkisini göstermiştir. Ayrıca; Türk Derneği, Tarih-i Osmani Encümeni, Asar-ı İslamiye ve Milliye Tedkik Encümeni, Türk Ocakları, Türk Tarihi Tedkik Cemiyeti(günümüzdeki ismiyle Türk Tarih Kurumu), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu da bu programlarda belirleyici rol oynamıştır (Koçak, 1998:136).

Bu programlara paralel olarak en son Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2007 yılında belirlenen tarih öğretimi genel amaçları göz önüne alındığında “Bu amaçların hangilerine tarih derslerinde sanat tarihi konularını kullanarak ulaşabiliriz?” sorusu önem kazanmaktadır. Gerçekten de tarihin sadece siyasi değil öğrenciye ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirmek tarih öğretiminin temel amaçlarından olmalıdır. Eğer tarihi, bir olaydan sonra başka bir olayın öğretilmesi ile sınırlarsak öğrencilerde demokrasi, empati, farklı kültürlerle saygı gibi tarih öğretiminin önemli hedeflerini yok saymış oluruz. Bu amaçların gerçekleştirilmesinde sanat tarihi öğeleri bir araç olarak kullanılabilir. Bu öğeler öğrencilerin kültür ve uygarlığın somut olan mirası üzerinde tarih araştırmaları yapmasını ve öğrencilerin yakalanan evrensel değerleri yeniden kullanılabilir bir hale getirerek tarihin oluşumuna ve akışına katkıda bulunabilmelerini sağlar (Yediyıldız,2002:51). Ayrıca bu öğeler öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik etkileşimleri analizi ile tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletlerin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmasında da etkilidir.

Sanat tarihi öğelerinin tarih derslerinde bir araç olarak kullanılması öğrencilerde, kendi kültürü ve diğer kültürlerin değer, gelenek ve inançlarındaki benzerlik ve farklılıkları anlayabilme ve takdir edebilme yeteneği olarak tanımlanan ve 1980’li

yıllarda ortaya atılan ancak hala tartışılan kültür okur-yazarlığı gibi bir becerinin gelişmesinde de etkili olabilir. Örneğin; tarih disiplini ilgilendirdiği kadar sanat tarihinin de bir parçası olan Sultan Ahmet Camii ve Ayasofya Müzesini ele alalım. Tarih derslerinde konulara paralel olarak düzenlenen ve okul dışı öğrenme ortamları olan bu yerlere yapılan herhangi bir gezide öğrenci kendi kültür, inanç ve değerlerine ait bir eser ile Bizans kültürüne ait bir eseri birlikte inceleyip, benzerlik ve farklılıkları görebilmektedir. Bu yapılardaki farklı kültürlerin etkileşimini görerek barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavrama, bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olma gibi yetiler kazanmaktadır. Ayrıca bu geziler öğrencilerde tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifadenin yanı sıra bu gezilerin dersin kalıcılığı ve etkililiği üzerinde faydası da bulunmaktadır.

Yukarıdaki amaçların gerçekleştirilmesi için tarih öğretmenlerinin de bir takım yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Yine MEB tarafından 2011 yılında belirlenen tarih öğretmeni yeterliliklerine göre; bir tarih öğretmeni anlatacağı konunun yalnızca siyasi yönüne değil, kültürel, ekonomik ve sosyal yapısına da hâkim olmalıdır. Tüm bu amaç, yeterlilik ve kazanımlar gereği bir tarih öğretmeni kendi alanına hâkim olduğu kadar tarih biliminin ayrılmaz bir parçası olan sanat tarihi konularına da hâkim olmalıdır.

İşte tüm bu varsayımlardan yola çıkarak, gerek kültür medeniyet konuları olsun, gerekse tarihi mekânlar olsun tarih bilimini ilgilendirdiği kadar sanat tarihini de ilgilendirmektedir. Bu nedendir ki tarih bilimini sosyal bilimlerin diğer bir kolu olan sanat tarihinden ayrı düşünemeyiz.

2.2. Sanat Tarihinin Tanımı ve Sınıflandırılması

Sanatı ve özellikle “sanat tarihi”ni tanımlamak için sanatın kelime olarak kökenine inmek gerekir. Etimolojik olarak “sanat” kelimesini incelediğimiz zaman; batıda sanat kelimesi “ars” kökeninden gelmektedir. Latincedeki “ars”, marangozluk, gümüş işçiliği veya cerrahlık gibi, özel yetenek isteyen meslekler için kullanılmıştır. Latince ‘ars’, yunanca ‘techne’ sözcüklerinden türemiştir. 14. yüzyıl sonuna kadar bu tanımlama devam etmiş ve bu yüzyıldan sonra “arte”, bilim, felsefe, ticaret ve daha birçok alanda, belirli kurallara göre çalışmayı ifade etmiştir (Mülayim, 1983: 30-31).

18. yüzyılda bu geleneksel sanat kavramını oluşturan bir bölünme olmuştur. Beceri ve zarafetle yapılan her türlü insan etkinliği olan sanat kavramı ikiye ayrıldı; bir tarafta, şiir, resim, heykel, mimari, resim gibi güzel sanatlar; diğeri de ayakkabıcılık, nakışçılık, hikâye anlatımcılığı, popüler şarkılar gibi zanaat ve popüler sanatlar olarak. 19. yüzyıldan itibaren, bu yeni bölünmedeki güzel kavramı atıldı ve sanat mı zanaat mı olduğu üzerinde duruldu (Shiner, 2004: 23-24). İtalyanca'daki l'Arte, Fransızcadaki L'Art, İspanyolca'daki el-arte ve İngilizce'de ki Art'ın, orta ve klasik Latince'deki ars'a dayandığı görülmektedir. Almanca'da "kunst" tarz ve usûl anlamına gelmektedir. Batı dillerinde, sanat kavramını ifade eden kelime, bu günkü anlamına gelinceye kadar; teknikle ve el becerisiyle ilgili meslek dallarını ifade etmiştir (Mülayim, 1983: 30-31).

Türkçede "sanat" sözünün kökeni Osmanlıcaya dayanmaktadır. Osmanlıcanın kelime kaynakları olan Arapça ve Farsçada "sanat", amel, iş yapma anlamlarını veren "san'a" kökünden gelmektedir ve "zenaat" anlamına gelmektedir. Sanatın, teknik işleri değil de güzel sanatları ifade eden bir anlamda kullanılması daha geç tarihlerde olmuştur ve bunun için "fen" kelimesi kullanılmıştır (Mülayim, 1983: 31, Ayvazoğlu, 1989:991-992). Zamanla yaşanan değişiklikler sonunda fen kelimesi yerine Osmanlıcada "sanat" kelimesi kullanılmaya başlanmış ve bu Türkçeye yerleşmiştir.

Sanat, genel anlamıyla, insanın kendini ifade etme biçimidir diyebiliriz. (Mülayim, 1983:33-35). Diğer bir ifade ile sanat, sanatçının duygu, düşünce ve izlenimlerini estetik düzeyde dışa vurumudur, izleyen ve dinleyene estetik haz veren bir olgudur ve dış gerekliliğin bir yansımasıdır (Boydaş, 1997:167).

İnsanın dünyanın sınırlarına erişebilme, kişisel bunalımlarını yatıştırabilme, heyecanlarını başkalarına duyurma, ruhsal özelemlerini uygun bir düzeyde yaşayabilme, kendini aşabilme çabasıdır (Kınay 1993,s.1).

Sanat, insanoğlunun yarattığı yapıtlarda güzellik ülküsünün ifadesi biçiminde tanımlanır. Oysa güzellik ülküsünün sanat için bir topluluk olmadığı çağdaş sanat düşüncesi evreninde bir yeri kalmadığı kesin gibidir. Dolayısıyla sanatı bugün Thomas Munro'nun tanımıyla "Doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla dürtüler yaratma becerisi" diye nitelemek olanaklıdır(Sözen-Tanyeli. 2011:208).

Sanat tarihi; sanatın sorunlarını ve gelişimini konu alan bilim dalıdır(Aysan, 2008:1360). Remzi Oğuz Arık sanat tarihini; estetikten, felsefeden ve arkeolojiden yararlanan ancak bağımsız olarak inceleme yapan bir bilim dalı olarak tanımlamıştır.

Celal Esad Arseven ise sanat tarihini; güzel sanatlardan yalnız mimari, heykeltıraş ve resim sanatlarının tarihi hakkında kullanılmaktadır. Ancak bu ifade sanat tarihinin zenginliği ve çok boyutluluğundan dolayı yeterli değildir. Bu nedenle sanat tarihi, bir sanat ya da sanatlar arasındaki ilişkileri tarihsel boyutta inceleyerek sanatı oluşturan öğelerin tarih içindeki ağırlığını ve dağılımını belirler. Sanat tarihinin malzemesi tarih içerisinde sürekli üreten bir varlık olan insandır. Buna bağlı olarak toplumun yapı ve kültürünü oluşturan insanın ortaya koyduğu eser insan toplum ikilisinin ortak malıdır. Bu nedenle sanat eseri, toplumsal yapı ve düşüncü yansıtır.

Sanatları geleneksel sınıflandırmaya göre; iki ana başlık altında toplayabiliriz.

1. Plastik ve görsel sanatlar;

- a) Mimarlık
- b) Heykeltıraşlık
- c) Resim
- d) Minyatür

2. Ritmik ve fonetik sanatlar;

- a) Dans
- b) Müzik
- c) Şiir

Sanat tarihi millet ve memleket itibariyle sınıflandırıldığı gibi zaman itibariyle de sınıflandırılır(Arseven, 1998: 1758). Bunlar:

1. Zamana göre;

- a) Tarihten önceki zamanlar
- b) İlk Çağ
- c) Orta Çağ
- d) Rönesans
- e) Son zamanlar

2. Millet ve memleketlere göre ise;

- a) Türk Sanatı
- b) Arap Sanatı
- c) Asur Sanatı
- d) Çin Sanatı
- e) Ege Sanatı
- f) Hatti Sanatı

- g) Etrüsk Sanatı
- h) Gotik Sanatı
- i) Helenistik Sanatı
- j) Hint Sanatı
- k) İnan Sanatı
- l) Japon Sanatı
- m) Keldan Sanatı
- n) Minos Sanatı
- o) Mısır Sanatı
- p) Morya Sanatı
- r) Prekolomb Sanatı
- s) Romen Sanatı
- t) Roman Sanatı
- u) Sasani Sanatı
- v) Sümer Sanatı
- y) Villanova Sanatı
- z) Yunan Sanatı

Bunlardan başka her memleket ve millete ait sanatlar da vardır. Alman, Fransız, İngiliz, İtalyan, İspanyol vs. sanatları gibi(Arseven, 1998: 1758)

2.3. Dünyada Sanat Tarihinin Gelişimi

Çin ve İslam sanatlarında sanat üzerine değerlendirmeler yapılmış olsa da bir bilim dalı olarak sanat tarihinin gelişmesi Avrupa'da gerçekleşmiştir.(Aysan, 2008:1360) Sanat tarihinin Avrupa'daki gelişim sürecinin kaynakları Antik Çağ düşüncesi, Roma Uygarlığı ve Hıristiyanlık inancıdır. Yazılı kaynaklara göre Antik Çağda kült eşyalar ve değerli takıların tapınaklarda, hazine yapılarında toplanıp korunması gelişmenin Antik Yunan'da başladığının bir göstergesidir. Ancak bu dönemde Greklerin önem verdiği şey sanat tarihi değil, sanatın metafizik, kuramsal yapısı veya eleştirisidir. Bu nedenle Antik Çağ felsefecilerinden hiçbiri sanat tarihinin kurucusu olarak nitelenemez(Mülayim, 1994: 80).

Roma Dönemi'nde imparatorun çevresinde ve üst düzey memurlar arasında, eşya toplama yaygın bir hale gelerek bu kimseler evlerini adeta bir müzeye çevirmişlerdir(Mülayim, 1994: 83). Aynı zamanda Sanat yapıtlarını tanıtan metinler de bu dönemde artmıştır.

Bizans İmparatorluğu Dönemi'nde VII. Konstantin Porfirogenitus'un bir arkeolog ve sanat eserleri toplayıcısı olduğu bilinmektedir. Bu dönemde sanatsal üretim Hıristiyanlığın hizmetinde yapılmıştır. Bu sebeple sanat tarihi yerine; Hıristiyanlık hikâyeleri, azizler ve kilise büyüklerinin ikonografik dünyası esas alınarak bunların kayıtları tutulmuştur(Altuner, 2007: 22).

14.yy'da Filippo Villani, Antik Çağ ustalarından başlayarak sanatçıların kişiliklerini ve sanat özelliklerini anlatan bir eser hazırlamıştır.

15.yy'ın en önemli sanat teorikisi olan Leon Battista Albert(1404-1472) Rönesans sanatının temel anlayışı, eski anıtların ölçüleri, mimari şemalar, dekorasyon, resim ve heykel gibi konuları değerlendiren önemli eserler vermiştir(Mülayim, 1994: 86-87). Aynı yy'da Lorenzo Ghiberti(1378-1455), "Commentarii" adlı eserinde Antik Çağ'dan kendi zamanına kadar, sanatın gelişimini sistematik olarak inceleyerek bu alanda bir ilk olmuştur(Mülayim, 1994: 87).

16.yy'da Georgio Vasari (1511-1574) "Le Vite" (Hayatlar) adını taşıyan ünlü eserinde Grekler, Romalılar ve Etrüskler'den başlayarak Rönesans döneminin bütün sanatçılarını incelemiş ve gerçek anlamda sanat tarihi çalışmalarının başlamasına öncülük etmiştir. Bu yüzyılda özellikle İtalya'da sanat tarihi için önemli eserler yazılarak terminolojik belirlemelere gidilmiştir. 1563'de Floransa Akademisi'nin kurulmasından sonra Roma, Bologna ve diğer İtalyan şehirlerinde de benzer okullar açılmıştır. Bu okulların da etkisi ile sanat tarihi artık sanat eşyalarının zenginlik gösterisi olarak toplanmasından uzaklaşarak bir disiplin halini almıştır(Mülayim,1994: 90). 17.yy'da eğitim alanındaki gelişmeler önem kazanmıştır. 1648'de Paris' te Kraliyet Resim ve Heykel Akademisi, 1666'da ise Fransız Akademisi kurularak genç sanatçılara sanat tarihi eğitimi verilmiştir.

18.yy'da sanat tarihinin bilimsel gelişmesine büyük katkıda bulunan arkeoloji bilimi Pompei ve Herculaneum'da başlatılan kazılar sonucu doğmuştur. Bu yüzyılda Johan Joachim Winckelmann (1717-1768) " Geschichte der Kunst des Alttertum" adlı eserinde Roma, Pompei ve Herculaneum Kazıları'nda çıkan malzemeleri güzellik

ölçülerine göre sınıflandırarak Antik Çağı sistematik olarak değerlendirmiştir. Bu anlamda Johan Joachim Winckelmann sanat tarihinin doğuşunu sağlayan araştırmacıdır. Yine bu yüzyılda estetik ve felsefe disiplinlerinin bilimsel gelişmesi sanat tarihine yeni boyutlar kazandırmıştır.

19.yy'da sanat tarihi yazımı deneycilik ve idealizm olmak üzere 2 koldan beslenir. Temel bilimlerin sanat tarihi yazımını etkilerken Almanya'da da felsefe etkili olmuştur. 18.yy'ın en önemli düşünürü Hegel'in (1820-1829) tarihli "Estetik Üzerine Dersler" adlı eseri dünya sanat tarihini, tüm sanatları kapsayacak şekilde araştıran ve sistemleştiren ilk örnektir(Gomrich, 1983: 22). Bunun yanı sıra özellikle 19.yy yapılarında kendini gösteren Barok sanatı, en yüksek gelişme düzeyine Alman ülkelerinde ulaştı. Mimarlar, İtalyan sanatından aktarılmış verilere dayanarak özgün bir dinsel mimarlık üslubu geliştirdiler. Ama din dışı mimarlıkta Fransız etkisi egemendi ve prens konutlarının yapımında, Versailles şatosu örnek alınıyordu. Zimmermann'dan Feuchtmayer'e kadar birçok heykeltarihi ve yalancı mermer yontucuları, son derece başarılı yapıtlar ortaya koydular. Fransız mimarı Boffrand'ın öğrencisi olan Cuvillies (1695-1768), Münih'te "Bavyera rokoku"nu yarattı. Ressam Mengs ve kuramcı Winckelmann'ın klasisizme ve eski sanat düşünceleriyse, Avrupa sanatını 18.yy'ın sonlarında büyük ölçüde etkiledi. Çeşitli Alman kentlerindeki yapıların bir bölümü de yeni-klasik üsluba uygun olarak gerçekleştirildi (yeni klasisizmin başlıca temsilcileri, yapıtlarını Berlin'de gerçekleştiren mimar Schinkel ile Schadow ve Rauch adlı heykeltarihiçilerdir). Yeni-gotik ve Yeni-Rönesans üsluplarında çalışan mimar Semper, Julius Raschdorf ve Bavyeralı Ludwig II'nin mimarı Leo von Klenze, eskiye öykülenmenin yarattığı bir üslup geliştirdiler. Berlin'deki katedral, demir mimarının ilk başarılı örneklerinden biri oldu.

Almanya'daki gelişmelerin yanı sıra Avrupa ülkelerinde de sanat tarihi alanında yeni gelişmeler olmuştur. Fransa'da Altamira Mağarası'nın bulunması İran, Filistin ve Anadolu'da kazıların başlaması ile arkeoloji derneklerinin kurulması bu alandaki çalışmaları hızlandırmıştır. Bu yüzyılda maddi güçlükler yaşayan Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya gibi ülkelerde eser kaçakçılığı başlamıştır. Ancak kaçırılarak toplanan bu eserlerin nerede duracağı bir sorun haline gelmiş ve bu durum müzelerin kurulmasına neden olmuştur(Mülayim, 1994: 97). Müzelerin kurulması ve gelişmesi ile sanat tarihi yazarlığı da gelişmiştir. Sanat tarihi dersi Almanya'da üniversitelerde okutulmaya başlanmış ve Londra, Paris, Münih ve Roma 'da arkeoloji- sanat tarihi

enstitüleri açılmıştır. Ayrıca etkileri günümüze kadar devam eden Viyana Okulu'nun açılması sanat tarihinde kesin ve nesnel bir biçimde araştırmalar yapmaya başlamıştır.

20.yy'la birlikte sanat anlayışında önemli değişimler yaşanmıştır. Sanat eserlerinin asıl anlamları ve onlarda gizli olan kültürel yorumlarla ilgilenen ikonografik yaklaşım ortaya çıkmıştır(Belting, 1987: 19). Bu yaklaşımla birlikte sanat tarihinde biçim analizlerinin yerini anlam çözümlenmeleri alır. Bu yüzyılda psikoloji, sosyoloji, edebiyat ve tarih alanındaki çalışmalar sanat tarihine de yansımıştır. Dolayısıyla; "Sanat tarihi yapının yaratıldığı ortama bağlıdır ve yaşanan sosyo - kültürel düzen içinde yaratma sürecinin ve sanat yapının araştırılmasını kapsamaktadır." Görüşü önem kazanmıştır(Kırıçoğlu, Stokrocki, 1997: 27).

Sonuç olarak Batıdaki sanat tarihinin gelişimi, insan düşüncesinin de gelişmesine paralel olarak bilimsel bir kimlik kazanmıştır. Araştırmacılara göre, tarihin sosyal dönüşüm noktası olan feodalizmden demokrasiye geçiş noktasından sanat tarihi gerçek manada doğmuştur. O döneme kadar kişisel otoritelere bağlı olan ve onların bağımsızlık çabalarına hizmet eden bu bilim dalı, artık çağın gereği olan eşitlik ilkesine bağlı bir yön kazanmıştır(Mülayim, 1994: 109).

2.4. Türkiye'de Sanat Tarihinin Gelişimi

Sanat tarihinin Türkiye'de bir bilim olarak gelişimi arkeoloji bilimine paralel olarak gerçekleşmiştir. (Mülayim, 1983: 54).Cumhuriyet döneminde gelişen kültürel politikalar ve toplumların kültürel geçmişi ile var olma çabası sanat tarihine yönelmeye sebep olmuştur(Batur, 2002: 70).

Osmanlı döneminde, zamanın belirli olaylarını belgeleme amacıyla tutulan kayıtların doğal olarak bir sanat tarihi anlayışını ortaya çıkardığı görülmektedir(Cezar, 1998: 41). Bu dönemde yapıların inşa tarihi ve sanatçının bilgilerinin tutulması, yazmalarda ya da minyatürlerde sanatçının en azından adının yer alması, kim için ve neden yapıldığının belgelenmesi "sanat tarihi" için yapılmamıştır. Ancak hem bu bilgilerin belgelenmiş olması hem de yapıldığı dönem hakkında bilgi vermesi sanat tarihinin amacına hizmet etmekte ve bu disipline kaynak olmaktadır. Ayrıca bu dönemde sanat tarihinin konusunu oluşturacak malzemeler saraylarda saklanmış, tekke ve dergâhlarda etnografik eserler dikkatle korunmuştur. Osmanlı padişahlarının Bursa

ve Edirne'deki saraylarında birer hazine dairesinin olduğu ve buralarda seçkin ve zengin koleksiyonlarının bulunduğu bilinmektedir. Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve çöküş döneminde sanat tarihi, müzecilik ve sanat eserlerini sergileme batılı bir anlayışla yapılmaya başlanmıştır(Mülayim, 1994: 135). Ayrıca 16.yy'da zamanın belli olaylarını belgeleme amacıyla yazılan eserlerden olan Mustafa Sait Çelebi'nin Tezkiret-ül-Bünyanı ve tarihçi Gelibolulu Ali Efendi'nin sanat konularına yer veren eseri dönemin önemli kaynakları arasındadır.

Osmanlı Devleti'nin 16.yy'daki en önemli teşkilatlarından biri Ehl-i Hiref Teşkilatı, dönemin önemli sanatçı ve zanaatkârlarını bünyesinde toplamıştır. Topkapı Sarayı'nda kurulan bu teşkilatta sanatsal çalışmalar usta çırak ilişkisi içerisinde imparatorluğun sonuna kadar devam etmiştir. Çeşitli alanlardaki sanatçıların ve bunların devlet adına yaptıkları eserlerin kayıtların tutulması sanat tarihi açısından önemli belgelerdir(Atıl, 1998: 447). III. Murat'a takdim edilen tarihçi Hoca Sadedin Efendi'nin "Menakıb-ı Hünerveran" isimli eserinde Osmanlı hattat, nakkaş, ressam, müzehhib ve mücellitleri tanıtılmıştır(Ayvazoğlu, 1989: 980).

17.yy'ın sanat tarihi ile ilgili en önemli eserlerinden biri Cafer Çelebi'nin Risale-i Mimariyesi'dir. Bu eserde Sultan Ahmet Camii'nin mimarı Sedefkar Mehmet Ağanın yaşamı, o dönemin mimarlık ve inşaat terimlerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır(Cezar, 1998:47). Bu yüzyılın sanat tarihi ile ilgili diğer önemli bir kaynağı ise, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'dir. Bu eserde mimari yapıların şehir ve kasabaların tanıtımı yapılmış, dönemin sosyal ve kültürel yaşantısı hakkında bilgi verilerek çeşitli sanat dalları ve zanaatlara, kılık kıyafet, inanç ve törelere, önemli olay, sahis ve konuşulan dile kadar pek çok konuda bilgi verilmiştir.

Lale Devri'nde batı etkisi, pek çok alanda kendini gösterdiği gibi sanat ve sanat tarihi alanında da etkisini göstermiştir. III. Selim Dönemi'nde açılan Mühendishane-i Berri Hümayun (1795) ve II. Mahmut Dönemi'nde kurulan Mekteb-i Harbiye' de (1834) resim dersleri müfredat programına alınması bu yeniliklerden birkaçıdır. Bu okullarda; daha çok askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmiştir (Nurdane, 1997: 115).Mühendis hane-i berri humayun'da sanat-ı mimariye, resm-i mimariye, sanat-ı ressamıye gibi dersler yer almış ve Avrupa'da resim öğrenimi yapanlar bu kurumlarda öğretmenlik yapmıştır. Ayrıca Mekteb-i Harbiye'de resim eğitimi veren sınıflarda resim kopyası, modelden resim gibi derslerin verilmesi hem batılı tarzda sanat anlayışının oluşması hem de sanat tarihi anlayışının oluşumu için önemli adımlar olmuştur

(Cezar,1973:742-749). Yine bu dönemde, yurttta bulunan antikaların toplanması ve tahribin önlenmesi için valilikler görevlendirilmiştir.

Sultan Abdülmecit'in Fransız arkeolog Dumont'u görevlendirerek eski eserleri korumak için Aya İrini Kilisesini kullandığı bilinmektedir.1869'da bu yapıya 'Müze-i Humayun' adı verilmiştir. Bu müzenin başına Galatasaray Lisesi'nde İngilizce öğretmeni olarak görev yapan Goold getirilmiştir. Goold bu müzede 3 yıl çalışarak eserlerin kataloğunu çıkarmıştır (Altuner, 2007:33). 1871'de bu göreve Terenzio getirilmiş ve on yıl bu görevde kalmıştır. Son olarak bu müzenin başına 1910 yılına kadar görev yapacak olan Osman Hamdi Bey getirilmiştir. Türkiye'de müzeciliğin ve arkeolojinin temellerini atan Osman Hamdi Bey Avrupa'ya hukuk eğitimi için gönderilmiş ancak Avrupa'da sanat eğitimi almıştır. İlk bilimsel Türk kazılarını başlatan Osman Hamdi Bey, bugünkü Mimar Sinan Üniversitesinin temeli sayılan 'Sanayi-i Nefise Mektebi'nin de kurucusudur. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kuruluş amacı, "sanatsal etkinliklerin milli ülküye uygun olarak yürütülmesi ve yayılması" 'dır . Osman Hamdi Bey'in müze müdürü olur olmaz yaptığı çalışmalardan bir tanesi 'Asar-ı Atika kanununun çıkarılarak eserlerin yurtdışına çıkarılmalarını yani eser kaçakçılığını önlemek olmuştur (Gülensoy,1995:2).

II. Meşrutiyet'in (1908-1918) İlanıyla fikir ve edebiyat alanında önemli gelişmeler baş göstermiştir. Bu dönemde yayın hayatına başlayan "Dergah Mecmuası'nda" Osman Hamdi Bey'in damadı Vahid Bey'in "Sinaat" başlıklı yazıları yayımlanmaya başlamıştır. Vahid Bey Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1908- 1931 yılları arasında kendi hazırladığı program dâhilinde sanat tarihi derslerine girmiştir. Aynı zamanda Vahid Bey yabancı kaynakları Türkçeye çevirerek çalışmalarını sürdürmüştür.

Türk Sanat Tarihi ile araştırma yapan diğer önemli isim Celal Esad Arsevan'dır. Celal Esad Arseven 'in 1912- 1913 yıllarında Fransızcadan Türkçeye çevrilerek yayınlanan "Türk Sanatı" adlı eseri Sanat Tarihi için oldukça önemlidir. Çünkü bu eserde Türk sanatı ayrı bir bölüm halinde incelenmiştir.

Evkaf nazırı Hayri Efendi tarafından (1913-1914) yılları arasında Evkaf kurumlarındaki en güzel eserler bir araya getirilerek , "Evkaf-ı İslamiye Müzesi" açılmıştır. Bu müze günümüzde "Türk İslam Eserleri Müzesi" olarak faaliyet göstermektedir (Altuner, 2007:35).

Osman Hamdi Bey ‘in küçük kardeşi Halil Edhem Bey ”Topkapı Sarayı” (1931), “Yedikule” (1931) ve “Camilerimiz” (1932) isimli eserleriyle sanat tarihine önemli hizmetlerde bulunmuştur. Osman Hamdi Bey aynı zamanda Abdülhamit Sebili’nin, Karamustafa Paşa Medresesi ve Sebilinin yıkılmasına engel olarak sanat eserlerinin korunması konusundaki hassasiyetini de ortaya koymuştur (Altuner, 2007:35).

Viyana Üniversitesi Sanat Tarihi Enstitüsü’nün müdürlüğünü yapan J. Strzygowski Türk Sanatının önemini vurgulayarak Göçebe sanatı hakkında önemli çalışmalar yapmıştır(Diez, 1947:5-7)

19. yüzyılın sonları ve 20. Yüzyılın başlarında Türk bilim hayatı çoğunlukla batılı araştırmacıların etkisinde kalmış ve Avrupa’da etkili olup belgencilik özelliği taşıyan Viyana Ekolü, Türk Sanat Tarihi anlayışının şekillenmesine de katkıda bulunmuştur(Altuner, 2007: 36)

1923 yılında Cumhuriyet’in ilanından sonra oluşturulan her türlü kurum, sosyal ve kültürel konuda yeniyi temsil etmiştir(Şahin, 2009:101). Cumhuriyet’in ilk on yılında değişen ve gelişen eğitim politikasına bağlı olarak sanat tarihi alanındaki çalışmalarda hız kazanmıştır. Milli eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak bir Eski Eserler Müdürlüğü oluşturulmuş ve kısa sürede Türkiye’nin çeşitli yörelerinde müzeler kurulmuştur.

3 Nisan 1924 yılında Topkapı Sarayı Atatürk ‘ün emriyle müze haline getirilirken 1927 yılında ise Ankara Etnografya Müzesi açılmıştır. 20 Şubat 1931 ‘de Gazi Mustafa Kemal Paşa dönemin başbakanı İsmet Paşa’ya müzeci ve kazibilimci yetiştirilmesi için Avrupa’ya öğrenci gönderilmesini ve Konya’da ki değerli Selçuklu yapıtlarının onarılmasını bir telgraf ile bildirmiştir(İnan, 1981:178). 1937 yılında İstanbul’daki Güzel Sanatlar Akademisi’nde “Elli Yılım Türk Sanatı” isimli serginin düzenlenmesinin ardından Atatürk Dolmabahçe Sarayı’ndaki Veliahd Dairesi’ni bir Resim ve Heykel Müzesi’ne dönüştürmüştür(Renda, 2001:107). Tüm bu çalışmalar esnasında Anadolu arkeolojik açıdan kazılar yapılmış ve Türk sanatı araştırmaları hızlanmıştır.

Türkiye’de ilk defa 1943 yılında sanat tarihi ayrı bir ders olarak İstanbul Üniversitesi’nde okutulmaya başlanmıştır. Ancak sanat tarihinin bilimsel bir disiplin olarak Türkiye’de gelişimi 1946 yılına rastlamaktadır. Çünkü Avusturyalı sanat tarihçi

Ersnt Diez'in 1944'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne gelerek Oktay Aslanapa ile 1946' da Sanat Tarihi Kürsüsü'nü kurması bu bilim dalını bir disiplin haline getirmiştir.(Aysan, 2008:1362).Yine bu dönemde Türkiye'de Türk- İslam Sanatı Kürsüsü de kurulmuştur. Türkiye'de kurulan bu ilk sanat tarihi kürsüsünün amacı; Türkiye'deki sanat yapıtlarını belgelemek, ayrıntılı katalog bilgisine dayanan ve karşılaştırmalı değerlendirmelere yer veren bir yöntem yerleşmesini sağlamaktı (Renda, 2001:107-108).

1950'li yıllardan sonra İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Kürsüsü'nde bu alanda yetişmiş Türk bilim adamları görev yapmıştır. Bu bilim adamları Türk ve İslam Sanatı, Bizans Sanatı, Avrupa Sanatı ve Estetik dallarında sertifika programları oluşturmuştur (Renda, 2001: 108).

Günümüzde Mimar Sinan Üniversitesi adıyla eğitim veren Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1951 yılında "Türk Sanatı Enstitüsü" kurulmuştur.

Sanat Tarihi bölümünün açıldığı diğer bir üniversite ise Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'dir.1954 yılında Alman bir bilim adamı olan Prof. Dr. Katherina Ottodorn 'un önderliğinde bu üniversitede Sanat Tarihi Kürsüsü kurulmuştur.

1965 yılına gelindiğinde ise Hacettepe Üniversitesi'nde Ord. Prof. Suut Kemal önderliğinde Sanat Tarihi Bölümü açılmıştır.

1980 yılına kadar Türkiye'de bu üç üniversitede Sanat Tarihi eğitimi ve araştırmaları yapılmıştır. Görüldüğü üzere açılan bölümler ve yürütülen çalışmalar daha çok yabancı bilim adamlarının önderliğinde gerçekleşmiştir. 1980 Ege Üniversitesi, 1982 Erzurum ve Konya Üniversitesi ve bunları takiben Gazi, Mimar Sinan, Marmara, Anadolu, 100. Yıl, Erciyes, Trakya, Uludağ, 18 Mart Üniversitelerinde sanat tarihi bölümleri açılmıştır. 1982 yılında YÖK'ün yaptığı değişikliklerle Arkeoloji ve Sanat Tarihi disiplinleri bütün üniversitelerde Arkeoloji ve Sanat Tarihi adıyla tek bir bölüme dönüştürülmüştür (Renda, 2001: 110).

2.5. Türkiye'deki Ortaöğretim Kurumlarında Sanat Tarihi Derslerinin Durumu

Yeni savaştan çıkan Cumhuriyet Türkiye'sinde ortaöğretim kurumlarının yaygınlaştırılması mali güçlüklerden dolayı geç olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında

ortaöğretim kurumları idadilerdi ve idadiler iki bölümden oluşmaktaydı. Bu kurumun birinci devresine “orta mektep”, ikinci devresine “lise” denilmekteydi. İdadilerin lise bölümleri genel kültür veren eğitim kurumlarıydı.

9 Mayıs 1920’de mecliste okunan ilk programda eğitim alanında yapılmak istenenler şu şekilde belirtilmiştir:

- a. Eğitim kurumlarının bilimsel ve modern esaslara göre yeniden düzenlenmesi
- b. Milli yapıya, tarihi, coğrafi ve sosyal özelliklere uygun bilimsel ders kitaplarının hazırlanmasıdır.

Dönemin Maarif vekili alınan bu kararları okumuş ancak, içinde bulunulan koşullar nedeniyle kararların uygulanamayacağını belirtmiştir (Şahin;2009:115). Tüm bunlara rağmen Atatürk eğitim konularının ele alındığı toplantılar düzenlemiştir. Bu toplantılarda kurmayı düşündüğü eğitim sisteminin ilkelerini de açıklamıştır. 9 Mayıs 1920 yılında Ankara’da kurulan ilk “milli hükümet” sanat ve kültür konularının sorunları üzerinde ilk kez durmuştur.

Atatürk döneminde sanat konusu özel bir yer tutmuş, “ulusal yaratıcılık ve sanatın gelişmesi” üzerinde önemle durulmuştur. Buna bağlı olarak bu alanda pek çok çalışma yapılmıştır. Atatürk’ün katılımıyla 15-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Milli Eğitim Kurultayı Ankara’da açılmıştır. Mustafa Kemal, kurultay çalışmalarına yön vermek amacıyla eğitim ile ilgili ilk önemli konuşmasını yapmıştır. 1924 yılında çıkarılan ‘Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimde önemli değişiklikler yaşanmış ve tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır. Eğitim alanında yaşanan ikiliğe son vermek, sisteme sadelik ve açıklık getirmek için 1924 yılında Eğitim Bakanı Vasıf Çınar başkanlığında “ikinci heyet-i ilmiye “ toplanmıştır (Cicioğlu, 1982: 134). Bu toplantıda ortaokul ve lise müfredat programları düzenlenerek, yüksek öğrenime hazırlayıcı özellikte olması istenmiştir. Ayrıca Türkiye’nin içinde bulunduğu durum göz önüne alınarak kültür ve tarih dersleri üzerinde durulmuştur. En eski sanat eğitim kurumu olan Güzel Sanatlar Akademisi’nde önemli değişiklikler yapılarak Avrupa’ya öğrenciler gönderilmiştir (MEB, 1982: 143).

7 Şubat 1926 tarihinde Maarif Vekaleti Hars (Kültür) Dairesi bünyesinde müzeler, güzel sanatlar ve kütüphane şubeleri oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışma sanat eğitiminin gelişimine doğrudan ya da dolaylı bir etkidir (Şahin, 2009: 122). 1933 ve

1935 yıllarında çıkarılan bazı yasalarla bu şubelerin görev alanları tanımlanmıştır. 1941 yılında Güzel Sanatlar Müdürlüğü adını alan bu kurum;

- a. Okullar ve okullar dışında plastik sanatların ulusal ülküye uygun olarak yürütülmesi
- b. Güzel sanatların tüm alanlarında sanatçı yetiştirilmesi
- c. Türk güzel sanatlarının yurtiçi ve yurtdışında tanıtılması
- d. Sanatçı yetiştiren akademiler ve konservatuarlar açılması var olanların geliştirilmesi
- e. Resim ve heykel müzeleriyle sanat galerileri açılması gibi görevler üstlenmiştir(Şahin, 2009: 122).

1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü açılarak okullarda sanat eğitiminin varlığını sürdürmesinde etkili olmuştur. Nitekim yine bu dönemde plastik sanatlar eğitimi kapsamındaki derslere pek çok örgün eğitim kurumunda yer verilmiştir.

1939 yılında toplanan ilk Milli Eğitim Şurasında, devlet resim ve heykel sergisi, basım ve yayın gibi konulara yer verilmiştir.

VII. Milli Eğitim Şurası'nda sanata ve sanat eğitimine değinilmiştir.

Milli Eğitimde köklü değişiklikler yapmak amacıyla düzenlenen X.Milli Eğitim Şurası'nda ise; lise programlarında güzel sanatların yer alması gerektiği kararına varılmıştır(MEB, 1981).

1926 -1927 yılında okullara Türkçe öğretmeni yetiştirmek üzere Konya'da kurulan Orta Öğretmen Okulu'nun adı 1929-1930 yıllarında Ankara'da Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü olarak değiştirilmiştir. Bu kurumun 1931 yılında yayımlanan programında; resim ve elişleri diğer dersler için bir eğitim yöntemi olarak düşünülerek iş eğitimi ve sanat eğitiminin önemi bir kez daha vurgulanmıştır (Cimi, 1990: 11).

Cumhuriyet'in ilanından sonra Türkiye'de sanat adına bu gelişmeler yaşanırken Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini kültür olduğunu söylemiş ve orta öğretim kurumlarının müfredat programlarında dönemin şartlarına ve öğrencinin ihtiyaçlarına bağlı olarak kültür derslerine de yer verilmesini belirtmiştir (Erbay, 2004: 83). Bu tür

dersler arasında yer alan Sanat tarihi dersinin ortaöğretim kurumlarındaki gelişimi şu şekilde olmuştur:

Türkiye’de sanat tarihi derslerinin ortaöğretim müfredatındaki gelişimi oldukça geç olmuştur. Nitekim 1924-1943 yılları arasında yapılan ders programlarında sanat tarihi derslerine rastlanmamaktadır. Buna rağmen, 1921 tarihinde toplanan 1. Maarif Kongresinde Muhsin Adil Binal liselede ‘ Sanat Tarihi ve Türk Tefekkür Tarihi’ dersinin okutulması gereken dersler arasında olması gerektiğini söylemiştir (TCMV, 1991: 236).

1943’de toplanan II. Maarif Kongresinde liselere sanat tarihi dersinin konulması gerekliliği ilk kez tartışılmıştır. Bunun yanı sıra bu kongrede liselerde okutulan tarih dersine yardımcı olmak için ‘Sanat Tarihi’ dersinin ayrı bir ders olması ya da tarih kitaplarının konuları arasında daha geniş bir şekilde yer alması gerektiği belirtilmiştir(TCMV,1991:205). Bu şurada dönemin sanat tarihi profesörlerinden olan Suut Kemal Yetkin’in konu ile ilgili yaptığı konuşma şu şekildedir:

“Hâlbuki sanat tarihinin okutulması Tarih Komisyonunda dilekler kısmında liselerin 11’den 12’ye çıktığı zaman dikkate alınacağı bildirilmektedir. Sanat tarihinin okutulması hususunun belli olmayan bir zamana bırakılması ve tarih komisyonu raporunun ancak dilekler kısmında yer alması da gösteriyor ki, sanat tarihine gereken önem verilmemiştir. Ben sanat tarihinin muhakkak surette tali değil asli şekilde yer almasına taraftarım” (TCMV, 1991: 227-228).

Kongreye katılan konuşmacılardan diğeri dönemin bilim tarihçilerinden olan Celal Saraç; sanat tarihi dersinin başına bilim getirilerek ‘Bilim ve Sanat Tarihi ‘ şeklinde genişletilmesini istemiştir (TCMV, 1991: 236).

Kongreye katılan diğeri bir konuşmacı Ömer Lütfi Barkan ise; tarih kitaplarındaki kronolojik tarihi bilginin yanı sıra, sanat tarihi, kültür ve tefekkür tarihi ve içtimai ve iktisadi tarihin yer aldığı medeniyetler tarihi olarak okutulmasının daha faydalı olacağını belirtmiştir (TCMV, 1991: 242).

Sonuç olarak II. Maarif Kongresinde Tarih Komisyonu, liselerde sanat tarihinin ayrı ya da tarih dersi içinde bir ders olarak okutulmasını uygun bulmuştur. Liselerin dört yıla çıkarılması halinde ‘Sanat Tarihi’ ve ‘Sanat ve İlim Tarihi’ dersinin müfredat programına dahil edilmesini veya bu konuların daha geniş ölçüde tarih kitaplarına girmesi meselesi oy birliği ile kabul edilmiştir (TCMV, 1991: 265).

22-31 Ağustos 1949 tarihinde toplanan IV. Milli Eğitim Şurasında liselerin dört yıla çıkarılması kabul edilmiş olsa da bu uygulamaya ancak 1952 yılında geçilmiş, 1955 yılında da tekrar üç yıla indirilmiştir. Bu şurada sanat tarihi dersi seçmeli ders olarak kabul edilmişse de 1949 yılı müfredat programında bağımsız bir ders olarak yer almamış, bu konular resim dersi içinde verilmiştir.

IV. Milli Eğitim Şurasındaki katılımcıların sanat tarihi dersine ait düşünceleri şu şekildedir:

Zeki Faik İzer, resim dersi ve bu dersi destekleyici nitelikte olan sanat tarihi dersinin, öğrencinin genel kültürünü artırdığını ve dört senelik lise müfredatında bağımsız bir ders olarak var olmasını istemiştir (MEB 2, 1991: 463).

Ömer Lütfi Barkan, tarih dersleri içerisinde sanat tarihi konularının verilebileceğini, bu nedenle dersin lise müfredatında ayrı bir ders olarak okutulmasının gereksiz olduğunu söylemiştir (MEB 2, 1991: 435).

IV. Milli Eğitim Şurasında bu kararlar alınmış olsa da sanat tarihi dersi ancak 1952 yılında müfredatta bağımsız bir ders olarak varlık göstermiş ve bu ders resim öğretmenleri tarafından yürütülmüştür(Bkz. EK.1).

1956 yılında liselerin öğretim süreleri dört yıldan üç yıla düşürülmüş ve yeni bir lise müfredat programı hazırlanmıştır.1956'daki yeni programda sanat tarihinin yeri ufak değişiklikler dışında 1952'deki haliyle aynı kalmıştır. (Bkz. EK.2).

1957 yılında lise programları yeniden ele alınmış ve 1957 Tarihli Tebliğler Dergisi'nde Sanat Tarihi Müfredat Programı yayınlanmıştır(Bkz. EK.3). Bu program 1987 yılına kadar uygulanmış, bu tarihten sonra ise ufak değişiklikler dışında programda değişiklik yapılmamıştır.

Talim Terbiye Kurulu'nun 9 Mayıs 1961 tarih ve 136 sayılı kararıyla yayınlanan

1960 tarihli Güzel Sanatlar Komitesi Raporunda sanat tarihi eğitimi ile ilgili şu bilgilere yer verilmiştir (TCM, 1960: 48):

- a. Lise müfredat programlarına sanat tarihi dersinin konması yerinde fakat yetersizdir. Bu nedenle sanat tarihi dersi liselerin fen kolları dahil her üç sınıfta okutulmalıdır.
- b. Sanat tarihi dersi konuları üçe bölünmeli ve tarih dersleriyle paralel olarak yürütülmelidir.

- c. Ders kitapları yetkili kurullar tarafından yazılmalıdır.
- d. Konuların ele alınışı ve uygulanışında belirli bir metot uygulanmalıdır.
- e. Resim bölümlerindeki öğrencilerin iş alanında olduğu kadar resim ve sanat kültürü alanlarında da bilgi sahibi olabilmeleri için sanat tarihi dersi gereklidir.

1962 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şurası'nda sanat tarihi dersinin tüm liselerde mecburi ders olarak okutulması kararı alınmış olsa da bu karar uygulanamamıştır (Altuner, 2007: 54).

1974 yılında toplanan IX. Milli Eğitim Şurasında sanat tarihi dersi yine seçmeli ders olarak programdaki yerini almıştır(Bkz.EK.4).

“Milletlerarası İktisadi ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ‘nın desteği ile geliştirilen 1974-1975 tarihli ders programında ise, sanat tarihi dersi zorunlu ders olarak on ve on birinci sınıfların ders programında yerini almıştır.”(Bkz.EK.5).

11- 12 Haziran 1987 tarihleri arasında, Talim Terbiye Kurulu tarafından, Kocaeli-Gebze’de ortaokul ve liselerdeki ders saatlerinde yapılmak istenen değişiklikle ilgili bir seminer düzenlenmiştir. Bu seminerde alınan kararlar neticesinde, ortaokullarda haftalık ders saati toplamı azaltılmış ve lise ve dengi okullarda sanat tarihi dersi sosyal bilimler ve edebiyat kolunda ikinci ve üçüncü sınıfta ikişer saat zorunlu ders olarak belirlenmiştir (MEB, 1994:92) (Bkz.EK.6).

1987 yılında 1957 yılından beri kullanılan sanat tarihi müfredat programına Atatürkçülükle ilgili bazı konular eklenmiştir(Bkz.EK.7).

1988 yılında toplanan XII. Milli Eğitim Şurası'nda Sanat Tarihi, Resim ve Müzik dersleri programlarının Türk İslam Sanatları bilgisini de içine alacak ve sanat kültürü kazandıracak şekilde düzenlenmesine karar verilmiştir (MEB, 1989).

1991 yılında bilim adamları, uzmanlar ve öğretmenler tarafından ‘Özel İhtisas Komisyonları’ oluşturulmuştur. Bu komisyonlardan, 27.06.1991 yılı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde toplanan ‘Sanat Tarihi Program Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu’ tarafından yeni bir Sanat Tarihi Dersi Öğretim Programı oluşturulmuştur. Bu komisyonda alınan kararlar şu şekildedir (MEB 6, 1991:3)

- Bu program, lise ve dengi okulların II. ve III. Sınıf Öğrencileri için hazırlanmıştır.

- Programda, Anayasamızda ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifadesini bulan ortaöğretim amaç ve ilkeleriyle Sanat Tarihi dersinin hedefleri arasında, öğrenci düzeyi de dikkate alınmak üzere bir paralellik kurulmaya çalışılmıştır.
- Lise II. Sınıf konularının seçiminde, Dünya Sanat Tarihi'nin günümüze kadar gelişim, bu gelişimin başlıca sanatçıları ve bu sanatçıların eserleri tanıtılmaya çalışılmıştır.
- Bu programda, Sanat Tarihi dersinin genel amaçlarına dayalı olarak, sınıf amaçları tek tek ele alınmıştır.
- Amaç ve davranış bölümünden sonra konu başlıkları; her işlenişin başına ise konu ile ilgili amaçlar sıralamıştır.
- Sanat Tarihi Dersi'nde, konuların teorik olarak işlenmesinin yanı sıra, görsel eğitiminde uygulama içinde önemi ve tamamlayıcı bir rolü vardır. Derslerin bu programa uygun olarak işlenebilmesi için film, slâyt ve videokasetlerinden yararlanılması, öğretmenin okul ve çevre olanaklarını kullanması gerekmektedir.
- Konuların işlenişinde, Atatürk'ün Kişisel Özellikleri, Çeşitli Yönleri ve Atatürkçü düşünceye yer verilmiştir. Buna bağlı olarak ortaöğretim müfredatındaki farklı sınıflarda “Tarihi Eserlerin Korunmasının Önemi”, “Atatürk'ün Arkeoloji ve Arkeolojik Kazılara Verdiği Değer”, “Türk Tarihinin Zenginliği” ve “Milletlerin Tanınmasında Güzel Sanatların Rolü” gibi okuma parçalarına yer verilmiştir.

Bu açıklamalardan sonra hazırlanan yeni program 1991-1992 öğretim yılından itibaren denenerek geliştirilmiş ve okutulmasına karar verilmiştir. Hazırlanan bu program günümüze kadar uygulanmıştır(Bkz.EK.8).

1991 tarihli Talim Terbiye ve Kurulu Kararına göre belirlenen, Lise ve dengi okullara ait Haftalık Ders Dağılım Çizelgelerinde(Bkz.EK.9) sanat tarihi dersi, seçmeli ders olarak belirlenmiştir.

1996 yılında lise programlarında yapılan değişikliklerle sanat tarihi dersi, ‘alan seçmeli ders’ haline gelmiştir.

1998-1999 yılından itibaren, sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmesiyle birlikte liselerdeki haftalık ders dağılım çizelgesi değişmiştir(Bkz.EK.10-Bkz.EK.11). Bu değişime bağlı olarak sanat tarihi dersi de genel lise, Anadolu liseleri ve yabancı dil ağırlıklı liselerin sanat (resim) alanı ile Anadolu güzel sanatlar liselerinin resim bölümlerinde “Alan Dersi”, bunun dışında kalan liselerde ise “Alan Seçmeli Dersi” haline gelmiştir.

2004 tarih ve 2560 sayılı Tebliğler dergisinde açıklandığı üzere lise haftalık ders dağılım çizelgesinde bir takım değişiklikler yapılsa da ‘Sanat Tarihi’ dersinde içerik ile ilgili herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde bu dersin adı “Plastik Sanatlar Tarihi” olarak değiştirilmiştir(Bkz.EK.12).

2005-2006 Öğretim yılından itibaren Ortaöğretimin Yeniden Yapılandırılması çerçevesinde, hazırlanan ortaöğretim kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, liseler dört yıla çıkarılmış ve ‘Sanat Tarihi’ dersi, Fen Liseleri, Sosyal Bilimler lisesi ve İmam Hatip Liseleri, Anadolu Meslek Lisesinde, Teknik Liselerde, Anadolu Teknik Lisede, Sağlık Meslek liseleri hariç bütün liselerde ve dengi okullarda, seçmeli ders haline gelmiştir. Bugüne kadar ‘alan dersi’ ya da ‘alan seçmeli ders’ olarak müfredat programında yer alan ‘Sanat Tarihi’ dersi tamamen seçmeli ders haline gelmiştir (Altuner, 2007: 60).

Buna karşılık, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Resim Alanın’da ise, sanat tarihi dersleri daha önce olduğu gibi ‘Plastik Sanatlar Tarihi’ olarak ‘Alan Dersleri’ arasında yerini almıştır. Ayrıca, ‘Müze Eğitimi’, ‘Türk Resim Heykel Sanatı’, ‘Çağdaş Dünya Sanatı’ adı altında yeni dersler eklenmiştir (Bkz.EK.13).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni, Ankara ili sınırları içerisinde 450 ortaöğretim kurumu ve kurumlarda görev yapmakta olan yaklaşık 900 tane tarih öğretmeni vardır. Bu araştırmanın evrenini Ankara ili beş merkez ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.3 Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi, araştırma evreninden rastgele seçilen ve ortaöğretim kurumlarında halen görev yapmakta olan 110 tarih öğretmeni oluşmaktadır.

Bu çalışmada örneklem seçiminde ve örnekleme ulaşma konusunda, tüm evreni temsil edecek oran ve sayıda öğretmenlere ulaşılmaya dikkat edilmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Sanat tarihi öğretiminde, tarih öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak için hazırlanan veri toplama aracında 7 ana soru kategorisi yer almaktadır.

3.5. Güvenirlik

Bu araştırmada, veri toplama aracının güvenirliğini tespit etmek için araç hazırlandıktan sonra 110 tarih öğretmenine ulaşılarak veri toplama aracının güvenirlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlik katsayısı **Alpha=0,9022** olarak bulunmuştur.

3.6. Geçerlik

Sanat tarihi ğretiminde tarih ğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak için hazırlanan veri toplama aracı uzman, akademisyen, ğretmen ve ders kitabı yazım komisyonu uzmanlarınca incelenmiştir. İnceleyen uzmanların görüşleri doğrultusunda veri toplama aracına son şekil verilmiştir.

3.7. Verilerin Analizi

Veri toplama aracı, örneklem olarak alınan öğretmenlere araştırmacı tarafından birebir görüşülerek uygulanmıştır. Öğretmenlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde betimsel veri analizinde, frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama (X) hesaplanmıştır.

4. BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde ankete katılan tarih öğretmenlerinin cinsiyetlerinin, meslekî kıdemlerinin, mezun oldukları fakültelerin, yükseköğretimde almış oldukları kültür ve medeniyet tarihi derslerinin istatistiksel sonuçları ile tarih derslerinde kullanmakta oldukları materyallerin etkililiği hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin bu materyalleri, sanat tarihi konularının öğretiminde kalıcılığı artırmadaki etkililiği hakkında görüşlerinin frekans dağılımları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 1

Tarih Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	55	50.0
Kadın	55	50.0
Toplam	110	100.0

Tablo 1'e bakıldığında ankete katılan erkek sayısı 55 ve kadın sayısı 55'tir.

Tablo 2

Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-5 yıl	3	2.7
6-10 yıl	10	9.1
11-15 yıl	17	15.5
16-20 yıl	30	27.3
21-25 yıl	31	28.2
26 ve daha üzeri	19	17.3
Toplam	110	100.0

Tablo 2'ye bakıldığında ankete katılan tarih öğretmenlerinin % 2,7'si 1-5 yıl arası, %9.1'i 6-10 yıl arası, %15.5'i 11-15 yıl arası, %27,3'ü 16-20 yıl arası, %28,2'si 21-25 yıl arası, %17,3'ü 26 yıl ve daha üzerinde hizmet vermektedir.

Tabloda da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet verme sürecinin yoğun olduğu kısım 21-25 yılları arasındadır.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin % 66'lık dilim 1-20 yılları arasında hizmet vermektedir. Bu bilgi bize Türkiye'nin genç ve dinamik öğretmenlere sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3

Tarih Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

Mezun Olunan Okul	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim Enstitüsü	6	5.5
Eğitim Fakültesi	26	23.6
Fen-Edebiyat Fakültesi	56	50.9
Yüksek Lisans	14	12.7
Doktora	3	2.7
Diğer	5	4.5
Toplam	110	100.0

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 6'sı eğitim enstitüsü mezunuyken, 26'sı eğitim fakültesi, 56 öğretmen fen-edebiyat fakültesi, 14'ü yüksek lisans 3 öğretmen doktora ve 5 öğretmen de diğer (Dil Tarih Fakültesi) mezun olmuştur. Araştırma kapsamında çoğunluğu temsil eden dilim fen edebiyat fakültesi mezunlarıdır.

Tablo 4

Tarih Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersinin Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	76	69.1
Hayır	34	30.9
Toplam	110	100.0

Tablo 4'e göre araştırma kapsamında 76 öğretmen lisans eğitiminde kültür ve medeniyet tarihi dersi almıştır,34'ü almamıştır. Dersi alanların 54'ü hangi dersi aldığını hatırlarken 22 öğretmen hangi dersi aldığını hatırlamamaktadır.

Tablo 5

Tarih Öğretmenlerinin Lisans Eğitiminde Aldığı Kültür ve Medeniyet Tarihi Derslerinin Frekans Dağılımı

Ders Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi	19	17.2
Genel Türk Tarihi	2	1.8
Kültür ve Medeniyet Tarihi	5	4.5
Türk Kültürünün Gelişim Çağları	1	0.9
Türk ve Osmanlı Kültür Tarihi	1	0.9
Türk-İslam ve Osmanlı Kültür Tarihi	1	0.9
Selçuklu ve Osmanlı Kültür Medeniyeti	1	0.9
Osmanlı Tarihi	1	0.9
Osmanlı Müesseseleri Tarihi	1	0.9
Osmanlı Dünya Medeniyeti	1	0.9
Osmanlı Kültür ve Medeniyet Tarihi	9	8.1
Osmanlı Devlet Teşkilatı	3	2.7
Orta Asya Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi	7	6.3
Orta Asya Medeniyeti Gelişim Çağları	1	0.9
Yunan Roma Türk Tarihi	1	0.9

Tablo 5'e göre ankete katılan 110 öğretmenden 54'ü bu soruyu cevaplandırmıştır. Türk kültür ve medeniyet tarihi dersini alan 19 öğretmen ki en dağılımın en büyük yüzdelik kısmını %17'lik dilimi oluşturmaktadır. Genel Türk Tarihi dersini alan 2 öğretmen %1,8'lik dilimi, Kültür ve Medeniyet Tarihi dersini alan 5 öğretmen %4'lük dilimi, Türk Kültürünün Gelişim Çağları, Türk ve Osmanlı Kültür Tarihi, Türk İslam ve Osmanlı Kültür Tarihi, Selçuklu ve Osmanlı Kültür Tarihi, Osmanlı Tarihi, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Osmanlı Medeniyeti Tarihi, Orta Asya

Medeniyeti Gelişim Çağları derslerini alan 1'er öğretmen ve %0,9'luk dilimleri kapsamaktadır.

Osmanlı Kültür ve Medeniyet Tarihi dersi alan 9 öğretmen%8'lik dilimi, Osmanlı Devlet Teşkilatı dersini alan 3 öğretmen %2'lik dilimi, Orta Asya Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersini alan 7 öğretmen %7'lik dilimi kapsamaktadır.

Tablo 6

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullandıkları Yöntem ve Materyallerin İstatistikleri

	Ders Kitapları	Görsel Materyaller	Müzeler	Tarihi Mekanlar
Ortalama	2.77	2.23	2.38	2.62
Varyans	1.884	0.801	0.954	1.229

Tablo 6'ya göre sanat tarihi konularının işlenişinde, ders kitapları metodunun ortalaması 2.77 varyansı (değişke) 1.884, görsel materyallerin ortalaması 2.23 ve değişkesi 0.801, müzelerin kullanılmasının ortalaması 2.38 değişkesi 0.954 ve tarihi mekânların kullanılmasının ortalaması 2.62 değişkesi 1.229'dur. Kıyas yapacak olursak ortalaması ve değişkesi en küçük olan bize homojen ve önemi yüksek olan yöntemi verecektir. Bu da görsel materyaller yöntemidir. Araştırmacılar tarafından önem sırasına göre sıralama yapılacak olursa Görsel materyaller önemi en yüksek metoddur ve bunu sırayla müzeler, tarihi mekânlar ve ders kitapları izlemektedir.

Tablo 7

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Ders Kitabının Kullanımının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
Çok Önemli	36	32.7
Önemli	10	9.1
Biraz Önemli	7	6.4
Önemi Düşük	57	51.8
Toplam	110	100.0

Tablo 7'ye göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 57'si tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde, ders kitaplarını bir materyal olarak kullanmanın önemi düşük olarak görmüştür. 7 öğretmen biraz önemli, 10 öğretmen önemli bulurken 36 öğretmen ise önem düzeyini gayet yüksek bulmuştur.

Tablo 8

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Görsel Materyallerin Kullanım Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	27	24.5
Önemli	38	34.5
Biraz Önemli	38	34.5
Önemi Düşük	7	6.4
Toplam	110	100.0

Tablo 8'e göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin 38'i tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde, görsel materyalleri kullanmanın önemli olduğunu belirtmiş, 38'i biraz önemli, 27'si çok önemli, 7 öğretmen ise öneminin düşük olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Müzelerin Kullanım Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	24	21.8
Önemli	35	31.8
Biraz Önemli	36	32.7
Önemi Düşük	15	13.6
Toplam	110	100.0

Tablo 9'a göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin 36'sı tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde, müzeleri kullanmanın biraz önemli olduğunu

belirtmiş, 35 öğretmen önemli, 24'ü çok önemli, 15'i ise öneminin düşük olduğunu belirtmiştir.

Tablo 10

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Tarihi Mekânların Kullanım Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	23	20.9
Önemli	27	24.5
Biraz Önemli	29	26.4
Önemi Düşük	31	28.2
Toplam	110	100.0

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 31'i tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde, tarihi mekânları kullanmanın önemi düşük olarak görmüştür. 29'u biraz önemli görürken, 27'si önemli bulmuş ve 23 öğretmen çok önemli görmüştür.

Tablo 11

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Konuların Dağılımına Göre Öğrencilerin Tarihi Mekân veya Müzeye Götürülme İstatistikleri

	Mimari	Süsleme	El Sanatları	Plastik Sanatlar	Güzel Sanatlar
Ortalama	1.33	3.24	2.68	4.57	2.87
Varyans	0.773	1.356	1.009	0.596	1.011

Tablo 11'e göre; tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde, öğrencileri müzeye veya tarihi mekâna götürülme istatistiklerine göre inceleyecek olursak; mimari konusunun ortalaması 1.33 değişkesi 0.773, süsleme konusunun ortalaması 3.24 ve değişkesi 1.356, el sanatları konusunun ortalaması 2.68 ve değişkesi 1.009, plastik sanatlar konusunun ortalaması 4.57 ve değişkesi 0.559, güzel sanatlar konusunun ortalaması 2.87 ve değişkesi 1.011 şeklinde sonuçlar elde edilir.

Değişkeye (varyans) göre kıyas yapılacak olursa, araştırmaya katılan tarih öğretmenleri plastik sanatlar konularında 0.596 değer ile diğer konulara göre tarihi mekân veya müze ziyareti yapılmasını daha önemli bulmuştur. Plastik sanatları mimari, el sanatları, güzel sanatlar ve süsleme takip etmektedir.

Tablo 12

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Mimari İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	92	83.6
Önemli	9	8.2
Orta Önemli	3	2.7
Biraz Önemli	3	2.7
Önemi düşük	3	2.7
Toplam	110	100.0

Tablo 12'ye göre, tarih derslerinde mimari ile ilgili konular işlenirken ankete katılan 110 tarih öğretmeninden 92'si tarihi mekân ve müze ziyaretini çok önemli bulurken, 9 öğretmen önemli, 3 öğretmen orta derecede önemli, 3 öğretmen biraz önemli ve 3 öğretmen önemini düşük bulmuştur.

Tablo 13

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Süsleme İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	4	3.6
Önemli	32	29.1
Orta Önemli	28	25.5
Biraz Önemli	26	23.6
Önemi düşük	20	18.2
Toplam	110	100.0

Tablo 13'e göre, tarih derslerinde süsleme ile ilgili konular işlenirken ankete katılan 110 tarih öğretmeninden 4'ü, tarihi yerler ve müze ziyaretini çok önemli bulurken, 32'si önemli, 28'i orta derecede önemli, 26 öğretmen biraz önemli, 20 öğretmende önemini düşük bulmuştur.

Tablo 14

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan El Sanatları İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	6	5.5
Önemli	32	29.1
Orta Önemli	36	32.7
Biraz Önemli	30	27.3
Önemi düşük	6	5.5
Toplam	110	100.0

Tablo 14'e göre, tarih derslerinde el sanatları ile ilgili konular işlenirken ankete katılan 110 tarih öğretmeninden 6'sı tarihi mekân veya müze ziyaretini çok önemli bulurken, 32 öğretmen önemli, 36'sı önemini orta derecede, 30 öğretmen biraz önemli, 6 öğretmen ise önemini düşük görmüştür.

Tablo 15

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Plastik Sanatlar İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	1	0.9
Önemli	2	1.8
Orta Önemli	6	5.5
Biraz Önemli	26	23.6
Önemi düşük	75	68.2
Toplam	110	100.0

Tablo 15'e göre, tarih derslerinde plastik sanatlar ile ilgili konular işlenirken ankete katılan 110 tarih öğretmeninden 1 tanesi tarihi mekân ve müze ziyaretini çok önemli, 2'si önemli, 6'sı orta derecede önemli, 26'sı biraz önemli, 75'i ise önemini düşük bulmuştur.

Tablo 16

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Güzel Sanatlar İle İlgili İsim, Eser ve Kavramlara Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	7	6.4
Önemli	36	32.7
Orta Önemli	37	33.6
Biraz Önemli	24	21.8
Önemi düşük	6	5.5
Toplam	110	100.0

Tablo 16'ya göre tarih derslerinde güzel sanatlar ile ilgili konular işlenirken, ankete katılan 110 tarih öğretmeninden 7'si tarihi mekân ve müze ziyaretlerini çok önemli bulurken, 36'sı önemli, 37'si orta derecede önemli, 24'si biraz önemli, 6 öğretmen ise önemini düşük bulmuştur.

Tablo 17

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin İstatistikleri

	Ders Kitapları	Taşınabilir Kalıntılar	Minyatürler	Fotoğraflar	Müzeler	Tarihi yapılar
Ortalama	4.65	3.11	4.44	3.45	2.67	2.64
Varyans	3.95	2.19	1.18	1.27	1.96	3.24

Tablo 17'ye göre, tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerin önem sırasını varyansa (değişkene) göre kıyas edecek olursak; minyatürlerin birinci sırada yer aldığını görürüz. Minyatürleri fotoğraflar, müzeler, taşınabilir kalıntılar, tarihi yapılar ve ders kitapları takip etmektedir.

Tablo 18

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Ders Kitaplarının Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	20	18.2
Önemli	4	3.6
Orta Önemli	5	4.5
Biraz Önemli	3	2.7
Önemi düşük	12	10.9
Önemsiz	66	60.0
Toplam	110	100.0

Tablo 18'e göre tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerden biri olan ders kitaplarını 20 öğretmen çok önemli bulurken, 4 öğretmen önemli, 5 öğretmen orta derecede önemli, 3 öğretmen biraz önemli, 12 öğretmen önemi düşük ve 66 öğretmen önemsiz bulmaktadır.

Tablo 19

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Üç Boyutlu Nesnelerin Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	19	17.3
Önemli	22	20.0
Orta Önemli	28	25.5
Biraz Önemli	14	12.7
Önemi düşük	23	20.9
Önemsiz	4	3.6
Toplam	110	100.0

Tablo 19'a göre tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerden biri olan üç boyutlu nesnelere 19 öğretmen çok önemli bulurken, 22 öğretmen önemli, 28 öğretmen önem düzeyini orta derecede, 14 öğretmen biraz önemli, 23 öğretmen önemini düşük, 4 öğretmen de önemsiz bulmuştur.

Tablo 20

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Minyatürlerin Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzelikler (%)
Çok Önemli	0	0
Önemli	5	4.5
Orta Önemli	17	15.5
Biraz Önemli	32	29.1
Önemi düşük	37	33.6
Önemsiz	19	17.3
Toplam	110	100.0

Tablo 20'ye göre, tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerden biri olan minyatürleri, ankete katılan öğretmenlerden %4'ü önemli, %15'i orta derecede önemli, %29'u biraz önemli, %33'ü önemini düşük, %17'si önemsiz bulmuştur. Çok önemli gören kimse bulunmamaktadır.

Tablo 21

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Fotoğrafların Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzelikler (%)
Çok Önemli	8	7.3
Önemli	13	11.8
Orta Önemli	29	26.4
Biraz Önemli	43	39.1
Önemi düşük	16	14.5
Önemsiz	1	0.9
Toplam	110	100.0

Tablo 21'e göre, tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerden biri olan fotoğrafları 8 öğretmen çok önemli görürken, 13'ü önemli, 29'u önemini orta derecede, 43'ü biraz önemli, 16'sı önemini düşük, 1'i de önemsiz bulmuştur.

Tablo 22

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Yöntemlerden Müze Gezisinin Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	22	20.0
Önemli	39	35.5
Orta Önemli	23	20.9
Biraz Önemli	10	9.1
Önemi düşük	11	10.0
Önemsiz	5	4.5
Toplam	110	100.0

Tablo 22'ye göre, tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan yöntemlerden biri olan müze gezisini, ankete katılan öğretmenlerden %20'si çok önemli görürken, %35'i önemli, %20'si orta derecede önemli, %9'u biraz önemli, %10'u önemi düşük, %4'ü ise önemsiz bulmuştur.

Tablo 23

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerden Tarihi Yapıların Öneminin Frekans Dağılımı

Önem Sırası	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Çok Önemli	42	38.2
Önemli	27	24.5
Orta Önemli	8	7.3
Biraz Önemli	8	7.3
Önemi düşük	12	10.9
Önemsiz	13	11.8
Toplam	110	100.0

Tablo 23'e göre, tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerden biri olan tarihi yapıları, ankete katılan öğretmenlerden, %38'i çok

önemli, %24'ü önemli, %7'si önemini orta derecede görürken, %7'si biraz önemli, %10'u önemini düşük ve %11'i ise önemsiz bulmuştur.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada ilk olarak “Tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde tarih öğretmenlerinin, kullanılan materyallere ilişkin görüşleri nelerdir?” alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin, derslerinde sanat tarihi konularını işlerken kullandıkları materyallere ilişkin görüşlere ait bulguları cinsiyete göre Tablo-24'te, mesleki kıdeme göre Tablo-25'te, mezuniyete göre de Tablo-26'da, ayrıntılı olarak incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 24

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Öneminin Cinsiyete Göre Dağılımları

YÖNTEMLER	ÖNEM DÜZEYİ	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
DERS KİTAPLARI	ÇOK ÖNEMLİ	13	7	20
	ÖNEMLİ	1	3	4
	ORTA ÖNEMLİ	3	2	5
	BİRAZ ÖNEMLİ	1	2	3
	ÖNEMİ DÜŞÜK	4	8	12
	ÖNEMSİZ	33	33	66
TOPLAM		55	55	110
ÜÇ BOYUTLU NESNELER	ÇOK ÖNEMLİ	8	11	19
	ÖNEMLİ	10	12	22
	ORTA ÖNEMLİ	9	19	28
	BİRAZ ÖNEMLİ	11	3	14
	ÖNEMİ DÜŞÜK	14	9	33
	ÖNEMSİZ	3	1	4
TOPLAM		55	55	110
MİNYATÜRLER	ÇOK ÖNEMLİ	0	0	0
	ÖNEMLİ	2	3	5
	ORTA ÖNEMLİ	10	7	17
	BİRAZ ÖNEMLİ	14	18	32
	ÖNEMİ DÜŞÜK	18	19	37
	ÖNEMSİZ	11	8	19
TOPLAM		55	55	110
FOTOĞRAFLAR	ÇOK ÖNEMLİ	4	4	8
	ÖNEMLİ	7	6	13
	ORTA ÖNEMLİ	17	12	29
	BİRAZ ÖNEMLİ	19	24	43
	ÖNEMİ DÜŞÜK	7	9	16
	ÖNEMSİZ	1	0	1
TOPLAM		55	55	110
MÜZELER	ÇOK ÖNEMLİ	11	11	22
	ÖNEMLİ	20	19	39
	ORTA ÖNEMLİ	11	12	23
	BİRAZ ÖNEMLİ	6	4	10
	ÖNEMİ DÜŞÜK	4	7	11
	ÖNEMSİZ	3	2	5
TOPLAM		55	55	110
TARİHİ YAPILAR	ÇOK ÖNEMLİ	20	22	42
	ÖNEMLİ	15	12	27
	ORTA ÖNEMLİ	5	3	8
	BİRAZ ÖNEMLİ	4	4	8
	ÖNEMİ DÜŞÜK	8	4	12
	ÖNEMSİZ	3	10	13
TOPLAM		55	55	110

Tablo 24'e göre tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyallerin önem sırası erkek öğretmenlere göre; tarihi yapılar, müzeler, fotoğraflar, minyatürler, üç boyutlu nesnelere, ders kitapları şeklinde sıralanırken, bayan

öğretmenlere göre ise; tarihi yapılar, müzeler, üç boyutlu nesnelere, fotoğraflar, minyatürler, ders kitapları şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 25

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Mesleki Kıdeme Göre Önem Sırasının Dağılımları

YÖNTEMLER	ÖNEM DÜZEYİ	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26VE ÜZERİ	
DERS KİTAPLARI	ÇOK ÖNEMLİ	0	1	3	4	8	4	20
	ÖNEMLİ	0	0	0	2	2	0	4
	ORTA ÖNEMLİ	0	1	1	0	1	2	5
	BİRAZ ÖNEMLİ	1	0	1	0	1	0	3
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	0	3	5	4	0	12
	ÖNEMSİZ	2	8	9	19	15	13	66
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
ÜÇ BOYUTLU NESNELER	ÇOK ÖNEMLİ	0	3	1	6	5	4	19
	ÖNEMLİ	1	1	6	7	3	4	22
	ORTA ÖNEMLİ	0	0	6	8	10	4	28
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	3	1	3	6	1	14
	ÖNEMİ DÜŞÜK	2	3	2	5	6	5	23
	ÖNEMSİZ	0	0	1	1	1	1	4
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
MİNİYATÜRLER	ÇOK ÖNEMLİ	0	0	0	0	0	0	0
	ÖNEMLİ	0	1	1	1	1	1	5
	ORTA ÖNEMLİ	1	2	2	6	3	3	17
	BİRAZ ÖNEMLİ	2	3	4	11	7	5	32
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	3	6	9	11	8	37
	ÖNEMSİZ	0	1	4	3	9	2	19
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
FOTOĞRAFLAR	ÇOK ÖNEMLİ	1	1	0	4	1	1	8
	ÖNEMLİ	0	0	1	4	5	3	13
	ORTA ÖNEMLİ	2	3	3	5	11	5	29
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	3	9	13	10	8	43
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	3	3	4	4	2	16
	ÖNEMSİZ	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
MÜZELER	ÇOK ÖNEMLİ	1	3	5	3	3	7	22
	ÖNEMLİ	1	3	4	11	16	4	39
	ORTA ÖNEMLİ	0	2	4	9	5	3	23
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	0	1	2	6	1	10
	ÖNEMİ DÜŞÜK	1	1	3	3	1	2	11
	ÖNEMSİZ	0	1	0	2	0	2	5
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
TARİHİ YAPILAR	ÇOK ÖNEMLİ	1	2	8	13	15	3	42
	ÖNEMLİ	1	5	5	5	4	7	27
	ORTA ÖNEMLİ	0	2	1	2	1	2	8
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	1	1	1	1	4	8
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	0	0	5	5	2	12
	ÖNEMSİZ	1	0	2	4	5	1	13
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110

Tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyaller mesleki kıdeme göre incelendiğinde;

Ders kitaplarını ankete katılan öğretmenlerden 66'sı önemsiz görmüştür. 1 – 5 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden önemli gören olmamıştır. 21 – 25 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden 8'i ise çok önemli görmüştür.

Üç boyutlu nesnelere ankete katılan öğretmenlerden 28'i orta derecede önemli bulmuştur. 1-10 yıllık kıdemli öğretmenlerden orta derecede nitelendiren kimse bulunmamaktadır. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden 4'ü önemsiz görmüştür. 1-5 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden hiçbiri çok önemli bulmamıştır.

Minyatürleri ankete katılan öğretmenlerden 37'si düşük derecelendirmiştir. Çok önemli gören öğretmen bulunmamaktadır. 6 – 26 ve üzeri kıdeme sahip 5 öğretmen önemli olarak nitelendirmiştir. 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden 6'sı da orta derecede önem düzeyinde bulmaktadır.

Fotoğrafları ankete katılan öğretmenlerden 43'ü düşük derecelendirmiştir. 11-15 yıllık deneyime sahip öğretmenlerden çok önemli olarak derecelendiren öğretmen bulunmazken, 1 öğretmen de önemsiz olarak değerlendirmiştir.

Müze gezisini ankete katılan öğretmenlerden 39'u önemli olarak değerlendirmiştir. 21-25 yıllık deneyime sahip 6 öğretmen biraz önemli görürken, 26 ve üzeri kıdeme sahip 7 öğretmen de çok önemli olarak nitelendirmiştir.

Tarihi yapıları ankete katılan öğretmenlerden 42'si çok önemli görmüş, 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden 7'si önemli olarak derecelendirmiş ve 21-25 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden 5'i ise önemsiz görmüştür.

Tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan yöntemlerin mesleki kıdeme göre önem sırası incelendiğinde; tarihi yapılar, müzeler, üç boyutlu nesnelere, fotoğraflar, minyatürler, ders kitapları şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Tablo 26

Tarih Derslerinde Sanat Tarihi Konularının İşlenişinde Kullanılan Materyallerin Mezun Olunan Okula Göre Önem Sırasının Dağılımları

YÖNTEMLER	ÖNEM DÜZEYİ	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E.ENSTİTÜSÜ	E.FAKÜLTESİ	F.E.FAKÜLTESİ	Y.LİSANS	DOKTORA	DİĞER	
DERS KİTAPLARI	ÇOK ÖNEMLİ	0	3	13	3	0	1	20
	ÖNEMLİ	0	0	2	2	0	0	4
	ORTA ÖNEMLİ	0	2	3	0	0	0	5
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	2	1	0	0	0	3
	ÖNEMİ DÜŞÜK	2	3	3	3	1	0	12
	ÖNEMSİZ	4	16	34	6	2	4	66
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
ÜÇ BOYUTLU NESNELER	ÇOK ÖNEMLİ	2	8	7	1	1	0	19
	ÖNEMLİ	3	4	11	2	0	2	22
	ORTA ÖNEMLİ	1	6	15	4	1	1	28
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	1	8	4	1	0	14
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	6	12	3	0	2	23
	ÖNEMSİZ	0	1	3	0	0	0	4
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
MİNYATÜRLER	ÇOK ÖNEMLİ	0	0	0	0	0	0	0
	ÖNEMLİ	0	1	4	0	0	0	5
	ORTA ÖNEMLİ	0	4	8	2	2	1	17
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	13	12	4	0	3	32
	ÖNEMİ DÜŞÜK	4	4	23	5	0	1	37
	ÖNEMSİZ	2	4	9	3	1	0	19
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
FOTOĞRAFLAR	ÇOK ÖNEMLİ	0	3	3	1	0	1	8
	ÖNEMLİ	0	4	6	2	1	0	13
	ORTA ÖNEMLİ	0	7	15	5	0	2	29
	BİRAZ ÖNEMLİ	6	5	26	3	1	2	43
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	7	6	2	1	0	16
	ÖNEMSİZ	0	0	0	1	0	0	1
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
MÜZELER	ÇOK ÖNEMLİ	0	5	11	4	1	1	22
	ÖNEMLİ	1	10	20	4	1	3	39
	ORTA ÖNEMLİ	5	5	11	2	0	0	23
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	2	5	2	1	0	10
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	3	7	1	0	0	11
	ÖNEMSİZ	0	1	2	1	0	1	5
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
TARİHİ YAPILAR	ÇOK ÖNEMLİ	4	7	23	5	1	2	42
	ÖNEMLİ	2	7	13	4	1	0	27
	ORTA ÖNEMLİ	0	2	4	1	0	1	8
	BİRAZ ÖNEMLİ	0	3	4	1	0	0	8
	ÖNEMİ DÜŞÜK	0	3	6	0	1	2	12
	ÖNEMSİZ	0	4	6	3	0	0	13
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110

Tablo 26'ya göre; tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan materyaller mezun olunan okula göre incelendiğinde;

Ders kitaplarını 66 öğretmen önemsiz bulmuştur. Çok önemli bulan 20 öğretmen ise Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Yüksek Lisans ve diğer fakülte mezunlarındandır. Eğitim Enstitüsü ve doktora mezunlarından önemli olarak değerlendiren kimse olmamıştır.

Üç boyutlu nesnelere 28 öğretmen orta derecede önemli bulurken, önemsiz gören 4 öğretmen eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur. Önemli olarak nitelendiren doktora mezunu bulunmamaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerden 37'si minyatürlerin önemini düşük bulurken, önemini düşük bulan doktora mezunu öğretmen bulunmamaktadır. Önemli derecede gören 5 öğretmen eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur. Çok önemli bulan öğretmen bulunmamaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerden 43'ü fotoğrafları biraz önemli olarak nitelendirmiştir. Eğitim enstitüsü mezunlarının tamamı orta derecede önemli olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans mezunu 1 öğretmen önemsiz olduğunu belirtirken, çok önemli bulan doktora mezunu öğretmen bulunmamaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerden 39'u müze gezisini önemli olarak nitelendirmiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenden 5'i orta derecede önemli olarak derecelendirmiş, diğer fakülte mezunları ise önemli ve önemsiz olarak derecelendirmiştir. Müzeleri çok önemli olarak derecelendiren 22 öğretmen bulunmaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerden 42'si tarihi yapıları çok önemli olarak nitelendirmiştir. 8 öğretmen biraz önemli görürken, Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından önemsiz gören öğretmen bulunmamaktadır. Yüksek lisans mezunu 3 öğretmen önemsiz olarak nitelendirmiştir.

Tarih derslerinde sanat tarihi konularının işlenişinde kullanılan yöntemler ve materyaller mezun olunan okula göre tarihi yapılar, müzeler, üç boyutlu nesnelere, fotoğraflar, minyatürler, ders kitapları şeklinde sıralanmaktadır.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada ikinci olarak "Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait dönemlere hâkimiyet düzeyleri nedir?" alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihi dönemlerine ilişkin hâkimiyet düzeylerinin; cinsiyete ait bulguları Tablo-

27’de, kıdeme ait bulguları Tablo-28’de, mezuniyete ait bulguları ise Tablo-29-30-31-32-33-34-35-36’da incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 27

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihinin Ait Dönemlere Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

DÖNEMLER	ÖNEM DÜZEYİ	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
ORTA ASYA DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	5	3	8
	ZAYIF	5	11	16
	ORTA	31	32	63
	iyi	10	6	16
	ÇOK İYİ	4	3	7
TOPLAM		55	55	110
İSLAMİYET DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	4	1	5
	ZAYIF	5	14	19
	ORTA	25	30	55
	iyi	16	10	26
	ÇOK İYİ	5	0	5
TOPLAM		55	55	110
SELÇUKLU DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	3	0	3
	ZAYIF	7	13	20
	ORTA	23	30	53
	iyi	16	12	28
	ÇOK İYİ	5	0	5
TOPLAM		54	55	109
BEYLİKLER DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	3	0	3
	ZAYIF	8	15	23
	ORTA	29	27	56
	iyi	12	12	24
	ÇOK İYİ	3	1	4
TOPLAM		55	55	110
ERKEN OSMANLI DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	5	1	6
	ZAYIF	4	9	13
	ORTA	32	32	64
	iyi	12	11	23
	ÇOK İYİ	2	2	4
TOPLAM		55	55	110
KLASİK OSMANLI DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	5	0	5
	ZAYIF	3	11	14
	ORTA	22	25	47
	iyi	20	15	35
	ÇOK İYİ	5	4	9
TOPLAM		55	55	110
BATILILAŞMA DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	4	1	5
	ZAYIF	6	10	16
	ORTA	28	25	53
	iyi	14	15	29
	ÇOK İYİ	3	4	7
TOPLAM		55	55	110
CUMHURİYET DÖNEVİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	6	2	8
	ZAYIF	5	10	15
	ORTA	26	21	47
	iyi	13	15	28
	ÇOK İYİ	5	7	12
TOPLAM		55	55	110

Tablo 27'ye göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 63'ü Orta Asya Dönemi sanat tarihi konularına orta düzeyde hâkimdir. Bunlardan 31'i erkek, 32'si bayandır. Erkeklerden 10'u, bayanlardan 6'sı bu alanda iyi olduğunu belirtmiştir. Erkekler bayanlara göre bu alana daha iyi derecede hâkimiyete sahiptir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 55'i, İslamiyet Dönemi sanat tarihi konularına orta derecede hâkim olduğunu belirtmiştir. Bunların 25'i erkek, 30'u bayandır. Erkeklerden 5'i çok iyi derecede hâkimiyete sahip olduğunu belirtirken, bayanlardan çok iyi derecede hâkimiyete sahip kimse bulunmamaktadır. Genel olarak bakıldığında bayan öğretmenler bu alanda erkek öğretmenlere göre daha zayıftır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 53'ü, Selçuklu Dönemi sanat tarihi konularına orta düzeyde hâkimiyete sahiptir. Bayanlardan çok zayıf ve çok iyi olduğunu söyleyen kimse bulunmamakla birlikte bayanlar orta derecede hâkimiyete sahip olduklarını belirten cevaplar vermiştir. Erkek öğretmenlerden 3'ü çok zayıf olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 56'sı Beylikler Dönemi sanat tarihi konularına orta düzeyde hâkimiyete sahiptir. İyi derecede hâkimiyete sahip 24 öğretmenden 12'si erkek, 12'si bayandır. Bayanlardan çok iyi olduğunu söyleyen 1 öğretmen bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 64'ü, Erken Osmanlı Dönemi sanat tarihi konularına orta derecede hâkimiyete sahiptir. Bunların 32'si erkek, 32'si bayandır. Çok zayıf derecede 5 öğretmen erkek 1'i bayandır. Çok iyi derecede 4 öğretmenden 2'si erkek, 2'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 47'si, Klasik Osmanlı sanat tarihi konularına orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Çok zayıf derecede olan bayan bulunmazken, erkeklerin 5'i çok zayıf derecede hâkimiyete sahip olduğunu belirtmiştir. İyi derecede olan 29 öğretmenden 14'ü erkek, 15'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 53'ü, Batılılaşma Dönemi sanat tarihi konularına orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Çok iyi derecede 7 öğretmenden 3'ü erkek, 4'ü bayandır. Çok zayıf derecede 1 bayan bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 47'si Cumhuriyet Dönemi sanat tarihi konularına orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Çok zayıf derecede 8

öğretmenden 6'sı erkek, 2'si bayandır. Çok iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahip 12 öğretmenden 5'i erkek, 7'si bayandır.

Genel olarak dönemler-cinsiyet karşılaştırmasına bakıldığında; öğretmenler orta düzeyli hâkimiyet düzeylerine sahiptir. Erkeklerin 35'i çok zayıf, bayanların ise 8'i çok zayıf olduğunu belirtmiştir. Çok zayıf derecede olan erkeklerin sayısı bayanlara göre öğretmenlere göre fazladır. Çok iyi derecede olan erkeklerin sayısı 32, bayanların ise 18'dir. Erkekler bayanlara göre çok iyi derecede hâkimiyette sayıca fazladır. Bayanlar daha çok orta derecede hakim olduklarını belirten cevaplar vermiştir.

Tablo 28

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Dönemlere Hâkimiyet Düzeylerinin Meslekî Kıdeme Göre Dağılımı

DÖNEMLER	ÖNEM DÜZEYİ	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26VE ÜZERİ	
ORTA ASYA DÖBEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	2	2	2	2	0	8
	ZAYIF	1	1	2	4	6	2	16
	ORTA	0	6	9	20	18	10	63
	İYİ	1	0	2	4	5	4	16
	ÇOK İYİ	1	1	2	0	0	3	7
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
İSLAMİYET DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	2	0	2	1	0	5
	ZAYIF	0	2	5	4	4	4	19
	ORTA	1	4	9	14	19	8	55
	İYİ	1	2	3	10	6	4	26
	ÇOK İYİ	1	0	0	0	1	3	5
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
SELÇUKLU DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	1	0	1	1	0	3
	ZAYIF	0	4	5	4	5	2	20
	ORTA	0	4	5	18	17	9	53
	İYİ	2	1	7	7	7	4	28
	ÇOK İYİ	1	0	0	0	0	4	5
TOPLAM		3	10	17	30	30	19	109
BEYLİKLER DÖNEMİ SNAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	1	0	1	1	0	3
	ZAYIF	0	4	5	8	5	1	23
	ORTA	3	4	8	13	16	12	56
	İYİ	0	1	4	8	8	3	24
	ÇOK İYİ	0	0	0	0	1	3	4
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
ERKEN OSMANLI DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	1	2	2	1	0	6
	ZAYIF	0	1	1	6	3	2	13
	ORTA	2	7	9	14	22	10	64
	İYİ	0	0	5	8	4	6	23
	ÇOK İYİ	1	1	0	0	1	1	4
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
KLASİK OSMANLI DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	1	1	2	1	0	5
	ZAYIF	0	1	2	5	1	1	10
	ORTA	1	6	6	11	14	11	49
	İYİ	2	2	6	9	13	6	38
	ÇOK İYİ	0	0	2	3	2	1	8
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
BATILILAŞMA DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	0	2	1	1	1	0	5
	ZAYIF	1	0	2	7	3	3	16
	ORTA	1	4	8	15	15	10	53
	İYİ	0	4	6	5	10	4	29
	ÇOK İYİ	1	0	0	2	2	2	7
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
CUMHURİYET DÖNEMİ SANAT TARİHİ	ÇOK ZAYIF	2	2	1	2	1	0	8
	ZAYIF	0	1	3	5	5	1	15
	ORTA	0	5	6	13	15	8	47
	İYİ	0	2	5	5	9	7	28
	ÇOK İYİ	1	0	2	5	1	3	12
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110

Tablo 28'e göre; ankete katılan tarih öğretmenlerinin 63'ü Orta Asya Dönemi sanat tarihi konularına orta düzeyde hâkimiyete sahiptir. 16-25 yıllık mesleki kıdeme sahip olup çok iyi derecede hâkimiyete sahip olan öğretmen sayısı bulunmamaktadır. 6-25 yıllık mesleki kıdeme sahip 8 öğretmen çok zayıf derecede hâkimiyete sahiptir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 55'i İslamiyet Dönemi sanat tarihi konularında orta derecede hâkimiyete sahiptir. 6-25 ve üzeri kıdeme sahip 19 öğretmen zayıf derecede, 6-20 yıllık derecede kıdeme sahip öğretmenlerde çok iyi derecede hâkimiyete sahip kimse bulunmamaktadır. 1-5 yıllık kıdemde iyi derecede 1 öğretmen, 21-26 ve üzeri kıdemde 4 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 53 'ü Selçuklu Dönemi sanat tarihi konularında orta derecede hâkimiyete sahiptir. 1-5 yıllık ve 26 ve üzeri kıdeme sahip toplamda 5 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyete, 6-26 ve üzeri kıdemde toplamda 20 öğretmen zayıf derecede, 11-15 yıllık kıdemde zayıf derecede kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 56'sı Beylikler Dönemi sanat tarihi konularında orta derecede, 6-26 yıllık kıdeme sahip 23 öğretmen zayıf derecede, 16-25 yıllık kıdeme sahip 2 öğretmen çok zayıf derecede hâkimiyet düzeyine sahipken,, 1-20 yıllık kıdeme sahip çok iyi derecede kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 64'ü Erken Osmanlı dönemi sanat tarihi konularında orta derecede hâkimiyete, 6-25 yıllık kıdeme sahip 6 öğretmen çok zayıf derecede, 11-26 yıllık kıdeme sahip 23 öğretmen iyi derecede, 11-20 yıllık kıdeme sahip çok iyi derecede kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 49'u Klasik Osmanlı Dönemi sanat tarihi konularında orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. 6-25 yıllık kıdeme sahip 5 öğretmen çok zayıf derecede, 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 8 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerde çok zayıf derecede kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 53'ü Batılılaşma Dönemi sanat tarihi konularında orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. 6-25 yıllık kıdeme sahip 5 öğretmen zayıf derecede, 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 6 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyete sahiptir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 29 öğretmen iyi derecede olduğunu belirtmektedir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 47'si Cumhuriyet Dönemi sanat tarihi konularında orta düzeyde hâkimiyete sahiptir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 15 öğretmen zayıf derecede, 26 ve üzeri kıdeme sahip çok zayıf derecede kimse bulunmamaktadır. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 28 öğretmen iyi derecede hâkimiyete sahiptir.

Genel itibariyle bakılacak olursa tarih öğretmenleri sanat tarihine ait olan dönemlere orta düzeyde hâkimiyete sahiptir. Çok zayıf olduğunu belirten 43 öğretmen vardır. Çok iyi derecede hâkimiyete sahip olduğunu belirten 52 öğretmen bulunmaktadır. Selçuklu Dönemi sanat tarihine sadece 1 öğretmen işaretleme yapmamış diğer alanlara katılımcılar tam cevap vermiştir.

Tablo 29

Tarih Öğretmenlerinin Orta Asya Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

Orta Asya Dönemi Sanat Tarihi	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	3	4	1	0	0	8
Zayıf	1	2	10	2	0	1	16
Orta	5	16	32	7	2	1	63
İyi	0	4	8	3	0	1	16
Çok iyi	0	1	2	1	1	2	7
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 29'a göre tarih öğretmenlerinin Orta Asya Dönemi sanat tarihi konularına hâkimiyet düzeylerini mezun oldukları okula göre inceleyecek olursak, eğitim enstitüsünden mezun olan 1 öğretmen Orta Asya döneminde zayıf iken, 5 öğretmen orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim Fakültesinden mezun olan 3 öğretmen çok zayıf, 2 öğretmen zayıf, 16 öğretmen orta, 4 öğretmen iyi, 1 öğretmen ise bu alana çok iyi derecede hâkim sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Fen – edebiyat fakültesinden mezun olan 4 öğretmen çok zayıf, 10 öğretmen zayıf, 32 öğretmen orta, 8 öğretmen iyi, 2 öğretmen çok iyi derecede bu alana hâkimiyete sahiptir.

Yüksek lisans mezunu 1 öğretmen bu alanda çok zayıf olduğunu belirtirken, 7 öğretmen orta derecede, 1 öğretmen de çok iyi derecede hâkimiyete sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Doktora mezunu 2 öğretmen bu alana orta derecede hâkimiyete sahiptir. Diğer bölümlerden mezun olan 2 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Tablo 30

Tarih Öğretmenlerinin İslamiyet Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

İslamiyet Dönemi Sanat Tarihi	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	1	3	1	0	0	2
Zayıf	1	4	10	3	0	1	19
Orta	5	14	28	4	3	1	55
İyi	0	5	14	6	0	1	26
Çok iyi	0	2	1	0	0	2	5
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 30'a göre, ankete katılan öğretmenlerden, eğitim enstitüsünden mezun olan 6 öğretmenden 5'i İslamiyet Dönemi Sanat Tarihi'ne orta derecede hâkim iken, 1 öğretmen de bu konuda zayıf olduğunu belirtmiştir.

Eğitim fakültesinden mezun olan 26 öğretmenden 14'ü bu alana orta derecede hâkimken, 5'i iyi, 4'ü de zayıf olduğunu belirtmiştir.

Fen-edebiyat fakültesinden mezun olan 56 öğretmenden 28'i orta derecede hâkimiyete sahipken, 14'ü iyi, 10'u ise bu konuda zayıf olduğunu belirtmiştir.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 6'sı bu alanda iyi olduğunu belirtirken çok iyi olduğunu söyleyen kimse bulunmamaktadır.

Doktora mezunu 3 öğretmen orta derecede hâkimiyete sahiptir. Diğer (dil tarih fakültesi) fakülte mezunu 5 öğretmenden 2'si İslamiyet dönemi sanat tarihine çok iyi düzeyde hâkimdir.

Ankete katılan öğretmenlerin 55'i (bu oran ankete katılanların yarısı) İslamiyet Dönemi sanat tarihi konularına orta derecede hâkimiyete sahiptir.

Tablo 31

Tarih Öğretmenlerinin Selçuklu Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

Selçuklu Dönemi Sanat Tarihi	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	1	2	0	0	0	3
Zayıf	2	4	11	2	0	1	20
Orta	4	14	26	7	1	1	53
İyi	0	6	15	4	2	1	28
Çok iyi	0	1	1	1	0	2	5
Toplam	6	26	55	14	3	5	109

Tablo 31'e göre; ankete katılan öğretmenlerden 1 öğretmen bu soruyu cevaplamamıştır. Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin 53'ü bu konudaki hâkimiyetini orta derecede olarak belirtmiştir.

Eğitim enstitüsünden mezun olan 6 öğretmenden 4'ü orta derecede, 2'si zayıf olduğunu belirtirken, eğitim fakültesinden mezun olan 26 öğretmenden 14'ü orta derecede, 1'i ise çok iyi derecede hâkimdir.

Fen edebiyat fakültesi mezunu 55 öğretmenden 26'sı orta derecede, 15'i iyi ve 11'i ise zayıf olduğunu belirtmiştir.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 7'si orta derecede, 4'ü iyi, 1 öğretmen de çok iyi olduğunu belirtmiştir.

Doktora mezunu 3 öğretmenden 2'si iyi derecede hâkim iken, 1'i orta derecede hâkimdir.

Diğer fakülte (dil-tarih) mezunu 5 öğretmenden 2'si çok iyi iken diğerleri zayıf, orta ve iyi derecededir.

Tablo 32

Tarih Öğretmenlerinin Beylikler Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

Beylikler Dönemi Sanat Tarihi	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	1	2	0	0	0	3
Zayıf	2	8	11	2	0	0	23
Orta	4	15	27	7	1	2	56
İyi	0	2	14	4	2	2	24
Çok iyi	0	0	2	1	0	1	4
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 32'ye göre; ankete katılan öğretmenlerin, Beylikler Dönemi sanat tarihi konularına hâkimiyet düzeyine genel olarak bakılacak olursa, ankete katılan 110 öğretmenden 56'sı orta derecede hâkim, 24'ü iyi ve 23'nün de zayıf olduğu söylenebilir.

Eğitim enstitüsünden mezun olan 6 öğretmenden 4'ü orta, 2'si zayıf derecede hâkimdir.

Eğitim fakültesinden mezun olan 26 öğretmenden 15'i orta, 2'si iyi, 8 öğretmenin ise zayıf olduğu görülmektedir.

Fen edebiyat fakültesi mezunu 56 öğretmenden 27'si orta, 14'ü iyi ve 11 öğretmen zayıf derecede hâkimdir.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 7'si orta, 4'ü iyi ve 11 öğretmenin bu döneme hâkimiyet derecesi zayıftır.

Doktora mezunu 3 öğretmenden 2'si iyi derecede hâkimdir.

Tablo 33

Tarih Öğretmenlerinin Erken Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Erken Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi							
Çok zayıf	0	2	3	1	0	0	6
Zayıf	2	3	8	0	0	0	13
Orta	4	16	30	11	1	2	64
İyi	0	4	13	2	2	2	23
Çok iyi	0	1	2	0	0	1	4
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 33'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin Erken Osmanlı Dönemi sanat tarihi konularında hâkimiyet düzeyine genel olarak bakılacak olursa, 110 öğretmenden 64'ü orta derecede hâkimiyet düzeyine sahip iken, 23'ü iyi, 13'ü zayıf derecede hâkimdir.

Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenden 4'ü orta, 2'si zayıf derecede ve eğitim fakültesi mezunu 26 öğretmenden 16'sı orta derecede, 4'ü iyi ve 3'ünün ise bu döneme hâkimiyet derecesi zayıftır.

Fen edebiyat fakültesi mezunu 56 öğretmenden 30'u orta derecede, 13'ü iyi, 8'i ise zayıf derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 11'i orta derecede, 2 öğretmen ise iyi derecede hâkimdir.

Doktora mezunu 3 öğretmenden 2'si iyi derecede hâkimiyete sahip iken diğer fakülte (dil-tarih) mezunu 5 öğretmenden 2'si orta ,2'si iyi,1'i de çok iyi derecede hâkimiyete sahiptir.

Tablo 34

Tarih Öğretmenlerinin Klasik Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	1	3	1	0	0	5
Zayıf	2	2	6	0	0	0	10
Orta	4	10	28	4	0	3	49
İyi	0	13	13	9	2	1	38
Çok iyi	0	0	6	0	1	1	8
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 34'e göre; ankete katılan öğretmenlerinin, Klasik Osmanlı Dönemi sanat tarihi konularına hâkimiyet düzeylerini mezun oldukları okula göre inceleyecek; 110 öğretmenden 49'u orta derecede, 38'i iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim fakültesinden mezun olan 26 öğretmenden 13'ü bu alanda iyi olduklarını belirtirken, 10'u da orta derecede hâkim olduklarını belirtmişlerdir.

Fen edebiyat fakültesi mezunlarından 56 öğretmenin 28'i orta,13'ü iyi ve 6'sı da bu alanda çok iyi olduğunu belirtirken, 3 öğretmen ise zayıf olduğunu ileri sürmüştür.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 9'u iyi olduğunu belirtirken, 4'ü de orta derecede hâkim olduğunu belirtmiştir.

Doktora mezunu 3 öğretmeninden 2'si bu konudaki hâkimiyet düzeyinin iyi olduğunu belirtirken diğer fakülte (dil-tarih) mezunu 5 öğretmeninden 3'ü orta derecede, 1 öğretmen iyi, 1'i ise çok iyi olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 35

Tarih Öğretmenlerinin Batılılaşma Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

Batılılaşma Dönemi Sanat Tarihi	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Çok zayıf	0	1	2	2	0	0	5
Zayıf	1	4	9	0	1	1	16
Orta	5	11	25	8	1	3	53
İyi	0	9	15	4	1	0	29
Çok iyi	0	1	5	0	0	1	7
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 35'e göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin Batılılaşma Dönemi sanat tarihi konularının hâkimiyet düzeylerine genel olarak bakılacak olursa, 110 öğretmeninden 53'ü orta derecede, 29 öğretmen iyi, 16 öğretmen de zayıf derecede hâkim olduğunu belirtmiştir.

Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmeninden 5'i orta, 1'i zayıf hâkimiyet düzeyine sahip iken, eğitim fakültesi mezunu 26 öğretmeninden 11'i orta derecede, 9'u iyi, 4 öğretmen ise zayıf olduğunu belirtmiştir.

Fen edebiyat fakültesi mezunu 56 öğretmeninden 25'i orta, 15'i iyi, 9 öğretmen de zayıf olduğunu belirtmiştir.

Yüksek lisans mezunu 14 öğretmeninden 8'i orta, 4'ü iyi, 2 öğretmen ise çok zayıf olduğunu belirtmiştir.

Tablo 36

Tarih Öğretmenlerinin Cumhuriyet Dönemi Sanat Tarihi Konularına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımı

	Mezun olduğu Okul						
	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer	Toplam
Cumhuriyet Dönemi Sanat Tarihi							
Çok zayıf	0	3	3	2	0	0	8
Zayıf	1	1	10	1	1	1	15
Orta	5	13	20	6	1	2	47
İyi	0	8	14	4	1	1	28
Çok iyi	0	1	9	1	0	1	12
Toplam	6	26	56	14	3	5	110

Tablo 36'ya göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin Cumhuriyet Dönemi sanat tarihi konularına hâkimiyet düzeylerini genel olarak inceleyecek olursak; 110 öğretmenden 47'si orta, 28 öğretmen iyi, 15 öğretmen de zayıf olduğunu belirtmiştir.

Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenden 5'i orta, 1'i zayıf derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim fakültesi mezunu 26 öğretmenden 13'ü orta, 8'i ise iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Fen edebiyat fakültesi mezunu 56 öğretmenden 20'si orta, 14'ü iyi, 10'unun ise hâkimiyet düzeylerinin zayıf olduğu belirlemiştir.

Yüksek lisans mezunu 2 öğretmen çok zayıf ve 1 öğretmen ise bu alanda iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada üçüncü olarak "Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait alanlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?" alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarındaki sanat tarihine ait alanlara ilişkin cinsiyete göre bulguları Tablo-37’de, kıdeme göre bulguları Tablo-38’de, mezuniyete göre bulguları ise Tablo-39’da incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo-40’ta ise, tarih öğretmenlerinin sanat tarihine ait dönemler ve alanlara ilişkin hâkimiyet düzeylerinin betimsel istatistikleri verilmiştir.

Tablo 37

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

ALANLAR	ÖNEM DÜZEYİ	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
MİMARİ	ÇOK ZAYIF	3	1	4
	ZAYIF	8	11	19
	ORTA	26	25	51
	iyi	13	18	31
	ÇOK İYİ	5	0	5
TOPLAM		55	55	110
SÜSLEME	ÇOK ZAYIF	4	0	4
	ZAYIF	16	17	33
	ORTA	23	25	48
	iyi	10	11	21
	ÇOK İYİ	2	2	4
TOPLAM		55	55	110
EL SANATLARI	ÇOK ZAYIF	4	0	4
	ZAYIF	14	17	31
	ORTA	26	25	51
	iyi	11	13	24
	ÇOK İYİ	0	0	0
TOPLAM		55	55	110
PLASTİK SANATLAR	ÇOK ZAYIF	12	3	15
	ZAYIF	24	21	45
	ORTA	15	27	42
	iyi	3	4	7
	ÇOK İYİ	1	0	1
TOPLAM		55	55	110
GÜZEL SANATLAR	ÇOK ZAYIF	5	0	5
	ZAYIF	15	15	30
	ORTA	20	25	45
	iyi	12	11	23
	ÇOK İYİ	3	4	7
TOPLAM		55	55	110

Tablo 37’ye göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden mimari alanında orta derecede hâkimiyete sahip 51 öğretmenden 26’sı erkek, 25’i bayandır. Çok zayıf derecede 4 öğretmenden 3’ü erkek, 1’i bayandır. Bayanlardan çok iyi derecede kimse bulunmazken, erkeklerin 5’i bu alanda çok iyi derecede olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 48'i süsleme alanında orta derecede hâkimiyete sahiptir. Bunlardan 23'ü erkek, 25'i bayandır. Çok zayıf derecede olan 4 öğretmeninin tamamı erkektir. Bayanlardan çok zayıf derecede olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. Çok iyi derecede 4 öğretmenden 2'si erkek, 2'si bayandır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 51'i el sanatları alanında orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Bunların 26'sı erkek, 25'i bayandır. Çok zayıf ve çok iyi derecede olduğunu belirten bayan olmamıştır. Erkeklerden de çok iyi olduğunu belirten kimse yoktur. İyi derecede hâkimiyete sahip 24 öğretmenden 11'i erkek, 13'ü bayandır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 45'i plastik sanatlar alanında zayıf derecede hâkimiyete sahiptir. Bunların 24'ü erkek, 21'i bayandır. Erkeklerden 1'i çok iyi derecede olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 45'i güzel sanatlar alanında orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Bunların 20'si erkek, 25'i ise bayandır. Bayanlardan çok zayıf derecede kimse bulunmamaktadır.

Genel olarak bakıldığında tarih öğretmenleri alanlara orta düzeyde hâkimiyete sahip olduklarını belirtmişlerdir. Erkeklerin 28'i çok zayıf derecede, bayanların ise 4'ü çok zayıf derecede olduğunu belirtmiştir. Bayanlar alanlar konusunda erkeklere nispeten daha iyi konumdadır.

Tablo 38

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Dağılımı

ALANLAR	HÂKİMİYET DÜZEYİ	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21-25 yıl	26 ++	
MİMARİ	Çok Zayıf	0	1	0	1	2	0	4
	Zayıf	0	2	4	6	3	4	19
	Orta	2	4	6	15	15	9	51
	İyi	1	3	4	8	11	4	31
	Çok İyi	0	0	3	0	0	2	5
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
SÜSLEME	Çok Zayıf	0	1	1	1	1	0	4
	Zayıf	1	2	4	12	8	6	33
	Orta	0	5	7	11	16	9	48
	İyi	2	2	3	5	6	3	21
	Çok İyi	0	0	2	1	0	1	4
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
EL SANATLARI	Çok Zayıf	0	1	1	1	1	0	4
	Zayıf	1	1	3	10	10	6	31
	Orta	1	7	9	12	14	8	51
	İyi	1	1	4	7	6	5	24
	Çok İyi	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110
PLASTİK SANATLAR	Çok Zayıf	1	3	2	4	4	1	15
	Zayıf	1	3	8	14	11	8	45
	Orta	1	2	7	10	14	8	42
	İyi	0	2	0	1	2	2	7
	Çok İyi	0	0	0	1	0	0	1
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110

Tablo 38 (Devamı)

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Dağılımı

ALANLAR	HÂKİMİYET DÜZEYİ	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21-25 yıl	26 ++	
GÜZEL SANATLAR	Çok Zayıf	0	1	1	1	2	1	5
	Zayıf	1	3	6	9	6	8	30
	Orta	1	4	4	11	17	8	45
	İyi	1	0	6	7	5	2	23
	Çok İyi	0	2	0	2	1	0	7
TOPLAM		3	10	17	30	31	19	110

Tablo 38'e göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre alanlara hâkimiyet düzeylerine genel olarak bakılacak olursa, öğretmenlerin orta derecede hâkimiyete sahip oldukları görülmektedir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden mimariye 1-5 yıl arasında hizmet veren öğretmenden 2 si orta, 1'i iyi derecede hâkimiyete sahiptir. 16-20 yıl arasında hizmet veren 30 öğretmenden 15'i orta, 8 öğretmen iyi derecede Hâkimiyete sahiptir. Bu alanda zayıf derecede olan sadece 4 öğretmen bulunmaktadır. Mimaride iyi olanların sayısı diğer alanlara oranla daha fazladır ve 31 öğretmen bu alanda iyi olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden süslemeye 48'i orta derecede, 21'i iyi derecede hâkimiyete sahiptir. 16-20 yıl ve 26 yıl ve üzerinde hizmet veren 1'er öğretmen çok iyi derece olduğunu belirtirken, 21-25 yıl arasında hizmet veren 8 öğretmen zayıf olduğunu belirtmiş, 6 öğretmen de iyi derecede olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden el sanatlarına 24'ü iyi derecede hâkim olduğunu belirtmiştir. Bu alanda çok iyi olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. İlk 20 yıllık dilimde bu alanda zayıf olanların sayısı 15'tir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden Plastik sanatlara bakıldığında çok zayıf, zayıf ve orta derecede hâkimiyet düzeylerinde bir yığılma olmuştur. Bu alanda diğer alanlara göre zayıf olan öğretmen sayısı fazla ve 45 öğretmendir. Katılımcıların bu

alandaki iyi olmadığı söylenebilir. Genel olarak mimari ve el sanatlarında da orta halli hâkimiyet derecesi diğer alanlara göre fazladır.

Güzel sanatlara bakıldığında genel itibariyle katılımcılar orta halli hâkimiyet düzeyine sahiptir. 26 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip 19 öğretmenden 9'u zayıf derecede hâkimiyete sahip olduğunu belirtirken, çok iyi olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. 5 yıllık mesleki kıdemi bulunan öğretmenlerden çok zayıf olduğunu belirten kimse yoktur.

Genel olarak bakıldığında mesleki kıdemin artması ile alanlara hâkimiyet düzeyi arasında ilişki düzeyi çok zayıftır. Öğretmenlerden sanat tarihine ait olan alanlarda çok iyi veya iyi olduğunu belirten öğretmen sayısı oldukça azdır. Hatta el sanatları alanında çok iyi olduğunu belirten öğretmen sayısı 0'dır. Çok iyi ve çok zayıf uç düzeylerde oldukça az öğretmen bulunmaktadır. Katılımcılarda yığılma zayıf, orta ve iyi şeklindeki cevaplardadır.

Tablo 39

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Alanlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

ALANLAR	ÖNEM DÜZEYİ	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E.ENSTİTÜSÜ	E.FAKÜLTESİ	F.E.FAKÜLTESİ	Y.LİSANS	DOKTORA	DİĞER	
MİMARİ	ÇOK ZAYIF	0	2	2	0	0	0	4
	ZAYIF	0	5	9	3	1	1	19
	ORTA ÖNEMLİ	4	15	26	4	1	1	51
	iyi	2	4	18	6	0	1	31
	ÇOK İYİ	0	0	1	1	1	2	5
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
SÜSLEMİ	ÇOK ZAYIF	0	1	2	1	0	0	4
	ZAYIF	2	8	18	2	1	2	33
	ORTA ÖNEMLİ	4	14	23	7	0	0	48
	iyi	0	3	11	4	1	2	21
	ÇOK İYİ	0	0	2	0	1	1	4
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
EL SANATLARI	ÇOK ZAYIF	0	1	2	1	0	0	4
	ZAYIF	2	5	17	4	1	2	31
	ORTA ÖNEMLİ	4	16	25	6	0	0	51
	iyi	0	4	12	3	2	3	24
	ÇOK İYİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
PLASTİK SANATLAR	ÇOK ZAYIF	1	5	5	4	0	0	15
	ZAYIF	2	6	28	4	1	4	45
	ORTA ÖNEMLİ	3	13	18	5	2	1	42
	iyi	0	2	4	1	0	0	7
	ÇOK İYİ	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110
GÜZEL SANATLAR	ÇOK ZAYIF	0	1	3	1	0	0	5
	ZAYIF	2	5	15	4	1	3	30
	ORTA ÖNEMLİ	4	13	22	6	0	0	45
	iyi	0	6	11	3	2	1	23
	ÇOK İYİ	0	1	5	0	0	1	7
TOPLAM		6	26	56	14	3	5	110

Tablo 39'a göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin 51'i mimariye orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesinden mezun olup çok iyi derecede hâkimiyete sahip olduğunu söyleyen kimse bulunmamaktadır. Çok zayıf olduğunu söyleyen 4 öğretmen Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Diğer fakülte mezunlarından 2 öğretmen çok iyi derecede hâkimiyete sahiptir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden süsleme alanında 48 öğretmen orta derecede hâkimiyete sahiptir. Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından çok zayıf olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. Zayıf olan 33 öğretmenden 18'i Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden el sanatları alanında 51 öğretmen orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir. Eğitim Enstitüsü mezunu iyi derecede hâkimiyete sahip kimse bulunmamaktadır. 31 öğretmen zayıf derecede hâkimiyete sahip iken çok iyi derecede hâkimiyete sahip kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden plastik sanatlar alanında 45 öğretmen zayıf derecede hâkimiyete sahiptir. Orta derecede 42 öğretmenden 13'ü Eğitim Fakültesi mezunudur. Çok iyi derecede olan 1 öğretmen Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden güzel sanatlar alanında 45 öğretmen orta derecede hâkimiyete sahiptir. Çok zayıf derecede 5 öğretmen Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Yüksek lisans mezunudur.

Tablo 40

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Dönemler ve Alanlara Hâkimiyet Derecelerinin Betimsel İstatistikleri

DÖNEMLER-ALANLAR	BETİMSSEL İSTATİSTİKLER		
	ORTALAMA	DEĞİŞKE	n
ORTA ASYA DÖNEMİ MİMARİ	2.84	1.01	110
ORTA ASYA DÖNEMİ SÜSÜLEME	2.76	0.95	110
ORTA ASYA DÖNEMİ EL SANATLARI	2.8	0.91	110
İSLAMİYET DÖNEMİ MİMARİ	2.94	0.92	110
İSLAMİYET DÖNEMİ SÜSLEME	2.82	1.01	110
İSLAMİYET DÖNEMİ EL SANATLARI	2.76	1	110
SELÇUKLU DÖNEMİ MİMARİ	3.01	0.9	110
SELÇUKLU DÖNEMİ SÜSLEME	2.91	1	110
SELÇUKLU EL SANATLARI	2.82	0.86	110
SELÇUKLU DÖNEMİ GÜZEL SANATLAR	2.86	0.97	109
OSMANLI DÖNEMİ MİMARİ	3.37	1.02	110
OSMANLI DÖNEMİ SÜSLEME	3.14	0.88	110
OSMANLI DÖNEMİ EL SANATLARI	3.08	0.93	110
OSMANLI DÖNEMİ GÜZEL SANATLAR	3.09	0.83	110
CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARİ	3.2	0.87	110
CUMHURİYET DÖNEMİ SÜSLEME	3.06	0.84	110
CUMHURİYET DÖNEMİ EL SANATLARI	3.05	0.82	110
CUMHURİYET DÖNEMİ GÜZEL SANATLAR	2.94	0.92	110

Tablo 40'a göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin Orta Asya Dönemi mimari, süsleme ve el sanatları alanlarının ortalaması sırayla; 2.84, 2.76, 2.80'dir. Bu alana işaretleme yapan öğretmenlerin hâkimiyet düzeyleri orta derecededir.

İslamiyet dönemi mimari, süsleme, el sanatları alanlarının ortalaması sırayla; 2.94, 2.82, 2.76'dır. Bu alana işaretleme yapan tarih öğretmenlerinin hâkimiyet düzeyleri orta derecededir.

Selçuklu dönemi mimari, süsleme, el sanatları ve güzel sanatlar alanlarının ortalamaları; 3.01, 2.91, 2.82, 2.86'dır. Bu alana işaretleme yapan tarih öğretmenlerinin hâkimiyet düzeyleri orta derecededir.

Osmanlı dönemi mimari, süsleme, el sanatları ve güzel sanatlar alanlarının ortalamaları; 3.37, 3.14, 3.08, 3.09'dur. Bu alana işaretleme yapan tarih öğretmenlerinin hâkimiyet düzeyleri orta derecededir.

Cumhuriyet dönemi mimari, süsleme, el sanatları ve güzel sanatlar alanlarının ortalaması sırayla; 3.20, 3.06, 3.05, 2.94'tür. Bu alana işaretleme yapan tarih öğretmenlerinin hâkimiyet düzeylerinin orta derecede olduğu söylenebilir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 1'i Selçuklu Dönemi güzel sanatlar alanına işaretleme yapmamıştır.

İslamiyet Dönemi el sanatları ve Selçuklu Dönemi süsleme alanlarında katılımcılar birbirlerine yakınlık dereceleri oldukça fazla olan cevaplar vermişlerdir. Değişiklerin hepsi birbirine yakın değerlerde çıkmıştır. Ankete katılan tarih öğretmenleri birbirine benzer cevaplar vermişlerdir. Genel itibariyle öğretmenlerin sanat tarihine ait bu alanlara orta derecede hâkimiyet düzeylerine sahip olduğu söylenebilir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada dördüncü olarak "Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait kavramlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?" alt problemine cevap aranmıştır (Ek 14).

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarındaki sanat tarihine ait kavramlara ilişkin hâkimiyet düzeylerinin cinsiyete ait bulguları Tablo-41-42'de, kıdeme göre Tablo-43'te, mezuniyete göre ise Tablo-44'te incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 41

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımları-1

KAVRAMLAR	ALANLAR	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
CUMBA	MİMARİ	48	46	94
	SÜSLEME	3	5	8
	EL SANATLARI	1	1	2
	GÜZEL SANATLAR	1	0	1
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1
TOPLAM		53	53	106
EYVAN	MİMARİ	44	44	88
	SÜSLEME	4	3	7
	EL SANATLARI	2	2	4
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0
	PLASTİK SANATLAR	0	2	2
TOPLAM		50	51	101
ÇIKIYA	MİMARİ	40	37	77
	SÜSLEME	3	7	10
	EL SANATLARI	1	4	5
	GÜZEL SANATLAR	4	0	4
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1
TOPLAM		48	49	97
FİRİZ	MİMARİ	11	4	15
	SÜSLEME	17	19	36
	EL SANATLARI	4	0	4
	GÜZEL SANATLAR	4	4	8
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		37	27	64
YILDIZ KORNİŞLER	MİMARİ	11	12	23
	SÜSLEME	21	18	39
	EL SANATLARI	10	2	12
	GÜZEL SANATLAR	0	3	3
	PLASTİK SANATLAR	1	1	2
TOPLAM		43	36	79
TOMBAK	MİMARİ	5	4	9
	SÜSLEME	11	6	17
	EL SANATLARI	20	24	44
	GÜZEL SANATLAR	2	0	2
	PLASTİK SANATLAR	2	3	5
TOPLAM		40	37	77
İBRİK	MİMARİ	4	1	5
	SÜSLEME	4	2	6
	EL SANATLARI	41	37	78
	GÜZEL SANATLAR	4	2	6
	PLASTİK SANATLAR	1	3	4
TOPLAM		54	45	99
DARİLEYTAM	MİMARİ	28	30	58
	SÜSLEME	2	3	5
	EL SANATLARI	1	1	2
	GÜZEL SANATLAR	9	3	12
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0
TOPLAM		40	37	77
LAHİT	MİMARİ	35	38	73
	SÜSLEME	4	3	7
	EL SANATLARI	6	1	7
	GÜZEL SANATLAR	5	2	7
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		51	44	95
SERPUŞ	MİMARİ	4	4	8
	SÜSLEME	10	7	17
	EL SANATLARI	25	30	55
	GÜZEL SANATLAR	3	1	4
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		43	42	85

Tablo 41'e göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 106'sı "cumba" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 94'ü mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 48'i erkek, 46'sı bayandır. Bayanlardan 1'i plastik sanatları işaretlemiştir. Erkeklerden 1'i de güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Bu kavrama 53 erkek,53 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 101'i "eyvan" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenden 88'i mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Güzel sanatlar alanına kimse işaretleme yapmamıştır. Bu kavrama 50 erkek, 51 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 97'si "çıkma" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 77'si mimari cevabının vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 40'ı erkek 37'si bayandır. Güzel sanatlar alanına erkeklerden 4 öğretmen işaretleme yaparken, bayanlardan işaretleme yapan bulunmamaktadır. Plastik sanatlar alanına bayanlardan 1 öğretmen işaretleme yaparken, erkeklerden işaretleme yapan bulunmamaktadır. Bu kavrama 48 erkek, 49 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 64'ü "firiz" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 36'sı süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 17'si erkek, 19'u bayandır. Erkeklerden 4'ü el sanatlarına işaretleme yaparken, bayanlardan bu alana işaretleme yapan olmamıştır. Bu kavrama 37 erkek, 28 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 79'u "yıldız kornişler" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenden 39'u süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 21'i erkek, 18'i bayandır. Güzel sanatlar alanına 3 bayan öğretmen işaretleme yapmıştır. Bu kavrama 43 erkek, 36 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 77'si "tombak" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 44'ü el sanatları alanına işaretleme yapmıştır. Bunların 20'si erkek,24'ü bayandır. Güzel sanatlar alanına erkeklerden 2 öğretmen işaretleme yaparken bayanlardan işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. Bu kavrama 40 erkek,37 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 99'u ibrik kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 78'i el sanatları cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 41'i erkek, 37'si bayandır. Bu kavrama 54 erkek, 45 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 77'si "darüleytam" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 28'i erkek, 30'u bayandır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan öğretmen bulunmamaktadır. Bu soruyu erkeklerin 40'ı cevaplarırken, bayanların 37'si cevaplamıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 95'i "lahit" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 73'ü mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 35'i erkek, 38'i ise bayandır. Erkeklerden 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Bu soruya erkeklerin 51'i yanıt verirken, bayanların 44'ü yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 85'i "serpuş" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 55'i el sanatları cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 25'i erkek, 30'u ise bayandır. Erkeklerden 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yaparken, bayarlardan bu alana işaretleme yapan bulunmamaktadır. Bu kavrama 43 erkek, 42 bayan yanıt vermiştir.

Tablo 42

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımları-2

KAVRAMLAR	ALANLAR	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
KURGAN	MİMARİ	46	44	90
	SÜSLEME	4	1	5
	EL SANATLARI	1	0	1
	GÜZEL SANATLAR	0	5	5
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1
TOPLAM		51	51	102
REVAK	MİMARİ	23	12	35
	SÜSLEME	12	10	22
	EL SANATLARI	2	5	7
	GÜZEL SANATLAR	3	3	6
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		41	30	71
PORTAL	MİMARİ	17	13	30
	SÜSLEME	8	8	16
	EL SANATLARI	4	3	7
	GÜZEL SANATLAR	6	2	8
	PLASTİK SANATLAR	2	1	3
TOPLAM		37	27	64
MİNBER	MİMARİ	42	34	76
	SÜSLEME	8	5	13
	EL SANATLARI	0	4	4
	GÜZEL SANATLAR	4	1	5
	PLASTİK SANATLAR	1	2	3
TOPLAM		55	46	101
FRESKO	MİMARİ	15	8	23
	SÜSLEME	17	21	38
	EL SANATLARI	2	2	4
	GÜZEL SANATLAR	6	2	8
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0
TOPLAM		40	33	73
TÜRK ÜÇGENİ	MİMARİ	19	12	31
	SÜSLEME	14	16	30
	EL SANATLARI	2	1	3
	GÜZEL SANATLAR	3	1	4
	PLASTİK SANATLAR	2	0	2
TOPLAM		40	30	70
KALEM İŞİ	MİMARİ	2	1	3
	SÜSLEME	31	27	58
	EL SANATLARI	13	11	24
	GÜZEL SANATLAR	6	4	10
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		53	43	96
SEDEF	MİMARİ	3	1	4
	SÜSLEME	27	31	58
	EL SANATLARI	18	14	32
	GÜZEL SANATLAR	6	3	9
	PLASTİK SANATLAR	0	2	2
TOPLAM		54	51	105
KAKMA	MİMARİ	2	0	2
	SÜSLEME	24	24	48
	EL SANATLARI	20	20	40
	GÜZEL SANATLAR	7	7	14
	PLASTİK SANATLAR	1	1	2
TOPLAM		54	52	106
TEZHİP	MİMARİ	1	0	1
	SÜSLEME	38	38	76
	EL SANATLARI	10	11	21
	GÜZEL SANATLAR	6	5	11
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0
TOPLAM		55	54	109

Tablo 42'ye göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 102'si "kurgan" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 90'ı mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 46'sı erkek, 44'ü bayandır. El sanatlarına bayanlardan işaretleme yapan kimse yok iken, erkeklerden 1 öğretmen işaretleme yapmıştır. Güzel sanatlar ve plastik sanatlar alanına erkeklerden işaretleme yapan yokken, bayanlardan işaretleme yapan bulunmaktadır. Bu kavrama 51 erkek, 51 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 71'i "revak" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenden 35'i mimari alana işaretleme yaparken; bunların 23'ü erkek, 12'si bayandır. Erkeklerden 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Bu kavrama 41 erkek,30 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 64'ü "portal" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 30'u mimari alana işaretleme yapmıştır. Bunların 17'si erkek 13'ü bayandır. Bu kavrama 37 erkek,27 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 101'i "minber" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 76'sı mimari cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 42'si erkek, 34'ü bayandır. Bu kavrama 55 erkek, 46 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 73'ü "fresko" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 38'i süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 17'si erkek, 21'i bayandır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. Bu kavrama 40 erkek, 33 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 70'i "türk üçgeni" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 30'u süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 14'ü erkek, 16'sı bayandır. Erkeklerden 2 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Bu kavrama 40 erkek,30 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 96'sı "kalem işi" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 31'i erkek, 27'si bayandır. Plastik sanatlar alanına

erkeklerden 1 öğretmen işaretleme yaparken, bayanlardan işaretleme yapan bulunmamaktadır. Bu kavrama 53 erkek, 43 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 105'i "sedef" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 27'si erkek, 31'i bayandır. Plastik sanatlara erkeklerden yanıt veren bulunmamaktadır. Bu kavrama 54 erkek, 51 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 106'sı "kakma" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 48'i süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 24'ü erkek, 24'ü bayandır.40 öğretmende el sanatları alanına işaretleme yapmıştır. Bu kavrama 54 erkek, 52 bayan yanıt vermiştir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 109'u "tezhip" kavramının hangi alana ait olduğu sorusunu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 76'sı süsleme cevabını vererek doğru işaretleme yapmıştır. Bunların 38'i erkek, 38'i bayandır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan öğretmen sayısı bulunmamaktadır. Bu kavrama 55 erkek, 54 bayan yanıt vermiştir.

Tablolar genel olarak incelendiğinde, anketteki (20) kavram-alan eşleştirmesine cevap veren erkek öğretmen sayısı ile bu eşleştirmeleri doğru cevaplayan erkek öğretmen sayısı bayan öğretmenlere nispeten daha fazladır.

Tablo 43

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Meslekî Kıdeme Göre Dağılımları-1

KAVRAMLAR	ALANLAR	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
CUMBA	MİMARİ	2	9	15	25	26	17	94
	SÜSLEME	1	1	0	3	1	2	8
	EL SANATLARI	0	0	0	1	1	0	2
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	0	1	0	1
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	1	0	1
TOPLAM		3	10	15	29	30	19	106
EYVAN	MİMARİ	2	7	11	26	26	16	88
	SÜSLEME	0	2	0	1	2	2	7
	EL SANATLARI	1	1	1	1	0	0	4
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	1	0	2
TOPLAM		3	10	13	28	29	18	101
ÇIKMA	MİMARİ	1	7	11	22	22	14	77
	SÜSLEME	1	2	0	2	3	2	10
	EL SANATLARI	1	1	2	0	0	1	5
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	2	1	1	4
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	1	0	1
TOPLAM		3	10	13	26	27	18	97
FİRİZ	MİMARİ	0	2	1	4	4	4	15
	SÜSLEME	2	6	4	9	9	6	36
	EL SANATLARI	0	0	0	1	2	1	4
	GÜZEL SANATLAR	1	0	2	2	2	1	8
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		3	8	8	16	17	12	64
YILDIZ KORNİŞLER	MİMARİ	0	3	4	6	7	3	23
	SÜSLEME	1	4	5	11	12	6	39
	EL SANATLARI	0	1	1	4	2	4	12
	GÜZEL SANATLAR	2	0	1	0	0	0	3
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	1	0	2
TOPLAM		3	8	12	21	22	13	79
TOMBAK	MİMARİ	0	3	0	2	1	3	9
	SÜSLEME	0	3	2	3	8	1	17
	EL SANATLARI	2	3	3	16	12	8	44
	GÜZEL SANATLAR	1	0	0	1	0	0	2
	PLASTİK SANATLAR	0	0	2	2	1	0	5
TOPLAM		3	9	7	24	22	12	77
İBRİK	MİMARİ	0	2	0	0	3	0	5
	SÜSLEME	1	0	1	0	4	0	6
	EL SANATLARI	2	6	11	22	18	19	78
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	5	1	0	6
	PLASTİK SANATLAR	0	0	3	0	1	0	4
TOPLAM		3	8	15	27	27	19	99
DARÜLEYTİM	MİMARİ	1	7	6	13	20	11	58
	SÜSLEME	2	0	0	1	0	2	5
	EL SANATLARI	0	0	1	0	1	0	2
	GÜZEL SANATLAR	0	0	2	5	4	1	12
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	7	9	19	25	14	77
LAHİT	MİMARİ	2	7	13	19	21	11	73
	SÜSLEME	0	1	0	2	3	1	7
	EL SANATLARI	0	1	1	1	0	4	7
	GÜZEL SANATLAR	1	0	0	3	3	0	7
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	1	1
TOPLAM		3	9	14	25	27	17	95
SERPUŞ	MİMARİ	0	0	1	3	3	1	8
	SÜSLEME	0	2	4	6	3	2	17
	EL SANATLARI	2	4	7	13	16	13	55
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	3	1	0	4
	PLASTİK SANATLAR	1	0	0	0	0	0	1
TOPLAM		3	6	12	25	23	16	85

Tablo 43'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerden 94'ü "cumba" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu eşleştirmeyi doğru yapmıştır. 15-20 yıl kıdeme sahip 2 öğretmen el sanatlarına ait olduğunu belirtmiştir. 21-25 yıllık kıdeme sahip 1

öğretmen plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir. 1-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden el sanatları, güzel sanatlar ve plastik sanatlar alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 88'i "eyvan" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu eşleştirmeyi doğru yapmıştır. Güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. Süsleme alanına 7; plastik sanatlara ise 2 öğretmen işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 77'si "çıkma" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu eşleştirmeyi doğru yapmıştır. 21-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen plastik sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. 10 öğretmen süsleme alanına işaretleme yaparken 11-15 yıllık kıdeme sahip olanlardan süsleme alanına işaretleme yapan bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 36'sı "firiz" kavramının süsleme alanına ait olduğunu belirterek bu eşleştirmeyi doğru yapmıştır. 11-15 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise plastik sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 4 öğretmen el sanatları alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 39'u "yıldız kornişler" kavramının süsleme alanına ait olduğunu belirterek bu eşleştirmeyi doğru yapmıştır. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 23 öğretmen mimari alanına ait olduğunu belirtmiştir. 1-5 yıllık ve 11-15 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 22-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 77'si bu soruya yanıt vermiştir. Bu öğretmenlerden 44'ü "tombak" kavramının el sanatlarına ait olduğunu işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermişlerdir. 11-25 yıllık kıdeme sahip 5 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Mimari alanına işaretleme yapan 9 öğretmenden 3'ü 6-10 yıllık kıdeme sahiptir.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 99'u bu soruya yanıt vermiştir. Bu öğretmenlerden 78'i "ibrik" kavramının el sanatları alanına ait olduğunu belirterek bu soruyu doğru cevaplamıştır. 4 öğretmenden 3'ü 11-15 yıllık kıdeme sahip olup plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 16-25 yıllık kıdeme sahip 6 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 77'si bu soruyu yanıtlamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i "darüleytam" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu soruyu doğru cevaplamıştır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan bulunmamaktadır. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 12 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 95'i bu soruyu yanıtlamıştır. Bu öğretmenlerden 73'ü "lahit" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu soruyu doğru cevaplamıştır. 26 ve üzeri kıdeme sahip 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 85'i bu soruyu yanıtlamıştır. Bu öğretmenlerden 55'i "serpuş" kavramının el sanatlarına ait olduğunu belirterek bu soruyu doğru cevaplamıştır. 1-5 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 16-25 yıllık kıdeme sahip 4 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Tablo 43'e genel olarak bakıldığında; kavram-alan eşleştirmesine doğru cevap veren öğretmenlerden 21-25 yıllık kıdeme sahip ilk sırayı alırken, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 44

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarında Bulunan Sanat Tarihine Ait Kavramlara Hâkimiyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2

KAVRAMLAR	ALANLAR	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
KURGAN	MİMARİ	0	8	15	27	25	15	90
	SÜSLEME	0	1	0	1	2	1	5
	EL SANATLARI	1	0	0	0	0	0	1
	GÜZEL SANATLAR	2	1	0	1	1	0	5
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		3	10	16	29	28	16	102
REVAK	MİMARİ	0	2	7	7	10	9	35
	SÜSLEME	0	2	3	8	6	3	22
	EL SANATLARI	2	2	1	1	0	1	7
	GÜZEL SANATLAR	0	1	0	2	2	1	6
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	1	0	1
TOPLAM		2	7	11	18	19	14	71
PORTAL	MİMARİ	0	4	6	7	8	5	30
	SÜSLEME	0	1	2	6	4	3	16
	EL SANATLARI	2	0	0	0	3	2	7
	GÜZEL SANATLAR	0	2	0	2	2	2	8
	PLASTİK SANATLAR	1	1	0	1	0	0	3
TOPLAM		3	8	8	16	17	12	64
MİNBER	MİMARİ	2	7	13	18	24	12	76
	SÜSLEME	1	1	0	5	4	2	13
	EL SANATLARI	0	0	1	3	0	0	4
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	1	2	2	5
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	1	0	1	3
TOPLAM		3	9	14	28	30	17	101
FRESKO	MİMARİ	0	2	4	7	6	4	23
	SÜSLEME	2	4	7	7	10	8	38
	EL SANATLARI	0	0	0	1	2	1	4
	GÜZEL SANATLAR	1	1	1	2	1	2	8
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	7	12	17	19	15	73
TÜRK ÜÇGENİ	MİMARİ	0	2	5	6	12	6	31
	SÜSLEME	3	5	4	7	5	6	30
	EL SANATLARI	0	0	1	0	2	0	3
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	3	1	0	4
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	1	0	0	2
TOPLAM		3	8	10	17	20	12	70
KALEM İŞİ	MİMARİ	0	1	0	1	1	0	3
	SÜSLEME	0	5	7	19	17	10	58
	EL SANATLARI	2	4	5	4	6	3	24
	GÜZEL SANATLAR	1	0	1	3	3	2	10
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	1	1
TOPLAM		3	10	13	27	27	16	96
SEDEF	MİMARİ	0	1	0	1	2	0	4
	SÜSLEME	1	7	9	15	18	8	58
	EL SANATLARI	0	2	4	10	8	8	32
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	3	3	3	9
	PLASTİK SANATLAR	2	0	0	0	0	0	2
TOPLAM		3	10	13	29	31	19	105
KAKMA	MİMARİ	0	0	0	1	1	0	2
	SÜSLEME	0	4	8	13	16	7	48
	EL SANATLARI	0	4	7	10	10	9	40
	GÜZEL SANATLAR	3	1	1	3	3	3	14
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	1	0	0	2
TOPLAM		3	10	16	28	30	19	106
TEZHIP	MİMARİ	0	0	0	0	1	0	1
	SÜSLEME	0	9	13	20	20	14	76
	EL SANATLARI	3	0	2	7	7	2	21
	GÜZEL SANATLAR	0	1	1	3	3	3	11
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	16	30	31	19	109

Tablo 44'e göre; araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 102'si bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 90'ı "kurgan" kavramının mimari alana ait olduğunu

belirterek soruyu doğru yanıtlamıştır. 1-5 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen el sanatları, 11-15 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 71'i bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 35'i "revak" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek soruyu doğru yanıtlamıştır. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 22 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapmıştır. 21-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 64'ü bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 30'u "portal" kavramının mimari alana ait olduğunu belirterek bu soruyu doğru yanıtlamıştır. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 16 öğretmen ise süsleme alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 101'i bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 76'sı "minber" kavramının mimariye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 5 öğretmen güzel sanatlar kavramına işaretleme yapmıştır. 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden el sanatlarına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 73'ü bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 38'i "fresko" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 4 öğretmen el sanatları alanına işaretleme yapmıştır. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 23 öğretmen ise mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 70'i bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 30'u "Türk üçgeni" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. "Türk üçgeni" kavramına 70 öğretmenden 31'i mimari alanına işaretleme yapmıştır. 16-25 yıllık kıdeme sahip 4 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden güzel sanatlar, el sanatları ve plastik sanatlar alanına işaretleme yapan öğretmen bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 96'sı bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i "kalem işi" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 26 ve üzeri kıdeme sahip 1 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 6-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden güzel sanatlar alanına

işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.24 öğretmen el sanatları alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 105'i bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 58'i "sedef" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 9 öğretmen güzel sanatlar kavramına işaretleme yapmıştır.1-5 yıllık kıdeme sahip 2 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. 6 – 26 ve üzeri kıdeme sahip 32 öğretmen el sanatları alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 106'sı bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 48'i "kakma" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 40 öğretmen el sanatları alanına işaretleme yapmıştır. 16-25 yıllık kıdeme sahip 2 öğretmen ise mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 109'u bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 76'sı "tezhip" kavramının süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 20-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. 6-26 yıllık kıdeme sahip 11 öğretmen güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Tablo 44'e genel olarak bakıldığında; kavram-alan eşleştirmesine doğru cevap veren öğretmenlerden 21-25 yıllık kıdeme sahip olanlar ilk sırayı alırken, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca ankete katılan tarih öğretmenleri firiz ve portal kavramına cevap vermekte zorlanmıştır. En az cevap veren öğretmen sayısı bu kavramlardadır.

Tablo 45

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Çıkma ve Firize Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL							TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer		
ÇIKMA	MİMARİ	3	20	37	10	3	4	77	
	SÜSLEME	1	2	7	0	0	0	10	
	EL SANATLARI	0	2	3	0	0	0	5	
	GÜZEL SANATLAR	0	1	1	2	0	0	4	
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	0	0	1	
TOPLAM		4	25	49	12	3	4	97	
FİRİZ	MİMARİ	0	4	7	2	1	1	15	
	SÜSLEME	1	11	18	5	0	1	36	
	EL SANATLARI	0	2	2	0	0	0	4	
	GÜZEL SANATLAR	0	2	5	1	0	0	8	
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	1	0	0	1	
TOPLAM		1	19	32	9	1	2	64	

Tablo 45'e göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden 97'si bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 77'si "çıkma" kavramının mimariye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. Fen edebiyat fakültesi mezunu 56 öğretmenden 37'si bu soruyu doğru yanıtlarken; doktora mezunu 3 öğretmenin tamamı bu soruyu doğru yanıtlamıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden 64'ü bu soruyu cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden “Firiz” kavramının süsleme alanına ait olduğunu doğru işaretleyen 36 kişiden 18'i fen-edebiyat fakültesinden mezundur. Ankete katılanların çoğu bu kavramın alanını tespitte zorlanmıştır. Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenden 1'i bu seçeneği işaretlemiş ve süsleme olduğunu belirtmiştir. Diğer fakülte mezunu 2 öğretmenden 1'i mimari, diğeri ise süsleme olduğunu belirtmiştir.

Tablo 46

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Yıldız Kornişler ve Tombak Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL								TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer			
YILDIZ KORNIŞLER	MİMARİ	0	7	7	5	2	2	23		
	SÜSLEME	1	13	18	4	1	2	39		
	EL SANATLARI	0	1	8	2	0	1	12		
	GÜZEL SANATLAR	0	2	1	0	0	0	3		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	1	0	0	2		
TOPLAM		1	23	35	12	3	5	79		
TOMBAK	MİMARİ	0	2	5	2	0	0	9		
	SÜSLEME	0	6	7	4	0	0	17		
	EL SANATLARI	4	12	19	5	1	3	44		
	GÜZEL SANATLAR	0	1	1	0	0	0	2		
	PLASTİK SANATLAR	0	1	2	1	1	0	5		
TOPLAM		4	22	34	12	2	3	77		

Tablo 46'ya göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “yıldız kornişler” kavramına 79'u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 39'u süsleme cevabını vererek soruya doğru cevap verirken, 23'ü mimari, 12'si el sanatlarına ait olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim fakültesi mezunlarından 13'ü süsleme, 7'si mimari, 2'si güzel sanatları ve 1 öğretmende el sanatları alanını işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “tombak” kavramına 77'si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 44'ü el sanatları cevabını vererek soruya doğru cevap verirken, 17'si süsleme seçeneğini işaretlemiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunu 34 öğretmenden 19'u el sanatlarını işaretlerken eğitim fakültesi mezunu 6 öğretmen süsleme seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 47

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından İbrik ve Darüleytam Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL								TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer			
İBRİK	MİMARİ	1	0	3	1	0	0	5		
	SÜSLEME	0	3	1	2	0	0	6		
	EL SANATLARI	5	20	40	6	2	5	78		
	GÜZEL SANATLAR	0	1	3	2	0	0	6		
	PLASTİK SANATLAR	0	2	0	1	1	0	4		
TOPLAM		6	26	47	12	3	5	99		
DARÜLEYTAM	MİMARİ	4	13	32	6	0	3	58		
	SÜSLEME	0	3	1	1	0	0	5		
	EL SANATLARI	0	1	0	1	0	0	2		
	GÜZEL SANATLAR	0	2	7	2	1	0	12		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0		
TOPLAM		4	19	40	10	1	3	77		

Tablo 47’ye göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “ibrik” kavramına 99’u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 78’i el sanatları alanına ait olduğu cevabını vererek soruya doğru cevap verirken, doktora mezunu 1 öğretmen plastik sanatlara ait olduğunu belirtirken, yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 12’si cevaplamış 6’sı el sanatlarına ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “darüleytam” kavramına 77’si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 58’i mimari cevabını vererek soruya doğru cevap

vermiştir. Eğitim fakültesi mezunu 26 öğretmenden 19'u bu soruyu yanıtladığıdır. Eğitim fakültesi 7 öğretmen güzel sanatlar alanına ait olduğunu düşünürken plastik sanatlar alanını işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

Tablo 48

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Lahit ve Serpuş Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL									TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer				
LAHİT	MİMARİ	4	19	35	9	2	4	73			
	SÜSLEME	0	1	4	1	1	0	7			
	EL SANATLARI	0	3	2	1	0	1	7			
	GÜZEL SANATLAR	0	1	5	1	0	0	7			
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	0	0	0	1			
TOPLAM		4	25	46	12	3	5	95			
SERPUŞ	MİMARİ	0	1	7	0	0	0	8			
	SÜSLEME	0	2	7	4	2	2	17			
	EL SANATLARI	3	17	28	4	1	2	55			
	GÜZEL SANATLAR	0	1	2	1	0	0	4			
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	0	0	0	1			
TOPLAM		3	22	44	9	3	4	85			

Tablo 48'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "lahit" kavramına 95'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 73'ü mimari alanına ait olduğunu belirterek soruya doğru cevap verirken; eğitim enstitüsü mezunu 4 öğretmen mimari, fen edebiyat

mezunu 46 retmenden 5'i güzel sanatlar, eğitim fakültesi mezunu 26 retmenden 25'i bu soruyu cevaplandırmıştır.

Araştırmaya katılan tarih retmenlerinden "serpuş" kavramına 85'i bu soruyu cevaplandırmış, bu retmenlerden 55'i serpuş kavramının el sanatları alanına ait olduğunu belirterek soruya doğru cevap vermiş ve 17'si süsleme alanına ait olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans mezunlarından 4' süsleme,4' el sanatlarına,1'i güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. Plastik sanatlar alanına ait olduğunu belirten 1 retmen vardır.

Tablo 49

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Kurgan ve Revak Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL								TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer			
KURGAN	MİMARİ	5	21	44	12	3	5	90		
	SÜSLEME	0	0	4	1	0	0	5		
	EL SANATLARI	0	1	0	0	0	0	1		
	GÜZEL SANATLAR	0	2	3	0	0	0	5		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	0	0	1		
TOPLAM		5	24	52	13	3	5	102		
REVAK	MİMARİ	0	11	16	3	3	2	35		
	SÜSLEME	1	5	11	3	0	2	22		
	EL SANATLARI	0	3	3	1	0	0	7		
	GÜZEL SANATLAR	0	0	4	2	0	0	6		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	1	0	0	1		
TOPLAM		1	19	34	10	3	4	71		

Tablo 49'a göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "kurgan" kavramına toplamda 102'si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 90'ı bu kavramın mimariye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. Plastik sanatlar ve el sanatlarına ait olduğunu belirten 1'er öğretmen bulunmaktadır. Doktora mezunlarının tamamı mimari seçeneğini işaretlemiştir. Diğer fakülte mezunları ve eğitim enstitüsü mezunları mimari olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans mezunu 14 öğretmenden 13'ü yanıtlamıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “revak” kavramına 71’i cevaplamıştır. Bu öğretmenlerden 35’i mimariye ait olduğunu belirterek doğru cevap verirken, 22’si süslemeye ait olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans mezunlarından 1’i plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim enstitüsü mezunlarından sadece 1 öğretmen bu soruyu cevaplamış o da süsleme alanına ait olduğunu belirtmiştir.

Tablo 50

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Portal ve Minber Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL									TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer				
PORTAL	MİMARİ	2	11	8	4	3	2	30			
	SÜSLEME	0	3	11	1	0	1	16			
	EL SANATLARI	0	3	3	1	0	0	7			
	GÜZEL SANATLAR	0	1	4	3	0	0	8			
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1	1	0	0	3			
TOPLAM		2	19	27	10	3	3	64			
MİNBER	MİMARİ	3	19	38	9	3	4	76			
	SÜSLEME	1	6	4	1	0	1	13			
	EL SANATLARI	0	1	2	1	0	0	4			
	GÜZEL SANATLAR	0	0	3	2	0	0	5			
	PLASTİK SANATLAR	0	0	2	1	0	0	3			
TOPLAM		4	26	49	14	3	5	101			

Tablo 50'ye göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "portal" kavramına 64'ü yanıt vermiştir. Bu öğretmenlerden 30'u mimariye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 16'sı süsleme, 3 öğretmen de plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir. Fen edebiyat mezunu 56 öğretmenden 27'si yanıtlamıştır. Diğer fakülte mezunlarından 2'si mimariyi işaretlerken, 1 öğretmen ise süslemeye ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “minber” kavramına 101’i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 76’sı mimariye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplamıştır. 4 öğretmen el sanatlarına ait olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans mezunlarının tamamı bu soruyu yanıtlamıştır. Eğitim mezunu 6 öğretmen süslemeyi işaretlerken, 1 öğretmende el sanatlarını işaretlemiştir. Plastik sanatları işaretleyen öğretmen sayısı toplamda 3’tür.

Tablo 51

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Fresko ve Türk Üçgeni Kavramlarına Hâkimiyet Düzeylerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL							TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer		
FRESKO	MİMARİ	0	6	12	2	1	2	23	
	SÜSLEME	1	13	15	6	2	1	38	
	EL SANATLARI	0	0	4	0	0	0	4	
	GÜZEL SANATLAR	0	1	5	1	0	1	8	
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0	
TOPLAM		1	20	36	9	3	4	73	
TÜRK ÜÇGENİ	MİMARİ	0	11	11	5	2	2	31	
	SÜSLEME	2	8	15	3	1	1	30	
	EL SANATLARI	0	0	3	0	0	0	3	
	GÜZEL SANATLAR	0	2	1	1	0	0	4	
	PLASTİK SANATLAR	0	0	2	0	0	0	2	
TOPLAM		2	21	32	9	3	3	70	

Tablo 51'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "fresko" kavramını 73'ü cevaplandırmıştır. Bu öğretmenlerden 38'i süslemeye ait olduğunu belirterek soruyu doğru cevaplandırmıştır. 23'ü ise mimariye ait olduğunu belirtmiştir. Plastik sanatlar alanını işaretleyen kimse bulunmamaktadır. Eğitim enstitüsü mezunu 1 öğretmen süsleme seçeneğini işaretlemiştir. Fen edebiyat mezunu 4 öğretmende el sanatları alanını işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Türk üçgeni" kavramını 70'i işaretlemiştir. Bunların 30'u süsleme cevabını vererek soruyu doğru cevaplandırmıştır. 31'i ise mimari alanına ait olduğunu belirtmiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunu 2 öğretmen plastik sanatları, 3 öğretmen de el sanatlarını işaretlemiştir. Diğer fakülte mezunlarından 3'ü bu soruyu yanıtlamıştır.

Tablo 52

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine Ait Kavramlardan Kalem işi ve Sedef Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL							TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer		
KALEM İŞİ	MİMARİ	0	0	2	1	0	0	3	
	SÜSLEME	5	16	26	5	3	3	58	
	EL SANATLARI	0	5	13	5	0	1	24	
	GÜZEL SANATLARI	0	4	5	0	0	1	10	
	PLASTİK SANATLARI	0	0	1	0	0	0	1	
TOPLAM		5	25	47	11	3	5	96	
SEDEF	MİMARİ	0	0	3	1	0	0	4	
	SÜSLEME	5	10	34	8	1	0	58	
	EL SANATLARI	0	11	13	4	1	3	32	
	GÜZEL SANATLARI	0	2	4	0	1	2	9	
	PLASTİK SANATLARI	0	2	0	0	0	0	2	
TOPLAM		5	25	54	13	3	5	105	

Tablo 52'ye göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “kalem işi” kavramına toplamda 96’sı cevap verirken, katılımcıların 58’i süsleme alanına ait olduğunu belirterek soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim fakültesi mezunu 1 öğretmen plastik sanatlarına ait olduğunu belirtmiştir. Doktora mezunlarının tamamı süsleme

alanı işaretlemiştir. Yüksek lisans mezunlarından 1 öğretmen mimariye ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “sedef” kavramına 105’i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 58’i süsleme alanına ait olduğunu belirterek soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim fakültesi mezunu 2 öğretmen güzel sanatlar, 2’si de plastik sanatları işaretlemiştir. Diğer fakülte mezunlarından 3’ü el sanatlarını 2 öğretmende güzel sanatlara ait olduğunu belirtmiştir.

Tablo 53

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Kavramlarından Kakma ve Tezhip Kavramlarına Hâkimiyetlerinin Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

KAVRAMLAR	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL								TOPLAM
		Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Yüksek Lisans	Doktora	Diğer			
KAKMA	MİMARİ	0	0	2	0	0	0	2		
	SÜSLEME	5	8	25	8	1	1	48		
	EL SANATLARI	0	13	19	4	1	3	40		
	GÜZEL SANATLAR	0	4	6	2	1	1	14		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	2	0	0	0	2		
TOPLAM		5	25	54	14	3	5	106		
TEZHİP	MİMARİ	0	0	1	0	0	0	1		
	SÜSLEME	6	13	43	10	3	1	76		
	EL SANATLARI	0	10	5	4	0	2	21		
	GÜZEL SANATLAR	0	3	6	0	0	2	11		
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0		
TOPLAM		6	26	55	14	3	5	109		

Tablo 53'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "kakma" kavramına 106'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 48 öğretmen süsleme yanıtını vererek soruya doğru cevap vermiştir. 40 öğretmen de el sanatlarına ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 5 öğretmen süslemeyi işaretlemiştir. Fen edebiyat mezunu 2 öğretmen plastik sanatlar kavramını işaretlemiştir. Eğitim fakültesi mezunu 4 öğretmen güzel sanatları işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “tezhip” kavramına 109’u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 76’sı süsleme yanıtını vererek soruya doğru cevap vermiştir. 21’i el sanatları 11’i güzel sanatları işaretlemiştir. Doktora ve eğitim enstitüsü mezunlarının tamamı süsleme alanını işaretlemiştir. Plastik sanatları işaretleyen kimse bulunmamaktadır. Eğitim fakültesi mezunu 3 öğretmen güzel sanatlar alanını işaretlerken mimariyi işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

Kavramlara genel olarak bakılacak olursa ankete katılan 110 öğretmenden 109’u tezhip kavramına işaretleme yapmıştır. Diğer kavramlara göre en fazla rakamı tezhip almıştır. Tezhip’i kakma kavramı izlemiştir. Üçüncü sıradaki sedef kavramı katılımcıların boş bırakmadığı kavramlar arasındadır. Portal ve firiz kavramlarını 64 öğretmen yanıtlamıştır. Bu kavramlara 46 öğretmen cevap verememiştir. En az işaretleme plastik sanatlar alanında iken işaretlemelerin çoğu mimari ve süsleme alanlarında toplanmıştır.

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada beşinci olarak “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait isimlerin hangi alana ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?” alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarındaki sanat tarihine ait isimlere hâkimiyet düzeylerinin cinsiyete göre bulguları, Tablo-54-55’te, kıdeme göre Tablo-56-57’de, mezuniyete göre ise Tablo-58-59’da incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 54

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-1

İSİMLER	ALANLAR	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
MATRAKÇI NASUH	MİMARİ	9	5	14
	SÜSLEME	11	12	23
	GÜZEL SANATLAR	24	24	48
	PLASTİK SANATLAR	1	1	2
TOPLAM		45	42	87
ENVERİ	MİMARİ	5	1	6
	SÜSLEME	6	5	11
	GÜZEL SANATLAR	26	27	53
	PLASTİK SANATLAR	4	2	6
TOPLAM		41	35	76
NİGARİ	MİMARİ	3	1	4
	SÜSLEME	7	5	12
	GÜZEL SANATLAR	25	26	51
	PLASTİK SANATLAR	2	3	5
TOPLAM		37	35	72
KARA MEHMET	MİMARİ	6	4	10
	SÜSLEME	7	5	12
	GÜZEL SANATLAR	11	7	18
	PLASTİK SANATLAR	2	3	5
TOPLAM		26	19	45
İBNİ BATUTA	MİMARİ	13	2	15
	SÜSLEME	6	3	9
	GÜZEL SANATLAR	15	17	32
	PLASTİK SANATLAR	5	8	13
TOPLAM		39	30	69
ŞEKER AHMET PAŞA	MİMARİ	3	0	3
	SÜSLEME	5	6	11
	GÜZEL SANATLAR	28	35	63
	PLASTİK SANATLAR	7	2	9
TOPLAM		43	43	86
OSMAN AHMDİ BEY	MİMARİ	3	1	4
	SÜSLEME	2	2	4
	GÜZEL SANATLAR	40	44	84
	PLASTİK SANATLAR	6	1	7
TOPLAM		51	48	99
İBRAHİM ÇALLI	MİMARİ	1	0	1
	SÜSLEME	4	1	5
	GÜZEL SANATLAR	38	48	86
	PLASTİK SANATLAR	7	3	10
TOPLAM		50	52	102
SABRİ BERKEL	MİMARİ	5	3	8
	SÜSLEME	4	2	6
	GÜZEL SANATLAR	13	16	29
	PLASTİK SANATLAR	10	7	17
TOPLAM		32	28	60

Tablo 54'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Matrakçı Nasuh" ismine 87'si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 48'i güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bu öğretmenlerin 24'ü erkek, 24'ü kadındır. Süsleme cevabını veren 23 öğretmenden 11'i erkek, 12'si bayandır. Bu isme yanıt veren 45 erkek, 42'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Enveri" ismine 76'sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 53'ü güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 26'sı erkek, 27'si bayandır. Bu isme cevap veren 41'i erkek, 35'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Nigari" ismine 72'si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 51'i güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 25'i erkek, 26'sı bayandır. Bu isme yanıt veren öğretmenlerden 37'si erkek, 38'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Karamahmet" ismine 45'i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 18'i güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 11'i erkek 7'si bayandır. Bu isme yanıt verenlerden 26'sı erkek 19'u bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "İbni Batuta" ismine 69'u cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 32'si güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 15'i erkek 17'si bayandır. Bu isme cevap verenlerin 39'u erkek, 30'u bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Şeker Ahmet Paşa" ismine 86'sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 63'ü güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 28'i erkek, 35'i bayandır. Bu isme cevap verenlerden 43'ü erkek, 43'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Osman Hamdi Bey" ismine 99'u cevap vermiş olup 84'ü güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 40'ı erkek, 44'ü bayandır. Bu isme cevap verenlerden 51'i erkek, 48'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "İbrahim Çallı" ismine 102'si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 86'sı güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru

cevap vermiştir. Bunların 38'i erkek, 48'i bayandır. Bu isme cevap verenlerden 50'si erkek,52'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sabri Berkel” ismine 60'ı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 29'u güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 13'ü erkek, 16'sı bayandır. Bu isme cevap verenlerden 32'si erkek 28'i bayandır.

Tablo 55

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-2

İSİMLER	ALANLAR	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
HAFIZ OSMAN	MİMARİ	1	0	1
	SÜSLEME	20	17	37
	GÜZEL SANATLAR	17	13	30
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		39	30	69
SABUNCUOĞLU ŞERAFETTİN	MİMARİ	3	5	8
	SÜSLEME	13	6	19
	GÜZEL SANATLAR	11	11	22
	PLASTİK SANATLAR	10	6	16
TOPLAM		37	28	65
NAKKAŞ SINAN	MİMARİ	3	1	4
	SÜSLEME	30	35	65
	GÜZEL SANATLAR	13	7	20
	PLASTİK SANATLAR	4	1	5
TOPLAM		50	44	94
LEVNİ	MİMARİ	3	1	4
	SÜSLEME	6	8	14
	GÜZEL SANATLAR	27	20	47
	PLASTİK SANATLAR	8	3	11
TOPLAM		44	32	76
VEDAT TEK	MİMARİ	31	29	60
	SÜSLEME	4	0	4
	GÜZEL SANATLAR	4	4	8
	PLASTİK SANATLAR	5	1	6
TOPLAM		44	34	78
MİMAR SINAN	MİMARİ	51	52	103
	SÜSLEME	1	1	2
	GÜZEL SANATLAR	1	1	2
	PLASTİK SANATLAR	1	0	1
TOPLAM		54	54	108
MİMAR KEMALEDİN	MİMARİ	52	50	102
	SÜSLEME	1	2	3
	GÜZEL SANATLAR	2	1	3
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0
TOPLAM		55	53	108
ALİ HADİ BARA	MİMARİ	9	9	18
	SÜSLEME	1	2	3
	GÜZEL SANATLAR	10	5	15
	PLASTİK SANATLAR	9	5	14
TOPLAM		29	21	50

Tablo 55'e göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Hafız Osman" ismine 69'u cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 37'si süsleme alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 20'si erkek,17'si bayandır. Bu isme cevap verenlerin 39'u erkek,30'u bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Sabuncuoğlu şerafettin" ismine 65'i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 22'si güzel sanatları tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 11'i erkek,11'i bayandır. Bu isme cevap verenlerin 37'si erkek,28'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Nakkaş Sinan" ismine 94'ü cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 65'i süsleme alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 30'u erkek, 35'i bayandır. Bu isme yanıt verenlerin 50'si erkek,44'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Levni" ismine 76'sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 47'si güzel sanatlar alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 27'si erkek, 20'si bayandır. Bu isme yanıt verenlerin 44'ü erkek,32'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Vedat Tek" ismine 78'i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 60'ı mimari alanını işaretleyerek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 31'i erkek,29'u bayandır. Bu isme cevap verenlerin 44'ü erkek,34'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Mimar Sinan" ismine 108'i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 103'ü mimari alanını işaretleyerek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 51'i erkek,52'si bayandır. Bu isme cevap verenlerin 54'ü erkek,54'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Mimar Kemaleddin" ismine 108'i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 102'si mimari alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 52'si erkek, 50'si bayandır. Bu isme cevap verenlerden 55'i erkek,53'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Ali Hadi Bara" ismine 50'si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 14'ü plastik sanatla alanını tercih ederek soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 9'u erkek,9'u bayandır. Bu isme cevap verenlerin 29'u erkek, 21'i bayandır.

Tablo-54 ve tablo-55'e bakıldığında ankette bulunan sanat tarihine ait isimlere kadınların doğru cevap verme oranı erkeklerden daha fazladır.

Tablo 56

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme göre Dağılımları-1

İSİMLER	ALANLAR	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
MATRAKÇI NASUH	MİMARİ	0	1	2	2	5	4	14
	SÜSLEME	0	3	4	5	5	6	23
	GÜZEL SANATLAR	3	3	8	15	14	5	48
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	1	0	1	2
TOPLAM		3	7	14	23	24	16	87
ENVERİ	MİMARİ	0	1	1	0	3	1	6
	SÜSLEME	0	0	4	3	3	1	11
	GÜZEL SANATLAR	3	5	5	16	15	9	53
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1	2	1	1	6
TOPLAM		3	7	11	21	22	12	76
NİGARİ	MİMARİ	1	1	0	0	2	0	4
	SÜSLEME	2	3	2	3	1	1	12
	GÜZEL SANATLAR	0	4	8	13	18	8	51
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1	2	1	0	5
TOPLAM		3	9	11	18	22	9	72
KARAMEHMET	MİMARİ	0	1	1	2	4	2	10
	SÜSLEME	0	2	3	3	3	1	12
	GÜZEL SANATLAR	1	2	4	3	6	2	18
	PLASTİK SANATLAR	2	0	0	1	1	1	5
TOPLAM		3	5	8	9	14	6	45
İBNİ BATUTA	MİMARİ	0	1	2	6	5	1	15
	SÜSLEME	0	1	2	0	3	3	9
	GÜZEL SANATLAR	0	4	5	9	9	5	32
	PLASTİK SANATLAR	3	2	2	5	1	0	13
TOPLAM		3	8	11	20	18	9	69
ŞEKER AHMET PAŞA	MİMARİ	0	0	0	0	1	2	3
	SÜSLEME	1	2	2	3	1	2	11
	GÜZEL SANATLAR	1	4	10	20	19	9	63
	PLASTİK SANATLAR	1	2	0	1	5	0	9
TOPLAM		3	8	12	24	26	13	86
OSMAN HAMDİ BEY	MİMARİ	1	0	0	1	1	1	4
	SÜSLEME	1	0	1	0	2	0	4
	GÜZEL SANATLAR	1	7	15	23	24	14	84
	PLASTİK SANATLAR	0	3	0	1	3	0	7
TOPLAM		3	10	16	25	30	15	99
İBRAHİM ÇALLI	MİMARİ	0	0	0	0	1	0	1
	SÜSLEME	0	1	0	1	1	2	5
	GÜZEL SANATLAR	3	7	14	25	23	14	86
	PLASTİK SANATLAR	0	1	2	3	4	0	10
TOPLAM		3	9	16	29	29	16	102
SABRİ BERKEL	MİMARİ	0	1	1	1	5	0	8
	SÜSLEME	0	1	1	0	2	2	6
	GÜZEL SANATLAR	0	1	4	13	7	4	29
	PLASTİK SANATLAR	3	3	3	3	2	3	17
TOPLAM		3	6	9	17	16	9	60

Tablo56'ya göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Matrakçı Nasuh” ismine 87'si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 48'i güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 14 öğretmen mimari

alanına, 23 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapmıştır. 16-20 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Enveri” ismine 76’sı cevap vermiş olup 53’ü güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 11 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapmıştır.6-26 ve üzeri kıdeme sahip 6 öğretmen ise plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Nigari” ismine 72’si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 51’i güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 5 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.1-5 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden güzel sanatlar alanını işaretleyen olmamıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Karamehmet” ismine 45’i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 18’i güzel sanatlar alanını seçerek soruya doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 10 öğretmen mimari, 12 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapılmıştır. 6-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden plastik sanatları işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “İbni Batuta” ismine 69’u cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 32’si güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak doğru cevap vermiştir. 6- 26 ve üzeri yıllık kıdeme sahip 15 öğretmen mimari,9 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapmıştır.1-25 yıllık kıdeme sahip 13 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Şeker Ahmet Paşa” ismine 86’sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 63’ü güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 20-26 ve üzeri kıdeme sahip 3 öğretmen mimari alanına seçmiştir. 11-15 yıllık ve 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden plastik sanatlar alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Osman Hamdi Bey” ismine 99’u cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 84’ü güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 11-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden mimari alanına işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.4 öğretmen mimari,4 öğretmen süsleme ve 7 öğretmende plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih օđretmenlerinden “İbrahim alı” ismine 102’si cevap vermiş olup bu օđretmenlerden 86’sı güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak soruya doğru cevap vermiştir. 6-25 yıllık kıdemi bulunan 10 օđretmen plastik sanatlar alanını tercih etmiştir.21-25 yıllık kıdeme sahip 1 օđretmen ise mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih օđretmenlerinden “Sabri Berkel” ismine 60’ı cevap vermiş olup bu օđretmenlerden 29’u güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. 6-25 yıllık kıdeme sahip 8 օđretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır.1-5 yıllık kıdeme sahip օđretmenlerden güzel sanatlar alanına işaretleme yapan bulunmamaktadır.

Tablo 57

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2

İSİMLER	ALANLAR	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
HAFIZ OSMAN	MİMARİ	0	0	0	0	1	0	1
	SÜSLEME	3	4	6	10	8	6	37
	GÜZEL SANATLAR	0	3	4	8	10	5	30
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	1	0	1
TOPLAM		3	7	10	18	20	11	69
SABUNCUOĞLU ŞERAFETTİN	MİMARİ	3	2	1	0	1	1	8
	SÜSLEME	0	4	4	5	4	2	19
	GÜZEL SANATLAR	0	2	4	7	7	2	22
	PLASTİK SANATLAR	0	0	2	6	6	2	16
TOPLAM		3	8	11	18	18	7	65
NAKKAŞ SİNAN	MİMARİ	0	0	0	1	2	1	4
	SÜSLEME	3	6	11	18	19	8	65
	GÜZEL SANATLAR	0	1	3	5	7	4	20
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	1	0	3	5
TOPLAM		3	8	14	25	28	16	94
LEVİNİ	MİMARİ	0	1	0	1	2	0	4
	SÜSLEME	0	2	2	5	5	0	14
	GÜZEL SANATLAR	2	2	7	15	10	11	47
	PLASTİK SANATLAR	1	2	0	1	4	3	11
TOPLAM		3	7	9	22	21	14	76
VEDAT TEK	MİMARİ	2	6	11	16	16	9	60
	SÜSLEME	0	0	0	1	1	2	4
	GÜZEL SANATLAR	1	2	0	2	1	2	8
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	3	3	0	6
TOPLAM		3	8	11	22	21	13	78
MİMAR SİNAN	MİMARİ	2	10	17	28	30	16	103
	SÜSLEME	0	0	0	1	1	0	2
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	1	0	1	2
	PLASTİK SANATLAR	1	0	0	0	0	0	1
TOPLAM		3	10	17	30	31	17	108
MİMAR KEVALEDDİN	MİMARİ	2	10	16	27	31	16	102
	SÜSLEME	1	0	1	1	0	0	3
	GÜZEL SANATLAR	0	0	0	1	0	2	3
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	17	29	31	18	108
ALİ HADİ BORAN	MİMARİ	0	3	3	2	7	3	18
	SÜSLEME	1	0	0	1	0	1	3
	GÜZEL SANATLAR	1	2	4	3	4	1	15
	PLASTİK SANATLAR	1	1	1	6	4	1	14
TOPLAM		3	6	8	12	15	6	50

Tablo 57’ye göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Hafız Osman” ismine 69’u cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 37’si süsleme alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. 6 – 26 ve üzeri kıdeme sahip 30 öğretmen süsleme alanını tercih etmiştir. 21-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen mimari, 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sabuncuoğlu Şerafettin” ismine 65’i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 22’si güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 19 öğretmen süsleme alanını tercih etmiştir. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 16 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Nakkaş Sinan” ismine 94’ü cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 65’i süsleme alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 20 öğretmen güzel sanatlar alanını tercih etmiştir. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 4 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Levni” ismine 76’sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 47’si güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. 6-25 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden 42’ü mimari, 14’ü süsleme alanını tercih etmiştir. 11-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden plastik sanatlar alanına tercih yapan kimse bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Vedat Tek” ismine 78’i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 60’ı mimari alanını tercih ederek bu soruya doğru cevap vermiştir. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip 4 öğretmen süsleme alanına işaretleme yapmıştır. 6 öğretmen plastik sanatlar alanını tercih etmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Mimar Sinan” ismine 108’i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 103’ü mimar alanını tercih ederek bu soruya doğru cevap vermiştir. 1-5 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen plastik sanatlar alanını tercih etmiştir. 16-25 yıllık kıdeme sahip 2 öğretmen süsleme alanını tercih etmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Mimar Kemaleddin” ismine 108’i cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 102’si mimar alanını tercih ederek bu soruya doğru cevap vermiştir. Plastik sanatlar alanını tercih eden yoktur. Güzel sanatlar alanını tercih eden 3 öğretmenden 2’si 26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Ali Hadi Bara” ismine 50’si cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 14’ü plastik sanatlar alanını tercih ederek bu soruya doğru cevap vermiştir. 15 öğretmen güzel sanatlar alanını tercih etmiştir. 6-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden süsleme alanını tercih eden bulunmamaktadır.

Genel olarak tablo-56 ve tablo-57'ye bakıldığında ankette verilen sanat tarihine ait on yedi isme doğru cevabı 16-20 yıl ve 21-25 yıl kıdeme sahip öğretmenler daha fazla vermiştir. Ayrıca Karamehmet, Sabri Berkel, Boran isimlerine katılımcılardan az sayıda öğretmen yanıt vermiştir. Mimar Kemaleddin, Mimar Sinan isimlerine katılımcılardan yanıt veren öğretmen sayısı fazladır.

Tablo 58

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları-1

İSİMLER	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E. Enstitüsü	E. Fakültesi	F.E.Fakültesi	Y.Lisans	Doktora	Diğer	
MATRAKÇI NASUH	MİMARİ	1	3	10	0	0	0	14
	SÜSLEME	1	6	12	1	1	2	23
	GÜZEL SANATLAR	0	12	26	7	2	1	48
	PLASTİK SANATLAR	0	1	1	0	0	0	2
	TOPLAM	2	22	49	8	3	3	87
ENVERİ	MİMARİ	0	3	3	0	0	0	6
	SÜSLEME	0	1	7	1	1	1	11
	GÜZEL SANATLAR	4	15	25	7	0	2	53
	PLASTİK SANATLAR	2	2	1	1	0	0	6
	TOPLAM	6	21	36	9	1	3	76
NİĞÂRİ	MİMARİ	0	1	2	1	0	0	4
	SÜSLEME	0	4	7	0	1	0	12
	GÜZEL SANATLAR	5	8	27	8	1	2	51
	PLASTİK SANATLAR	1	1	2	1	0	0	5
	TOPLAM	6	14	38	10	2	2	72
KARAMEH MET	MİMARİ	0	3	4	1	0	2	10
	SÜSLEME	0	3	8	0	1	0	12
	GÜZEL SANATLAR	0	2	12	3	0	1	18
	PLASTİK SANATLAR	0	2	2	1	0	0	5
	TOPLAM	0	10	26	5	1	3	45
İBN-İ BATUTA	MİMARİ	0	3	8	1	1	2	15
	SÜSLEME	0	1	5	2	1	0	9
	GÜZEL SANATLAR	2	10	16	4	0	0	32
	PLASTİK SANATLAR	2	6	3	1	0	1	13
	TOPLAM	4	20	32	8	2	3	69
ŞEKER AHMET PAŞA	MİMARİ	0	0	2	0	0	1	3
	SÜSLEME	0	3	6	1	1	0	11
	GÜZEL SANATLAR	6	15	31	9	1	1	63
	PLASTİK SANATLAR	0	3	3	2	0	1	9
	TOPLAM	6	21	42	12	2	3	86
OSMAN HAMDI BEY	MİMARİ	0	1	3	0	0	0	4
	SÜSLEME	0	1	0	2	1	0	4
	GÜZEL SANATLAR	6	18	46	10	2	2	84
	PLASTİK SANATLAR	0	2	3	1	0	1	7
	TOPLAM	6	22	52	13	3	3	99
İBRAHİM ÇALLI	MİMARİ	0	0	1	0	0	0	1
	SÜSLEME	0	0	5	0	0	0	5
	GÜZEL SANATLAR	6	21	43	12	2	2	86
	PLASTİK SANATLAR	0	3	4	1	1	1	10
	TOPLAM	6	24	53	13	3	3	102
SABRİ BERKEL	MİMARİ	0	0	8	0	0	0	8
	SÜSLEME	0	1	4	1	0	0	6
	GÜZEL SANATLAR	3	13	7	3	2	1	29
	PLASTİK SANATLAR	0	5	8	3	0	1	17
	TOPLAM	3	19	27	7	2	2	60

Tablo 58'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Matrakçı Nasuh" ismine 87'si işaretleme yapmıştır. Bu öğretmenlerden 48'i bu ismin güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunu 49 öğretmenden 1'i Matrakçı Nasuh'un plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir. Diğer fakülte mezunu 2 öğretmen süsleme alanına ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim fakültesi mezunu 3 öğretmen de mimari alanına ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Enveri" ismine 76'sı cevap vermiş olup bu öğretmenlerden 53'ü bu ismin güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Yüksek lisans mezunu 9 öğretmenden 1'i süslemeye ait olduğunu belirtirken, doktora mezunu sadece 1 öğretmen cevap vermiş o da süsleme alanına ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim enstitüsünden mezun olan 6 öğretmen de bu alanda işaretleme yapmış, 4'ü güzel sanatlara ait olduğunu belirtirken, 2'si de plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Nigari" ismine 72'si cevap vermiş, bu öğretmenlerden 51'i güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Diğer fakülte mezunlarından sadece 2 öğretmen cevap vermiş onlar da güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim fakültesi mezunu 1 öğretmen mimari alanına ait olduğunu düşünürken, eğitim enstitüsü mezunu 1 öğretmen ise plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Karam Mehmet" ismini toplamda 45'i yanıtlamış; bu öğretmenlerden 18'i güzel sanatlara ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Fen edebiyat mezunu 56 katılımcıdan sadece 26'si bu soruyu yanıtlamıştır. Fen edebiyat fakültesi 8 öğretmen süslemeye ait olduğunu belirtmiştir. Bu soruya eğitim enstitüsünden kimse cevap verememiştir. Doktora mezunu 1 öğretmen cevap vermiş o da süslemeye ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "İbn-i Batuta" ismine 69'u cevap vermiş; bu öğretmenlerden 32'si güzel sanatlara ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim fakültesi mezunu 20 öğretmenden 3'ü mimariye ait bir kavram olduğunu belirtirken; yüksek lisans mezunu 1 öğretmen de plastik sanatlara ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Şeker Ahmet Paşa" ismine 86'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 63 öğretmen güzel sanatlar alanına ait olduğunu

belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. 3 öğretmen de mimariye ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenin tamamı güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirtmektedir. Eğitim fakültesi mezunu 3 öğretmen plastik sanatlara ait olduğunu belirtirken, fen edebiyat mezunu 2 öğretmen de mimariye ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Osman Hamdi Bey” ismine 99’u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 84’ü güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenin tamamı güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Doktora mezunu 1 öğretmen süsleme alanına ait olduğunu belirtmiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunlarından süsleme alanına işaretleme yapan öğretmen bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “İbrahim Çallı” ismine 102’si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 86’sı güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 6 öğretmenin tamamı güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Fen edebiyat mezunu 1 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır. Yüksek lisans mezunu 1 öğretmen de plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sabri Berkel” ismine 60’ı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 29’u güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Diğer fakülte mezunlarından 2 öğretmen cevap vermiş; bunların 1’i güzel sanatları işaretlerken, 1’i plastik sanatları işaretlemiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunlarından 7’si güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Doktora mezunlarından 2 öğretmen de güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Bu alana işaretleme yapan 6 öğretmen süslemeye ait olduğunu düşünürken, 8 öğretmen de mimariye ait olduğunu düşünmektedir.

Tablo 59

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili İsimlerin Hangi Alana Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları-2

İSİMLER	ALANLAR	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E. Enstitüsü	E. Fakültesi	F.E.Fakültesi	Y.Lisans	Doktora	Diğer	
HAFIZ OSMAN	MİMARİ	0	0	1	0	0	0	1
	SÜSLEME	4	8	15	8	0	2	37
	GÜZEL SANATLAR	1	8	16	2	2	1	30
	PLASTİK SANATLAR	0	0	1	0	0	0	1
	TOPLAM	5	16	33	10	2	3	69
SABUNCUOĞLU ŞERAFETTİN	MİMARİ	0	3	4	0	0	1	8
	SÜSLEME	1	5	9	4	0	0	19
	GÜZEL SANATLAR	1	5	11	4	1	0	22
	PLASTİK SANATLAR	2	4	8	1	0	1	16
TOPLAM	4	17	32	9	1	2	65	
NAKKAŞ SİNAN	MİMARİ	0	0	4	0	0	0	4
	SÜSLEME	5	15	30	10	2	3	65
	GÜZEL SANATLAR	0	8	9	3	0	0	20
	PLASTİK SANATLAR	0	1	4	0	0	0	5
TOPLAM	5	24	47	13	2	3	94	
LEVNİ	MİMARİ	0	0	4	0	0	0	4
	SÜSLEME	1	6	3	3	0	1	14
	GÜZEL SANATLAR	1	9	22	9	3	3	47
	PLASTİK SANATLAR	0	3	7	1	0	0	11
TOPLAM	2	18	36	13	3	4	76	
VEDAT TEK	MİMARİ	6	14	27	8	2	3	60
	SÜSLEME	0	1	2	1	0	0	4
	GÜZEL SANATLAR	0	3	4	1	0	0	8
	PLASTİK SANATLAR	0	1	4	1	0	0	6
TOPLAM	6	19	37	11	2	3	78	
MİMAR SİNAN	MİMARİ	6	24	53	13	3	4	103
	SÜSLEME	0	0	1	1	0	0	2
	GÜZEL SANATLAR	0	0	2	0	0	0	2
	PLASTİK SANATLAR	0	1	0	0	0	0	1
TOPLAM	6	25	56	14	3	4	108	
MİMAR KEMAL EDİN	MİMARİ	6	23	52	14	3	4	102
	SÜSLEME	0	1	2	0	0	0	3
	GÜZEL SANATLAR	0	1	2	0	0	0	3
	PLASTİK SANATLAR	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	6	25	56	14	3	4	108	
ALİ HADİ BARA	MİMARİ	1	6	6	2	1	2	18
	SÜSLEME	0	1	2	0	0	0	3
	GÜZEL SANATLAR	1	5	7	2	0	0	15
	PLASTİK SANATLAR	0	2	7	4	1	0	14
TOPLAM	2	14	22	8	2	2	50	

Tablo 59'a göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Hafız Osman” ismine 69'u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 37'si süsleme alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap verirken, 30 öğretmen de güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. Fen edebiyat fakültesi mezunu 1 öğretmen mimari alanına ait olduğunu belirtirken, 1 öğretmen de plastik sanatlar alanına ait olduğunu belirtmiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 5 öğretmenden 4'ü süsleme alanına işaretleme yapmıştır. Yüksek lisans mezunu 10 öğretmenden ise 2'si güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sabuncuoğlu Şerafettin” ismine 65'i işaretleme yapmıştır. Bu öğretmenlerden 22'si güzel sanatlar alanına ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Doktora mezunlarından 1 öğretmen cevap vermiş o da süsleme alanına işaretleme yapmıştır. Eğitim fakültesi mezunu 3 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır. Yüksek lisans mezunu 9 öğretmenden 1'i plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Nakkaş Sinan” ismine 94'ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 65'i süsleme alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim enstitüsü mezunu 5 öğretmenin tamamı süsleme alanına işaretleme yapmıştır. Fen edebiyat fakültesi mezunu 4 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Levni” ismine 76'sı cevap vermiş, bu öğretmenlerden 47'si güzel sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Fen edebiyat mezunu 4 öğretmen mimari alanına işaretleme yapmıştır. Doktora mezunlarının tamamı güzel sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Diğer fakülte mezunlarından 1 öğretmen ise süsleme alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Vedat Tek” ismine 78'si cevap vermiş, bu öğretmenlerden 60'ı mimari alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından işaretleme yapanların tamamı mimari alanını seçmiştir. Eğitim fakültesi mezunu 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Fen edebiyat mezunu 2 öğretmen de süsleme alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Mimar Sinan” ismine 108'i cevap vermiş, bu öğretmenlerin 103'ü mimari alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru

cevap vermiştir. Eğitim fakültesi mezunu 1 öğretmen plastik sanatlar alanına işaretleme yapmıştır. Fen edebiyat mezunu 2 öğretmen ise güzel sanatlar alanı seçeneğini işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Mimar Kemaleddin” ismine 108’i işaretleme yapmıştır, bu öğretmenlerden 102’si mimari alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Plastik sanatlar alanına işaretleme yapan olmamıştır. Eğitim enstitüsü, yüksek lisans, doktora ve diğer fakülte mezunları mimari alanına işaretleme yapmıştır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Ali Hadi Bara” ismine toplamda 50’si işaretleme yapmıştır. Bu öğretmenlerden 14’i plastik sanatlar alanına işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim enstitüsünden sadece 1 öğretmen güzel sanatlar seçeneğine işaretleme yapmıştır. Eğitim fakültesi mezunu 14 öğretmen ise bu alana işaretleme yapmaktadır.

Tablo-58 ve tablo-59 genel olarak incelenecek olursa doğru cevapların çoğunluğunu fen ve edebiyat fakültesi mezunlarının verdiği görülmektedir. İsimler arasında en az işaretlenen 45 kişi ile Karamahmet olmakla birlikte bu ismi, Ali Hadi Bara 50 kişi ile takip etmektedir. Üçüncü sırayı ise Sabri Berkel takip etmektedir. Mimar Sinan ve Mimar Kemaleddin en çok doğru yanıtı alan isimlerin başında gelmekte ve bu isimleri İbrahim Çallı ve Osman Hamdi Bey takip etmektedir. Mimari ve güzel sanatlar alanlarına işaretleme yapan öğretmen sayısı daha fazladır.

4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada altıncı olarak “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?” alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarındaki sanat tarihine ait eserlere ilişkin hâkimiyet düzeyleri cinsiyete göre Tablo-60-61’de, kıdeme göre tablo-62-63’de, mezuniyete göre ise Tablo-64-65’de incelenerek yorumlanmıştır.

Bununla birlikte tarih öğretmenlerinin yükseköğretimde kültür ve medeniyet tarihi dersini alma durumlarına göre sanat tarihine ait eserlere ilişkin hâkimiyet düzeyleri Tablo-66 ve Tablo-67’de incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 60

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihine Ait Eserlerin Hangi Döneme Ait olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-1

ESERLER	DÖNEMLER	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
PAZIRIK KURGANI	O. ASYA DÖNEMİ	48	48	96
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	1	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	2	4
	OSMANLI DÖNEMİ	2	0	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0
TOPLAM		52	51	103
ANİ HARABELERİ	O. ASYA DÖNEMİ	15	16	31
	SELÇUKLU DÖNEMİ	32	30	62
	BEYLİKLER DÖNEMİ	4	4	8
	OSMANLI DÖNEMİ	1	1	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0
TOPLAM		52	51	103
YAĞIBASAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	3	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	6	13	19
	BEYLİKLER DÖNEMİ	46	34	80
	OSMANLI DÖNEMİ	1	0	1
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0
TOPLAM		54	50	104
NİZAMİYE MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	1	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	45	49	94
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	4	3	7
	CUMHURİYET DÖNEMİ	1	1	2
TOPLAM		53	54	107
GÜL KOKLAYAN FATİH	O. ASYA DÖNEMİ	1	2	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	5	2	7
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	1
	OSMANLI DÖNEMİ	40	40	80
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0
TOPLAM		46	45	91
SAHNI SEVIAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	5	7	12
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	3	5
	OSMANLI DÖNEMİ	41	35	76
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	1	1
TOPLAM		49	46	95
KUBADABAT SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	1	1	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	25	20	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	7	5	12
	OSMANLI DÖNEMİ	9	5	14
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0
TOPLAM		42	31	73
SELİMİYE CAMİİ	O. ASYA DÖNEMİ	2	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	48	51	99
	CUMHURİYET DÖNEMİ	2	3	5
TOPLAM		54	54	108

Tablo 60'a göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Pazırık Kurganı” eserine 103'ü cevap vermiş ve bu öğretmenlerin 96'sı Orta Asya dönemini işaretleyerek doğru cevap vermiştir. Bunların 48'i erkek 48'i kadındır. Bu esere yanıt verenlerin 52'si erkek,51'i bayandır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Ani Harabeleri” eserine 103'ü cevap vermiş, bu öğretmenlerden 62'si Selçuklu dönemini işaretleyerek doğru cevabı vermiştir. Bunların 32'si erkek,30'u bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 52'si erkek,51'i bayandır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Yağlıbasan Medresesi” eserine 104'ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 80'i beylikler dönemine işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 46'sı erkek, 34'ü bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 54'ü erkek,50'si bayandır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır. Osmanlı dönemini işaretleyen erkeklerden sadece 1 öğretmen bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Nizamiye Medresesi” eserine 107'si cevap vermiş ve bu öğretmenlerden 94'ü Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bunların 45'i erkek, 49'u bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 53'ü erkek,54'ü bayandır. Beylikler dönemine erkeklerden 2 öğretmen işaretleme yaparken bayarlardan işaretleme yapan bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Gül Koklayan Fatih” eserine 91'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 80'i Osmanlı dönemini işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 40'ı erkek, 40'ı bayandır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır. Beylikler dönemini işaretleyen bayarlardan 1 öğretmen bulunurken erkeklerden işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. Bu esere yanıt verenlerin 46'sı erkek, 45'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sahn-ı Seman Medresesi” eserine 95'i cevap vermiş ve bu öğretmenlerden 76'sı Osmanlı dönemini işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 49'u erkek, 46'sı bayandır. Orta Asya dönemini işaretleyen erkeklerden 1 öğretmen bulunurken bayarlardan işaretleme yapan bulunmamaktadır. Cumhuriyet döneminde ise bayarlardan 1 öğretmen işaretleme yaparken erkeklerden işaretleme yapan bulunmamaktadır. Bu esere yanıt verenlerin 49'u erkek,46'sı bayandır.

Araştırmaya katılan tarih օđretmenlerinden “Kubadabat Sarayı” eserine 73’ü cevap vermiş ve bu օđretmenlerden 45’i Selçuklu dönemini işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 25’i erkek, 20’si bayandır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır. Bu esere yanıt verenlerin 42’si erkek,31’i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih օđretmenlerinden “Selimiye Camii” eserine 108’i cevap vermiştir. Bu օđretmenlerden 99’u Osmanlı dönemine işaretleme yaparak bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 48’i erkek, 51’i bayandır. Selçuklu dönemine işaretleme yapan bulunmamaktadır. Bu esere yanıt verenlerin 54’ü erkek, 54’ü bayandır.

Tablo 61

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları-2

ESERLER	DÖNEMLER	CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
ANKARA 2. VAKIF HAN	O. ASYA DÖNEMİ	1	2	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	10	1	11
	BEYLİKLER DÖNEMİ	4	0	4
	OSMANLI DÖNEMİ	20	25	45
	CUMHURİYET DÖNEMİ	11	11	22
TOPLAM		46	39	85
GÜL KOKLAYAN KADIN	O. ASYA DÖNEMİ	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	1	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	3	5
	OSMANLI DÖNEMİ	10	12	22
	CUMHURİYET DÖNEMİ	19	11	30
TOPLAM		34	27	61
DOLMABAĞÇE SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	3	0	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	2	3
	OSMANLI DÖNEMİ	50	48	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	4	4
TOPLAM		55	54	109
III. AHMET ÇEŞMESİ	O. ASYA DÖNEMİ	2	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	1	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	47	51	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	2	1	3
TOPLAM		55	53	108
GÖK MEDRESE	O. ASYA DÖNEMİ	2	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	22	23	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	16	9	25
	OSMANLI DÖNEMİ	4	7	11
	CUMHURİYET DÖNEMİ	2	1	3
TOPLAM		46	40	86
İZNİK NİLÜFER HATUN İNAREHANESİ	O. ASYA DÖNEMİ	2	2	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	12	9	21
	BEYLİKLER DÖNEMİ	12	7	19
	OSMANLI DÖNEMİ	19	22	41
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	1	1
TOPLAM		45	41	86
KAPLIVBAĞ TERBİYESİ	O. ASYA DÖNEMİ	3	3	6
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	0	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	1
	OSMANLI DÖNEMİ	41	41	82
	CUMHURİYET DÖNEMİ	3	5	8
TOPLAM		48	50	98
GAZİ MUALLİM MEKTEBİ	O. ASYA DÖNEMİ	3	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	4	4
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	2	3
	OSMANLI DÖNEMİ	14	7	21
	CUMHURİYET DÖNEMİ	33	37	70
TOPLAM		51	50	101

Tablo 61'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Ankara 2. Vakıf Hanı" eserine 85'i cevap vermiş ve bu öğretmenlerden 22'si Cumhuriyet dönemini işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 11'i erkek, 11'i bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 46'sı erkek, 39'u bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Gül Koklayan Kadın" eserine 61'i cevap vermiş ve bu öğretmenlerden 30'u Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 19'u erkek, 11'i bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 34'ü erkek,27'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Dolmabahçe Sarayı" eserine 109'u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 98'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bunların 50'si erkek, 48'i bayandır. Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten 4 bayan bulunurken erkeklerden işaretleme yapan olmamıştır. Bu esere yanıt verenlerin 55'i erkek,54'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "III. Ahmet Çeşmesi" eserine 108'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 98'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 47'si erkek, 51'i bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 55'i erkek,53'ü bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Gök Medrese" eserine 86'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 45'i Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 22'si erkek, 23'ü bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 46'sı erkek,40'ı bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "İznik Nilüfer Hatun İmarethanesi" eserine 86'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 41'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 19'u erkek, 22'si bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 45'i erkek,41'i bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Kaplumbağa Terbiyecisi" eserine 98'si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 82'si Osmanlı dönemine ait olduğunu işaretleyerek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 41'i erkek, 41'i bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 48'i erkek,50'si bayandır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Gazi Muallim Mektebi" eserine 101'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 70'i Cumhuriyet dönemi eseri olduğunu

belirterek bu soruya doğru cevap vermiştir. Bunların 33'ü erkek, 37'si bayandır. Bu esere yanıt verenlerin 51'i erkek,50'si bayandır.

Tablo-60 ve tablo-61 genel olarak incelendiğinde, sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğunu cevaplayan kadın ve erkek öğretmen sayısı eşittir. Yağlıbasan Medresesi, Selimiye Camii, Dolmabahçe Sarayı ve III. Ahmet Çeşmesi eserlerine erkeklerden fazla sayıda cevap veren olurken; Selimiye Camii, Dolmabahçe Sarayı ve III. Ahmet Çeşmesi'ne ise kadınlar daha fazla sayıda cevap vermiştir.

Tablo 62

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Hâkimiyetlerine İlişkin Dağılımları-1

ESERLER	DÖNEMLER	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
PAZIRIK KURGANI	O. ASYA DÖNEMİ	2	9	16	27	27	15	96
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0	1	0	0	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	0	0	1	1	1	4
	OSMANLI DÖNEMİ	0	0	0	0	1	1	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	9	16	29	29	17	103
ANI HARABELERİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	4	4	7	11	4	31
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	4	11	20	14	12	62
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	2	1	0	4	1	8
	OSMANLI DÖNEMİ	1	0	0	1	0	0	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	16	28	29	17	103
YAĞIBASAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	0	2	1	0	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	1	5	1	5	5	19
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	8	11	23	23	14	80
	OSMANLI DÖNEMİ	0	0	0	0	1	0	1
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	16	26	30	19	104
NİZAMİYE MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	1	1	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	10	15	23	26	18	94
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	1	0	1	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	1	0	1	3	1	1	7
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	1	1	0	2
TOPLAM		3	10	17	28	30	19	107
GÜL KOKLAYAN FATİH	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	0	0	2	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	0	1	2	1	2	7
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	0	0	0	0	0	1
	OSMANLI DÖNEMİ	1	8	10	25	21	15	80
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	9	11	27	24	17	91
SEHİN SEVİNAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	0	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	2	0	2	2	2	12
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	0	1	1	1	5
	OSMANLI DÖNEMİ	1	6	11	24	22	12	76
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	1	0	0	1
TOPLAM		3	9	14	28	26	15	95
KUDABAT SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	1	1	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	5	4	13	14	9	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	1	3	3	3	1	12
	OSMANLI DÖNEMİ	2	2	2	2	3	3	14
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	8	9	19	21	13	73
SELİMİYE CAMİİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	0	0	0	1	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0	0	1	1	2
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	9	17	29	26	18	99
	OSMANLI DÖNEMİ	2	1	0	1	1	0	5
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	10	17	30	29	19	108

Tablo 62’ye göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Pazırık Kurganı” eserine 103’ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 96’sı Orta Asya dönemine ait

olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bunlardan cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. 16-20 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen Selçuklu dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 16-26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden 4'ü beylikler dönemine, 21-26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden 2'si de Osmanlı dönemine ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Ani harabeleri” eserine 103'ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 62'si Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bunlardan cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. 1-5 ve 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden beylikler dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Yağıbasan Medresesi” eserine 104'ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 80'i beylikler dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. 21-25 yıllık kıdeme ait kimselerden 1 öğretmen Osmanlı dönemine ait olduğunu belirtirken cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. Orta Asya dönemine ait olduğunu belirten 4 öğretmenden 2'si 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerdendir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Nizamiye Medresesi” eserine 107'si cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 94'ü Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermişlerdir. Orta Asya dönemine ait olduğunu belirten 2 öğretmen 16-25 yıllık kıdeme sahiptir. Osmanlı dönemine ait olduğunu belirten 7 öğretmenden 1'i 1-5 yıllık kıdeme sahiptir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Gül Koklayan Fatih” eserine 91'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 80'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doru cevap vermiştir. 1-5 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen beylikler dönemine ait olduğunu belirtirken; cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Sahn-ı Seman Medresesi” eserine 95'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 76'sı Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten 1 öğretmen 16-20 yıllık kıdeme sahiptir. 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden 4'ü beylikler dönemine ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Kubadabat Sarayı” eserine 73’ü cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 45’i Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Orta Asya dönemine ait olduğunu belirten 2 öğretmen 16-25 yıllık kıdeme sahiptir. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Selimiye Camii” eserine 108’i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 99’u beylikler dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Osmanlı dönemine ait olduğunu belirten 5 öğretmenden 3’ü 1-10 yıllık kıdeme sahiptir. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

Tablo 63

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları-2

ESERLER	DÖNEMLER	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
		1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
ANKARA 2. VAKIF HANI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	2	1	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	1	4	4	2	11
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	0	2	0	2	4
	OSMANLI DÖNEMİ	3	5	7	9	13	8	45
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	4	5	6	5	2	22
TOPLAM		3	9	13	23	23	14	85
GÜL KOKLAYAN KADIN	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	0	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	1	0	0	0	2	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	1	2	1	0	5
	OSMANLI DÖNEMİ	2	1	2	8	5	4	22
	CUMHURİYET DÖNEMİ	1	3	6	7	11	2	30
TOPLAM		3	6	9	17	18	8	61
DOLMA BAĞÇE SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	0	1	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	0	0	0	1	1	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	1	0	2	0	3
	OSMANLI DÖNEMİ	0	10	15	30	25	18	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	2	0	1	0	1	0	4
TOPLAM		3	10	17	30	30	19	109
III. AHMET ÇEŞMESİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	0	0	0	1	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0	1	0	2	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	1	0	1	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	2	8	16	28	27	17	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	2	0	0	1	0	3
TOPLAM		3	10	17	29	30	19	108
GÖK MEDRESE	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	0	1	1	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	2	6	10	14	12	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	4	4	9	5	3	25
	OSMANLI DÖNEMİ	1	1	1	5	1	2	11
	CUMHURİYET DÖNEMİ	1	1	0	0	0	1	3
TOPLAM		3	8	11	25	21	18	86
İZNİK NİLÜFER HATUN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	1	1	1	0	1	0	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	3	9	6	3	21
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	1	2	4	5	5	19
	OSMANLI DÖNEMİ	0	5	7	11	10	8	41
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	1	0	0	0	0	1
TOPLAM		3	8	13	24	22	16	86
KAPLUMBAG TERBİYESİ	O. ASYA DÖNEMİ	3	1	1	0	1	0	6
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0	0	0	1	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	0	0	1	0	1
	OSMANLI DÖNEMİ	0	9	12	24	22	15	82
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	2	2	3	1	8
TOPLAM		3	10	15	26	27	17	98
GAZİ MUALLİM MİKTƏBİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	0	0	1	1	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	1	0	1	0	0	4
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	1	1	1	0	3
	OSMANLI DÖNEMİ	1	0	2	6	8	4	21
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	7	13	19	19	12	70
TOPLAM		3	9	16	27	29	17	101

Tablo 63'e göre, araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Ankara 2. Vakıf Hanı" eserine 85'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 22'si Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. 16-25 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen Orta Asya dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 11 öğretmen Selçuklu dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 22 öğretmen cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Gül Koklayan Kadın" eserine 61'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 30'u Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. 6-25 yıllık kıdeme sahip 5 öğretmen beylikler dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 21-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise Orta Asya dönemine ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Dolmabahçe Sarayı" eserine 109'u cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 98'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. 6-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden Selçuklu dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "III. Ahmet Çeşmesi" eserine 108'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 98'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten 3 öğretmenden 2'si 5-10 yıllık kıdeme sahiptir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Gök Medrese" eserine 86'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 45'i Selçuklu dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 25 öğretmen beylikler dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 16-25 yıllık kıdeme sahip 2 öğretmen ise Orta Asya dönemini işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "İznik Nilüfer Hatun İmarethanesi" eserine 86'sı cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 41'i Osmanlı dönemine ait olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bu alana yanıt verenler 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir. 6-10 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirtmiştir. 11-26 ve üzeri kıdeme sahip 22 öğretmen beylikler dönemine ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden "Kaplumbağa Terbiyecisi" eserine 98'i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 82'si Osmanlı dönemine ait olduğunu

işaretleyerek doğru cevap vermiştir. Bu alana yanıt verenler 16-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.11-26 ve üzeri kıdeme sahip 8 öğretmen ise cumhuriyet dönemini işaretlemiştir.21-25 yıllık kıdeme sahip 1 öğretmen ise beylikler dönemini işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinden “Gazi Muallim Mektebi” eserine 101’i cevap vermiştir. Bu öğretmenlerden 70’i cumhuriyet dönemi eseri olduğunu belirterek doğru cevap vermiştir. Bu alana yanıt veren öğretmenler 6-26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerdir. Beylikler dönemini işaretleyen 3 öğretmenin kıdemi 11-25 yıllıktır. Osmanlı dönemini işaretleyen 21 öğretmenden 8’i 21-25 yıllık kıdeme sahiptir.

Tablo-62 ve tablo-63’e genel olarak bakılacak olursa sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğu sorusuna en fazla doğru cevabı 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler vermiştir. 21-25 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin doğru cevap sayısı ikinci sırada yer almaktadır. Bunun yanı sıra Dolmabahçe Sarayı, Selimiye Camii, Nizamiye Medresesi en çok işaretlenen eserlerdir.

Tablo 64

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Olunan Okula Göre Dağılımları-1

ESERLER	DÖNEMLER	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E. ENSTİTÜSÜ	E. FAKÜLTESİ	F. E. FAKÜLTESİ	Y. LİSANS	DOKTORA	DiĞER	
PAZIRIK KURGANI	O. ASYA DÖNEMİ	5	24	47	13	3	4	96
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	3	0	0	0	4
	OSMANLI DÖNEMİ	0	0	1	1	0	0	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		5	25	52	14	3	4	103
ANI HARABELERİ	O. ASYA DÖNEMİ	4	6	18	2	0	1	31
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	15	29	11	2	4	62
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	2	4	1	1	0	8
	OSMANLI DÖNEMİ	0	1	1	0	0	0	2
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		5	24	52	14	3	5	103
YAĞIBASAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	2	1	0	0	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	6	9	1	2	1	19
	BEYLİKLER DÖNEMİ	5	18	42	11	1	3	80
	OSMANLI DÖNEMİ	0	0	0	1	0	0	1
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		5	25	53	14	3	4	104
NİZAMİYE MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	1	0	0	1	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	6	23	46	12	3	4	94
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	1	0	0	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	0	2	5	0	0	0	7
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	1	1	0	0	2
TOPLAM		6	26	54	13	3	5	107
GÜL KOKLAYAN FATİH	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	2	0	0	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	1	5	1	0	0	7
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	0	0	0	0	1
	OSMANLI DÖNEMİ	3	22	36	12	2	5	80
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		3	25	43	13	2	5	91
SEHNI SEMAN MEDRESESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	3	8	1	0	0	12
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	4	0	0	0	5
	OSMANLI DÖNEMİ	5	21	32	12	3	3	76
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		5	25	46	13	3	3	95
KUDABAT SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	2	0	0	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	2	13	18	8	2	2	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	3	9	0	0	0	12
	OSMANLI DÖNEMİ	0	4	8	1	1	0	14
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		2	20	37	9	3	2	73
SELİMİYE CAMİİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	1	0	0	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	0	0	0	0	0
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	2	0	0	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	6	23	49	13	3	5	99
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	2	2	1	0	0	5
TOPLAM		6	26	54	14	3	5	108

Tablo 64'e göre "Pazırık Kurganı" eserini Orta Asya dönemi olarak işaretleyen 96 öğretmenin 47'si Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Osmanlı dönemi olarak işaretleyen 2 öğretmenden 1'i yüksek lisans mezunudur. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

"Ani harabeleri" eserine işaretleme yapan 62 öğretmenden 15'i Eğitim Fakültesi mezunudur. Orta Asya dönemine işaretleme yapan 31 öğretmenden 4'ü Eğitim Enstitüsü mezunudur. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

"Yağlıbasan Medresesi" eserine işaretleme yapan 80 öğretmenden 42'si Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Osmanlı dönemini işaretleyen 1 öğretmen yüksek lisans mezunudur. Doktora mezunu 3 öğretmenden 2'si beylikler dönemine işaretleme yapmıştır.

"Nizamiye Medresesi" eserine işaretleme yapan 94 öğretmenden 23'ü Eğitim Fakültesi mezunudur. Eğitim enstitüsü ve doktora mezunlarının tamamı Selçuklu dönemine işaretleme yapmıştır. Cumhuriyet dönemini işaretleyen 2 öğretmen yüksek lisans ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

"Gül Koklayan Fatih" eserine Osmanlı dönemi olarak işaretleme yapan 80 öğretmen bulunmaktadır. Beylikler dönemi olarak işaretleyen 1 öğretmen Eğitim Fakültesi mezunudur. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

"Sahnı Seman Medresesi" eserine Osmanlı dönemi olarak işaretleme yapan 76 öğretmen bulunmaktadır. Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunları Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır.

"Kubadabat Sarayı" eserine Selçuklu dönemi olarak işaretleme yapan 45 öğretmenden 13'ü Eğitim Fakültesi mezunudur. Orta Asya dönemine işaretleme yapan 2 öğretmen Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

"Selimiye Camii" eserine Osmanlı dönemi olarak işaretleme yapan 99 öğretmenin 49'u Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarının tamamı Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır.

Tablo 65

Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Sanat Tarihi İle İlgili Eserlerin Hangi Döneme Ait Olduğu Sorusuna Verdikleri Cevapların Mezun Olunan Okula Göre Dağılımları-2

ESERLER	DÖNEMLER	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
		E. ENSTİTÜSÜ	E. FAKÜLTESİ	F.E. FAKÜLTES	Y. LİSANS	DOKTORA	DİĞER	
ANKARA 2. VAKIF HANI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	3	0	0	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	2	6	3	0	0	11
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	3	0	0	0	4
	OSMANLI DÖNEMİ	6	14	22	1	0	2	45
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	4	13	3	2	0	22
TOPLAM		6	21	47	7	2	2	85
GÜL KOKLAYAN KADIN	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	3	0	0	0	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	5	0	0	0	5
	OSMANLI DÖNEMİ	0	6	10	3	2	1	22
	CUMHURİYET DÖNEMİ	3	8	14	5	0	0	30
TOPLAM		3	14	33	8	2	1	61
DOLMA BAĞÇE SARAYI	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	1	1	1	0	0	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	3	0	0	0	3
	OSMANLI DÖNEMİ	6	21	50	13	3	5	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	4	0	0	0	0	4
TOPLAM		6	26	55	14	3	5	109
II. AHMET ÇEŞMESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	1	0	0	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	3	0	0	0	3
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	1	1	0	0	0	2
	OSMANLI DÖNEMİ	6	24	47	13	3	5	98
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	2	1	0	0	3
TOPLAM		6	26	54	14	3	5	108
GÖK MEDRESE	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	2	0	0	0	2
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	17	19	4	1	4	45
	BEYLİKLER DÖNEMİ	2	5	10	6	1	1	25
	OSMANLI DÖNEMİ	0	1	8	1	1	0	11
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	1	2	0	0	0	3
TOPLAM		2	24	41	11	3	5	86
İZNİK NİLÜFER HATUN İMARETHANESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	1	3	0	0	0	4
	SELÇUKLU DÖNEMİ	1	7	9	2	1	1	21
	BEYLİKLER DÖNEMİ	1	5	10	1	1	1	19
	OSMANLI DÖNEMİ	0	11	18	9	1	2	41
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
TOPLAM		2	24	41	12	3	4	86
KAPLUMBAĞ TERBİYESİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	3	3	0	0	0	6
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	1	0	0	0	1
	OSMANLI DÖNEMİ	6	19	41	9	3	4	82
	CUMHURİYET DÖNEMİ	0	2	4	2	0	0	8
TOPLAM		6	24	50	11	3	4	98
GAZİ MUALLİM MEKTEBİ	O. ASYA DÖNEMİ	0	0	3	0	0	0	3
	SELÇUKLU DÖNEMİ	0	2	2	0	0	0	4
	BEYLİKLER DÖNEMİ	0	0	2	1	0	0	3
	OSMANLI DÖNEMİ	1	5	12	3	0	0	21
	CUMHURİYET DÖNEMİ	5	17	33	8	3	4	70
TOPLAM		6	24	52	12	3	4	101

Tablo 65'e göre "Ankara 2. Vakıf Hanı" eserini işaretleyen 45 öğretmenden doktora mezunu bulunmamaktadır. Selçuklu dönemini işaretleyen 11 öğretmenden 3'ü yüksek lisans mezunudur. Orta Asya dönemini işaretleyen 3 öğretmen Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

"Gül Koklayan Kadın" eserine cumhuriyet dönemi olarak işaretleme yapan 30 öğretmenden doktora ve diğer fakülte mezunu bulunmamaktadır. Orta Asya beylikler ve Selçuklu dönemlerine işaretleme yapan öğretmenler Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

"Dolmabahçe Sarayı" eserine işaretleme yapanların 98'2i Osmanlı dönemini seçmiştir. Beylikler ve Orta Asya dönemine işaretleme yapan öğretmenler Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Cumhuriyet dönemine işaretleme yapan 4 öğretmen Eğitim Fakültesi mezunudur.

"III. Ahmet Çeşmesi" eserine işaretleme yapan 98 öğretmen Osmanlı dönemi olarak seçmiştir. Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarının tamamı Osmanlı dönemini tercih etmiştir. Cumhuriyet dönemini işaretleyen 3 öğretmenden 1'i yüksek lisans mezunudur.

"Gök Medrese" eserine Selçuklu dönemi olarak tercih eden 45 öğretmenden eğitim enstitüsü mezunu bulunmamaktadır. Beylikler dönemine işaretleme yapan 25 öğretmenden 6'sı yüksek lisans mezunudur.

"İznic Nilüfer Hatun İmarethanesi" eserine işaretleme yapan 41 öğretmen Osmanlı dönemi olarak tercih etmiş, bunlardan Eğitim Enstitüsü mezunu bulunmamaktadır. Cumhuriyet dönemine işaretleme yapan 1 öğretmen Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

"Kaplumbağa Terbiyecisi" eserine işaretleme yapan 82 öğretmen Osmanlı dönemini tercih etmiştir. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarının tamamı bu alana işaretleme yapmıştır. Selçuklu ve beylikler dönemine işaretleme yapan 1 öğretmen Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur.

"Gazi Muallim Mektebi" eserine işaretleme yapan 70 öğretmen cumhuriyet dönemi olarak işaretleme yapmıştır. Doktora ve diğer fakülte mezunlarının tamamı bu alana işaretleme yapmıştır.

Tablo-64 ve tablo-65 genel olarak incelendiğinde eser-dönem eşleştirmesine doğru cevap verenlerin büyük çoğunluğu fen edebiyat fakültesi mezunudur.

Tablo 66

Tarih Öğretmenlerinin Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersini Alma Durumlarına Göre Eserler ait Hâkimiyetlerine İlişkin Dağılımları-1

ESERLER	DÖNEMLER	KÜLTÜR MEDENİYET TARİHİ DERSİ				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
		f	%	f	%	
PAZIRIK KURGANI	ORTA ASYA	74	0.71	22	0.23	96
	SELÇUKLU	0	0	1	0.01	1
	BEYLİKLER	0	0	4	0.04	4
	OSMANLI	0	0	2	0.01	2
	CUMHURİYET	0	0	0	0	0
TOPLAM		74	0.71	29	0.29	103
ANİ HARABELERİ	ORTA ASYA	22	0.2	9	0.08	31
	SELÇUKLU	47	0.5	15	0.1	62
	BEYLİKLER	4	0.04	4	0.04	8
	OSMANLI	0	0	2	0.01	2
	CUMHURİYET	0	0	0	0	0
TOPLAM		73	0.7	30	0.3	103
YAĞIBASAN MEDRESESİ	ORTA ASYA	3	0.02	1	0.01	4
	SELÇUKLU	11	0.1	8	0.07	19
	BEYLİKLER	60	0.6	20	0.2	80
	OSMANLI	0	0	1	0.01	1
	CUMHURİYET	0	0	0	0	0
TOPLAM		74	0.71	30	0.29	104
NİZAMİYE MEDRESESİ	ORTA ASYA	2	0.01	0	0	2
	SELÇUKLU	68	0.6	26	0.24	94
	BEYLİKLER	2	0.01	0	0	2
	OSMANLI	3	0.02	4	0.03	7
	CUMHURİYET	0	0	2	0.01	2
TOPLAM		75	0.7	32	0.3	107
GÜL KOKLAYAN FATİH	ORTA ASYA	2	0.02	1	0.01	3
	SELÇUKLU	2	0.02	5	0.05	7
	BEYLİKLER	1	0.01	0	0	1
	OSMANLI	62	0.7	18	0.2	80
	CUMHURİYET	0	0	0	0	0
TOPLAM		67	0.73	24	0.27	91
SAHN-I SEMAN MEDRESESİ	ORTA ASYA	1	0.01	0	0	1
	SELÇUKLU	7	0.07	5	0.05	12
	BEYLİKLER	3	0.03	2	0.02	5
	OSMANLI	57	0.6	19	0.2	76
	CUMHURİYET	0	0	1	0.01	1
TOPLAM		68	0.71	27	0.29	95
KUDABAT SARAYI	ORTA ASYA	1	0.01	1	0.01	2
	SELÇUKLU	36	0.5	9	0.12	45
	BEYLİKLER	6	0.08	6	0.09	12
	OSMANLI	11	0.15	3	0.04	14
	CUMHURİYET	0	0	0	0	0
TOPLAM		54	0.74	19	0.26	73
SELİMİYE CAMİİ	ORTA ASYA	1	0.01	1	0.01	2
	SELÇUKLU	0	0	0	0	0
	BEYLİKLER	1	0.01	1	0.01	2
	OSMANLI	70	0.65	29	0.27	99
	CUMHURİYET	3	0.03	2	0.01	5
TOPLAM		75	0.7	33	0.3	108

Tablo 66'ya göre eserleri kültür ve medeniyet tarihi dersi alanlara göre kıyas edilecek olursa;

“Pazırık Kurganı” eserine toplamda 103 öğretmen cevap vermiş, bunların ağırlıklı olarak 96'sı Orta Asya dönemine ait olduğunu belirtmiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alan 74 öğretmen Orta Asya dönemini işaretlerken, kültür ve medeniyet tarihi dersi almayan 22 öğretmende Orta Asya dönemini işaretlemiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi almayan 1 öğretmen Selçuklu dönemini işaretlerken, 4 öğretmen beylikler, 2 öğretmen Osmanlı dönemini işaretlemiştir. Cumhuriyet dönemini işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

“Ani Harabeleri” eserine toplamda 103 öğretmen cevap vermiş bunların ağırlıklı olarak 62'si Selçuklu dönemine ait olduğunu belirtmiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %50'si Selçuklu dönemine,%20'si ise Orta Asya dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi almayan 2 öğretmen Osmanlı dönemine ait olduğunu belirtirken, cumhuriyet dönemine ait olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır.

“Yağlıbasan Medresesi” eserine toplamda 104 öğretmen cevap vermiş, bunların ağırlıklı olarak 80 öğretmen beylikler dönemine ait olduğunu belirtmişlerdir. Kültür ve medeniyet dersi alanların %10'u Selçuklu dönemine ait olduğunu belirtirken, 3 öğretmen Orta Asya dönemine, Osmanlı dönemine işaretleme yapan olmamıştır. Kültür ve medeniyet dersi almayanların %20'si beylikler dönemine, %7'lik kısım Selçuklu dönemine,%1'i de Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Cumhuriyet dönemine işaretleme yapan bulunmamaktadır.

“Nizamiye Medresesi” eserine toplamda 107 öğretmen cevap vermiş, bunların ağırlıklı olarak 94'ü Selçuklu dönemine işaretleme yapmaktadır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %60'ı, dersi almayanların %24'ü Selçuklu dönemine işaretleme yapmıştır. Cumhuriyet dönemine işaretleme yapanlar kültür ve medeniyet dersi almayanların %1'i dir. Dersi alanlarında %1'i Orta Asya dönemine işaretleme yapmıştır.

“Gül Koklayan Fatih” eserine toplamda 91 öğretmen yanıt vermiş, bunların ağırlıklı olarak 80'i Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet dersi alanların %70'i,dersi almayanların %20'si Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır.

Cumhuriyet dönemine işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. Dersi alanların %1'i beylikler dönemine,%2'si Selçuklu, %2'si Orta Asya dönemine işaretleme yapmıştır.

“Sahn-ı Seman Medresesi”ne toplamda 95 öğretmen işaretleme yapmış, bunların ağırlıklı olarak 76'sı Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet dersi alanların %60'ı, dersi almayanların %20'si Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi alanların %7'si Selçuklu,%1'i Orta Asya,%3'ü beylikler dönemine işaretleme yaparken, cumhuriyet dönemine işaretleme yapan bulunmamaktadır. Dersi almayanların %1'i cumhuriyet dönemine işaretleme yapmaktadır.

“Kubadabat Sarayı” eserine bakıldığında toplamda 73 öğretmen cevap vermiş, bunların ağırlıklı olarak 45'i Selçuklu dönemine işaretleme yapmaktadır. Dersi alan 76 öğretmenden 54'ü işaretleme yapmıştır. Cumhuriyet dönemine işaretleme yapan bulunmamaktadır. Dersi alanların %50'si, dersi almayanların %12'si Selçuklu dönemine işaretleme yapmaktadır. Dersi alanların %15'i Osmanlı dönemine,%8'i beylikler dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi almayanların %9'u beylikler dönemine,%1'i Orta Asya dönemine,%4'ü Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır.

“Selimiye Camii” eserine toplamda 108 öğretmen yanıt vermiş, bunların ağırlıklı olarak 99'u Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %65'i,dersi almayanlarında %27'si Osmanlı dönemine ait olduğunu belirtmiştir. Selçuklu dönemine işaretleme yapan bulunmamaktadır. Dersi alanların %1'i Orta Asya, %3'ü cumhuriyet dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi almayanların %1'i Orta Asya, %1'i cumhuriyet dönemine işaretleme yapmıştır.

Tablo 67

Tarih Öğretmenlerinin Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersini Alma Durumlarına Göre Eserler ait Hâkimiyetlerine İlişkin Dağılımları-2

ESERLER	DÖNEMLER	KÜLTÜR MEDENİYET TARİHİ DERSİ				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
		f	%	f	%	
ANKARA 2. VAKIF HANI	ORTA ASYA	1	0.01	2	0.02	3
	SELÇUKLU	7	0.08	4	0.05	11
	BEYLİKLER	3	0.03	1	0.01	4
	OSMANLI	35	0.41	10	0.12	45
	CUMHURİYET	16	0.18	6	0.07	22
TOPLAM		62	0.72	23	0.28	85
GÜL KOKLAYAN KADIN	ORTA ASYA	1	0.02	0	0	1
	SELÇUKLU	0	0	3	0.05	3
	BEYLİKLER	2	0.03	3	0.05	5
	OSMANLI	13	0.22	9	0.14	22
	CUMHURİYET	26	0.43	4	0.06	30
TOPLAM		42	0.7	19	0.3	61
DOLMABAĞÇE SARAYI	ORTA ASYA	1	0.01	0	0	1
	SELÇUKLU	0	0	3	0.02	3
	BEYLİKLER	1	0.01	2	0.02	3
	OSMANLI	70	0.64	28	0.26	98
	CUMHURİYET	4	0.04	0	0	4
TOPLAM		76	0.7	33	0.3	109
III. AHMET ÇEŞMESİ	ORTA ASYA	1	0.01	1	0.01	2
	SELÇUKLU	1	0.01	2	0.02	3
	BEYLİKLER	2	0.02	0	0	2
	OSMANLI	70	0.64	28	0.26	98
	CUMHURİYET	1	0.01	2	0.02	3
TOPLAM		75	0.69	33	0.31	108
GÖK MEDRESE	ORTA ASYA	2	0.02	0	0	2
	SELÇUKLU	33	0.39	12	0.14	45
	BEYLİKLER	23	0.27	2	0.02	25
	OSMANLI	6	0.07	5	0.06	11
	CUMHURİYET	0	0	3	0.03	3
TOPLAM		64	0.75	22	0.25	86
İZNİK NİLÜFER HATUN İMARETHANESİ	ORTA ASYA	3	0.03	1	0.01	4
	SELÇUKLU	16	0.19	5	0.06	21
	BEYLİKLER	13	0.16	6	0.07	19
	OSMANLI	30	0.35	11	0.13	41
	CUMHURİYET	0	0	1	0.01	1
TOPLAM		62	0.72	24	0.28	86
KAPLUMBAĞ TERBİYESİ	ORTA ASYA	4	0.04	2	0.02	6
	SELÇUKLU	0	0	1	0.01	1
	BEYLİKLER	0	0	1	0.01	1
	OSMANLI	60	0.61	22	0.22	82
	CUMHURİYET	5	0.05	3	0.03	8
TOPLAM		69	0.71	29	0.29	98
GAZİ MUALLİM MEKTEBİ	ORTA ASYA	2	0.02	1	0.01	3
	SELÇUKLU	2	0.02	2	0.02	4
	BEYLİKLER	0	0	3	0.03	3
	OSMANLI	12	0.12	9	0.09	21
	CUMHURİYET	54	0.54	16	0.16	70
TOPLAM		70	0.7	31	0.3	101

Tablo 67'ye göre, "Ankara II. Vakıf Hanı" eserine toplamda 85 öğretmen yanıtlamış, bunların ağırlıklı olarak 45'i Osmanlı dönemine,22 öğretmen cumhuriyet dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür medeniyet tarihi dersi alanların %41'i,dersi almayanların %12'si Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi alan 1 öğretmen orta Asya,7'si Selçuklu,3'ü beylikler dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi almayanların %7'si Cumhuriyet dönemine,%1'i beylikler dönemine işaretleme yapmıştır.

"Gül Koklayan Kadın" eserine toplamda 61 öğretmen işaretleme yapmış, bunlardan ağırlıklı olarak 30'u cumhuriyet,22'si Osmanlı dönemi olduğunu belirtmiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alan 76 öğretmenden 42'si bu soruya yanıt vermişlerdir. Dersi almayan %6'lık dilim cumhuriyet dönemini, %14'lük dilim Osmanlı dönemini işaretlemiştir.

"Dolmabahçe Sarayı" eserine toplamda 109 öğretmen yanıtlamış, bunların ağırlıklı olarak 98'i Osmanlı dönemini işaretlemiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %64'ü,dersi almayanların %26'sı Osmanlı dönemini işaretlemiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların 76 öğretmenin tamamı bu alana işaretleme yapmıştır. Dersi alanlardan Selçuklu dönemine işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır. Dersi almayan %2'lik dilim Selçuklu ve beylikler dönemine işaretleme yaparken, Orta Asya dönemine işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

"III. Ahmet Çeşmesi" eserine bakıldığında toplamda 108 öğretmen yanıtlamış, bunların ağırlıklı olarak 98'i Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi alanların %64'ü Osmanlı, almayanların %26'sı Osmanlı dönemini işaretlemiştir. Kültür ve medeniyet tarihi dersi almayan 34 öğretmenden 33'ü bu seçeneği işaretlemiştir. Dersi almayanlardan kimse beylikler dönemine işaretleme yapmamıştır. Dersi alanların %1'i Orta Asya, %1'i Selçuklu, %2'si de beylikler dönemine işaretleme yapmıştır.

"Gök Medrese" eserine toplamda 86 öğretmen yanıtlamış, ağırlıklı yığılma 45 öğretmen Selçuklu dönemine, 25 öğretmen beylikler dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alan 76 öğretmenden 64'ü işaretleme yapmıştır. Dersi alanların %39'u, dersi almayanların % 14'ü Selçuklu dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi almayan 34 öğretmenden 22'si bu alana işaretleme yapmıştır.

“İznik Nilüfer Hatun İmarethanesi” eserine toplamda 86 öğretmen yanıtlamış, bunların ağırlıklı olarak 41’i Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %35’i, dersi almayanların % 13’ü Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Cumhuriyet dönemine kültür ve medeniyet tarihi dersi almayanlardan 1 öğretmen işaretleme yaparken, dersi alanlardan işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

“Kaplumbağa Terbiyecisi” eserine toplamda 98 öğretmen işaretleme yaparken, bunların ağırlıklı olarak 82’si Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %61’i, dersi almayanlarında %22’si Osmanlı dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi almayanlardan %1’i beylikler,%1’i Orta Asya dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi alanların %4’ü de Orta Asya dönemine işaretleme yapmıştır.

“Gazi Muallim Mektebi” eserine toplamda 101 öğretmen işaretleme yaparken, bunların ağırlıklı olarak 70’i cumhuriyet dönemine işaretleme yapmıştır. Kültür ve medeniyet tarihi dersi alanların %54’ü, dersi almayanların %16’sı cumhuriyet dönemine işaretleme yapmıştır. Dersi alanların %12’si Osmanlı dönemine ,%2’si beylikler,%2’si Orta Asya dönemine işaretleme yaparken beylikler dönemine işaretleme yapan kimse bulunmamaktadır.

Genel olarak eserler ve kültür ve medeniyet tarihi dersi alanlar arasındaki ilişkilere bakıldığında; dersi alan 76 öğretmenin cevap verdiği tek eser Dolmabahçe Sarayı’dır. Bu alana dersi almayan 34 öğretmenden de 28’i işaretleme yapmıştır. Dolmabahçe Sarayı’nı III. Ahmet Çeşmesi izlemektedir; bu alana 75 öğretmen yanıt vermiştir. En az yanıtı Gül Koklayan Kadın eseri almıştır. Bu alana 61 öğretmen işaretleme yapmıştır. Dersi almayanların en az işaretleme yaptığı alan Kubadabat Sarayı ve Gül Koklayan Kadın eserleridir; en çok işaretleme yaptıkları eserler ise Selimiye Camii, Dolmabahçe Sarayı ve III. Ahmet Çeşmesi’dir.

4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada yedinci olarak “Tarih öğretmenlerinin sanat tarihine ilişkin görüşleri nelerdir? alt problemine cevap aranmıştır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarındaki konu sistematığına ilişkin görüşleri tablo-68’de, tarih derslerinde sanat tarihi konuları işlenirken kullanılan metotlara ilişkin görüşleri tablo-69’da, tarih öğretmenlerinin sanat tarihine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre bulguları tablo-70 ve tablo-71’de; meslekî kıdeme göre bulguları tablo-72 ve tablo-73’te ve mezun olunan okula göre bulguları ise tablo-74 ve tablo-75’te incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 68

Tarih Derslerinde Sanat Tarihinin Önemi ve Konu Sistematığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Maddeler	İfadeler	Ortalama	Varyans
1.	Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir.	3.67	1.452
2.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.	2.94	1.345
3.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.	2.97	1.219
4.	Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.	2.91	1.606
8.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.	2.75	1.311
9.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır.	3.25	1.526
15.	Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.	3.70	1.294
16.	Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.	4.03	1.366

Tablo 68’e göre katılımcıların hepsi bu şıkları cevaplandırmıştır. Tarih öğretmenleri; tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir ifadesinin ortalaması 3.67’dir ve katılıyorum cevabını vermişlerdir. Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir ifadesinin ortalaması 2.94’tür ve kararsızım

cevabını vermişlerdir. Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır ifadesinin ortalaması 2.97'dir ve kararsızım cevabını vermişlerdir. Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum ifadesinin ortalaması 2.91 ve tarih öğretmenlerinin geneli kararsızım cevabını vermişlerdir. Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır ifadesinin ortalaması 2.75'tir ve tarih öğretmenleri kararsızım cevabını vermişlerdir. Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır ifadesinin ortalaması 3.25'tir ve kararsızım cevabını vermişlerdir. Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır ifadesinin ortalaması 3.70'tir ve katılıyorum cevabı verilmiştir. Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır ifadesinin ortalaması 4.03'tür ve katılıyorum cevabı verilmiştir.

Tarih öğretmenleri 8. ve 15. Maddelerde birbirlerine yakın görüşler bildirmişlerdir.

Tablo 69

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Öğretimi yaparken Kullandıkları Görsel Yöntem, Gezi ve Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Maddeler	İfadeler	Ortalama	Varyans
5.	Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.	2.69	1.445
6.	Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.	2.84	1.478
7.	Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.	2.50	1.335
10.	Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.	3.10	1.228
11.	Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.	4.05	1.153
13.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.	4.10	1.118
14.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekan ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.	3.61	1.378

Tablo 69'a göre ankete cevap veren 110 kişi tüm şıkları cevaplandırmıştır. 5. maddenin ortalaması 2.69'dur. Kişiler bu ifadeye 'kararsızım' cevabını vermişlerdir. 6. maddenin ortalaması 2.84'tür ve kişiler 'kararsızım' cevabını vermişlerdir. 7. maddenin ortalaması 2.50'dir ve kişiler 'katılmıyorum' cevabını vermişlerdir. 10. maddenin ortalaması 3.10'dur ve 'kararsızım' cevabı verilmiştir. 11. maddenin ortalaması 4.05'tir ve 'katılıyorum'; 13. maddenin ortalaması 4.10'dur ve 'katılıyorum' cevabı verilmiştir. 14. maddenin ortalaması 3.61'dir ve 'katılıyorum' cevabı verilmiştir.

Tarih öğretmenleri 7. ve 10. maddelerde birbirlerine yakın görüşler bildirmişlerdir. Çünkü varyansları birbirine en yakın iki maddedir.

Tablo 70

Tarih öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı-1

NO	İFADELER	DÜZEYLER	CİNSİYET		TOPLAM
			ERKEK	KADIN	
1	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİ GEREKLİDİR.	K. KATILMIYORUM	3	6	9
		KATILMIYORUM	6	8	14
		KARARSIZIM	2	5	7
		KATILIYORUM	28	26	54
		K. KATILIYORUM	16	10	26
TOPLAM			55	55	110
2	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI SİSTEMATİK OLARAK VERİLMİŞTİR.	K. KATILMIYORUM	9	4	13
		KATILMIYORUM	14	18	32
		KARARSIZIM	10	10	20
		KATILIYORUM	21	18	39
		K. KATILIYORUM	1	5	6
TOPLAM			55	55	110
3	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARININ BAŞLIKLARI VE İÇERİKLERİ ARASINDA ANLAMLI BİR İLİŞKİ VARDIR.	K. KATILMIYORUM	7	4	11
		KATILMIYORUM	15	15	30
		KARARSIZIM	16	9	25
		KATILIYORUM	16	23	39
		K. KATILIYORUM	1	4	5
TOPLAM			55	55	110
4	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİNE AYRILAN ZAMANIN YETERLİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.	K. KATILMIYORUM	11	5	16
		KATILMIYORUM	17	17	34
		KARARSIZIM	7	8	15
		KATILIYORUM	16	18	34
		K. KATILIYORUM	4	7	11
TOPLAM			55	55	110
5	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLERİN SAYISI SANAT TARİHİ KONULARI İÇİN YETERLİDİR.	K. KATILMIYORUM	8	8	16
		KATILMIYORUM	24	20	44
		KARARSIZIM	8	9	17
		KATILIYORUM	13	11	24
		K. KATILIYORUM	2	7	9
TOPLAM			55	55	110
6	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLER SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ KONULARI DESTEKLEYİCİ NİTELİKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	6	10	16
		KATILMIYORUM	19	17	36
		KARARSIZIM	9	6	15
		KATILIYORUM	18	18	36
		K. KATILIYORUM	3	4	7
TOPLAM			55	55	110
7	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARI İŞLENİRKEN HER TÜRLÜ GÖRSEL MATERYAL KULLANILMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	10	11	21
		KATILMIYORUM	23	21	44
		KARARSIZIM	12	9	21
		KATILIYORUM	6	11	17
		K. KATILIYORUM	4	3	7
TOPLAM			55	55	110
8	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ MEDYADA ÇIKAN HABERLER ÖĞRENCİLERLE PAYLAŞILMAKTADIR.	K. KATILMIYORUM	8	5	13
		KATILMIYORUM	23	22	45
		KARARSIZIM	5	9	14
		KATILIYORUM	16	17	33
		K. KATILIYORUM	3	2	5
TOPLAM			55	55	110

Tablo 70'e göre; "Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir." ifadesine çoğunluk olarak 54 kişi 'katılıyorum' olarak işaretlemiştir. Bunların 28'i erkek,26'sı

bayandır. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen 9 kişi vardır. Bunların ise 3’ü erkek,6’sı bayandır.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.” İfadesine ağırlık olarak 39 kişi ‘katılıyorum’ şikkını işaretlemiştir. Bunların 21’i erkek, 18’i bayandır. 32 kişi ‘katılmıyorum’ şikkını işaretlemiştir. Bunların 14’ü erkek, 18’i bayandır. Bu ifadeye olumlu bakanların sayısı olumsuz bakanlara göre az sayıdadır.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” İfadesine 39 kişi ‘katılıyorum’ şikkını işaretlemiştir. Bunların 16’sı erkek,23’ü bayandır.30 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunların 15’i erkek,15’i bayandır. Kararsız kalan, katılmayan ve kesinlikle katılmayanların toplam sayısı olumlu bakanlara göre daha fazladır. Bundan dolayı bu ifadeye olumsuz bakanların sayısı fazladır.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” İfadesine 34 kişi katıldığını,34 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadede de olumsuz bakanların sayısı olumlu bankalara göre oldukça fazladır. Erkeklerin 17’si katılmadığını 16’sı katıldığını belirtirken, bayanların ise 17’si katılmadığını belirtirken 18’i ise katıldığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.” İfadesine 44 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunların 24’ü erkek,20’si bayandır. Bu ifadeye olumlu bakanların sayısı olumsuz bakanlara göre oldukça azdır. Bu ifadeye ankete katılanlar olumsuz bir bakış açısı sergilemiştir.

“Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.” İfadesine 36 kişi katılıyorum derken,36 kişi ise katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeye 19 erkek katılmadığını belirtirken,18 erkek katıldığını belirtmiştir. Bayanların ise 17’si katılmadığını,18’i katıldığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konuları işlenirken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” İfadesine 44 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunların 23’ü erkek,21’i bayandır.21 kişi kesinlikle katılmadığını belirtirken,21 kişi ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Kesinlikle katıldığını belirten 7 kişiden 4’ü erkek,3’ü bayandır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” İfadesine 45 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunların 23’ü erkek,22’si

bayandır.33 kişi katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeye olumsuz bakanların sayısı olumlu bakanların sayısından oldukça fazladır.

Tablo 71

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı-2

NO	İFADELER	DÜZEYLER	CİNSİYET		TOPLAM
			ERKEK	KADIN	
9	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI İÇERİSİNDE GEREKSİZ KONULAR VARDIR.	K. KATILMIYORUM	6	1	7
		KATILMIYORUM	12	19	31
		KARARSIZIM	12	9	21
		KATILYORUM	17	13	30
		K. KATILYORUM	8	13	21
TOPLAM			55	55	110
10	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE MİTOLOJİK EFSANELERDEN VE DESTANLARDAN BAHSİDİLMEKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	2	4	6
		KATILMIYORUM	18	17	35
		KARARSIZIM	12	8	20
		KATILYORUM	20	20	40
		K. KATILYORUM	3	6	9
TOPLAM			55	55	110
11	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARININ ÖĞRETİMİ İÇİN GEZİ YÖNTEMİNİN KULLANILMASI DERSİ AKICI VE KALICI KILACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	2	2	4
		KATILMIYORUM	3	7	10
		KARARSIZIM	4	2	6
		KATILYORUM	24	22	46
		K. KATILYORUM	22	22	44
TOPLAM			55	55	110
12	TARİH KİTAPLARINDA S.T. KONULARI İŞLERKEN ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ MEKANI ZİYARET ETMESİ FAYDAKİ OLACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	4	3	7
		KATILMIYORUM	2	4	6
		KARARSIZIM	2	4	6
		KATILYORUM	19	18	37
		K. KATILYORUM	28	26	54
TOPLAM			55	55	110
13	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ MİMARİ BİR ESER YADA MÜZE ZİYARETİNDE BİR UZMANDAN YARDIM ALINMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	2	4	6
		KATILMIYORUM	3	2	5
		KARARSIZIM	3	2	5
		KATILYORUM	23	27	50
		K. KATILYORUM	24	20	44
TOPLAM			55	55	110
14	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ BİR MEKAN ZİYARET EDİLDİĞİNDE ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNE YER VERİLMELİDİR.	K. KATILMIYORUM	3	3	6
		KATILMIYORUM	10	7	17
		KARARSIZIM	7	11	18
		KATILYORUM	23	19	42
		K. KATILYORUM	12	15	27
TOPLAM			55	55	110
15	SANAT TARİHİ DENİLDİĞİNDE AKLA İLK GELEN MİMARİ YAPITLARDIR.	K. KATILMIYORUM	2	3	5
		KATILMIYORUM	10	7	17
		KARARSIZIM	3	8	11
		KATILYORUM	26	24	50
		K. KATILYORUM	14	13	27
TOPLAM			55	55	110
16	TARİH DERSLERİNDE S.T. KONULARININ ÖĞRETİMİNİN AMACI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜR MİRASI ÖĞRENME VE KORUMA BİLİNCİNİ OLUŞTURMAKTIR.	K. KATILMIYORUM	3	4	7
		KATILMIYORUM	4	3	7
		KARARSIZIM	6	4	10
		KATILYORUM	19	19	38
		K. KATILYORUM	23	25	48
TOPLAM			55	55	110

Tablo 71'e göre "Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır." ifadesine 'katılmıyorum' diyen 31 kişiden 12'si erkek,19'u bayandır. 'Katılıyorum' diyen 30 kişiden 17'si erkek,13'ü bayandır. Bu ifadeye katılmayan bayanların sayısı erkeklere oranla fazladır.

"Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir." İfadesine 'katılıyorum' diyen 40 kişiden 20'si erkek, 20'si bayandır. 35 kişi katılmadığını ve 20 kişi de kararsız kaldığını belirtmiştir. Kararsız kalan erkeklerin sayısı bayanlara oranla fazladır.

"Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır." İfadesine 'katılıyorum' diyen 46 kişiden 24'ü erkek, 22'si bayandır. 'Kesinlikle katılıyorum' diyen 44 kişiden 22'si bayandır, 22'si erkektir. Bu ifadeye olumlu bakanların sayısı olumsuz bakanlara göre daha fazladır.

"Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekânı ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum." İfadesine 'kesinlikle katılıyorum' diyen 54 kişiden 28'i erkek, 26'sı bayandır. Olumlu bakan erkeklerin sayısı bayanların sayısından fazladır.

"Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır." İfadesine 'katılıyorum' diyen 50 kişiden 23'ü erkek,27'si bayandır. Olumlu bakan erkeklerin sayısı ile bayanların sayısı aynıdır.

"Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir." İfadesine katıldığını belirten 42 kişiden 23'ü erkek 19'u bayandır. Erkekler hem olumlu hem de olumsuz değerlendirmede bayanlara nispeten sayıca fazladırlar.

"Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır." İfadesine 50 kişi katıldığını belirtmiştir. Bunların 26'sı erkek,24'ü bayandır. Olumsuz bakan kişi sayısı olumlu bakan kişi sayısına göre oldukça azdır.

"Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır." İfadesine 48 kişi kesinlikle katıldığını belirtmiştir Bu ifadeye olumlu bakan bayan sayısı oldukça fazladır.

Tablo 72

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı-1

NO	İFADELER	DÜZEYLER	MESLEKİ KIDEM					TOPLAM	
			1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL		26 VE ÜZERİ
1	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİ GEREKLİDİR.	K. KATILMIYORUM	0	0	2	2	3	2	9
		KATILMIYORUM	0	2	3	2	4	3	14
		KARARSIZIM	0	1	1	2	2	1	7
		KATILYORUM	3	5	8	15	16	7	54
		K. KATILYORUM	0	2	3	9	6	6	26
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
2	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI SİSTEMATİK OLARAK VERİLMİŞTİR.	K. KATILMIYORUM	0	2	1	7	2	1	13
		KATILMIYORUM	0	3	6	6	12	5	32
		KARARSIZIM	0	1	2	7	5	5	20
		KATILYORUM	3	2	6	10	11	7	39
		K. KATILYORUM	0	2	2	0	1	1	6
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
3	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARININ BAŞLIKLARI VE İÇERİKLERİ ARASINDA ANLAMLI BİR İLİŞKİ VARDIR.	K. KATILMIYORUM	0	2	1	4	3	1	11
		KATILMIYORUM	0	2	4	9	9	6	30
		KARARSIZIM	1	1	4	6	9	4	25
		KATILYORUM	2	3	8	11	8	7	39
		K. KATILYORUM	0	2	0	0	2	1	5
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
4	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİNE AYRILAN ZAMANIN YETERLİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.	K. KATILMIYORUM	0	2	3	6	4	1	16
		KATILMIYORUM	1	3	6	13	8	3	34
		KARARSIZIM	0	1	2	3	5	4	15
		KATILYORUM	2	2	6	7	9	8	34
		K. KATILYORUM	0	2	0	1	5	3	11
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
5	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLERİN SAYISI SANAT TARİHİ KONULARI İÇİN YETERLİDİR.	K. KATILMIYORUM	0	1	2	8	3	2	16
		KATILMIYORUM	1	3	9	13	14	4	44
		KARARSIZIM	2	0	3	4	4	4	17
		KATILYORUM	0	2	3	4	8	7	24
		K. KATILYORUM	0	4	0	1	2	2	9
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
6	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLER SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ KONULARI DESTEKLEYİCİ NİTELİKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	0	2	1	8	3	2	16
		KATILMIYORUM	1	3	8	8	11	5	36
		KARARSIZIM	1	0	4	1	4	5	15
		KATILYORUM	1	3	4	12	10	6	36
		K. KATILYORUM	0	2	0	1	3	1	7
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
7	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARI İŞLENİRKEN HER TÜRLÜ GÖRSEL MATERYAL KULLANILMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	0	4	3	7	3	4	21
		KATILMIYORUM	0	2	9	12	17	4	44
		KARARSIZIM	2	2	2	4	5	6	21
		KATILYORUM	0	0	2	5	6	4	17
		K. KATILYORUM	1	2	1	2	0	1	7
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
8	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ MEDYADA ÇIKAN HABERLER ÖĞRENCİLERLE PAYLAŞILMAKTADIR.	K. KATILMIYORUM	0	2	1	4	5	1	13
		KATILMIYORUM	0	1	10	15	13	6	45
		KARARSIZIM	0	3	4	3	2	2	14
		KATILYORUM	2	3	1	7	11	9	33
		K. KATILYORUM	1	1	1	1	0	1	5
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110

Tablo 72'ye göre "Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir." İfadesine 'kesinlikle katılmıyorum' diyen 9 kişi 11-26 yıllık kıdeme sahiptir. 11-26 yıllık kıdeme sahip 26 kişi kesinlikle katıldığını belirtirken, 7 kişi ise kararsız kaldığını belirtmiştir.

"Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir." İfadesine 'katılıyorum' diyen 39 kişiden 3'ü Eğitim enstitüsüne aittir. 6-26 yıllık

kıdeme sahip 32 kişi katılmadığını belirtmiştir. 16-20 yıllık kıdeme sahip kişilerden kesinlikle katıldığını belirten kimse bulunmamaktadır.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. “İfadesine 21-25 yıllık kıdeme sahip 31 kişiden 9’u kararsız kaldığını belirtmiştir. ‘Katılıyorum’ şikkını işaretleyen 39 kişiden 8’i 11-15 yıllık kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” İfadesine 34 kişi katıldığını belirtirken 34 kişi ise katılmadığını belirtmiştir. Bunların 13’ü 16-20 yıllık kıdeme sahip, 9’u ise 21-25 yıllık kıdeme sahiptir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 16 kişi kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.” İfadesine 44 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunların 14’ü 20-25 yıllık kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.” İfadesine 36 kişi ‘katılıyorum’ derken 36 kişi ise katılmadığını belirtmiştir. 6-26 ve üzeri kıdeme sahip 16 kişi kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” İfadesine ağırlıklı olarak ‘katılmıyorum’ şikkını işaretleyen 44 kişi 6-26 yıllık kıdeme sahiptir. ‘Katılıyorum’ şikkını işaretleyen 17 kişi 11-26 ve üzeri kıdeme sahiptir. ‘Kesinlikle katılıyorum’ şikkını işaretleyen 7 kişiden 21-25 yıllık kıdeme sahip olan yoktur.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” İfadesine 45 kişi katılmadığını belirtmiştir. Bunlar 6-26 ve üzeri kıdeme sahip kişilerdir. 6-10 yıllık kıdeme sahip 10 kişiden 3’ü kararsız kalmıştır.

Tablo 73

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı-2

NO	İFADELER	DÜZEYLER	MESLEKİ KIDEM						TOPLAM
			1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	21-25 YIL	26 VE ÜZERİ	
9	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI İÇERİSİNDE GEREKSİZ KONULAR VARDIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	2	2	2	7
		KATILMIYORUM	0	3	6	11	6	5	31
		KARARSIZIM	1	2	5	5	6	2	21
		KATILYORUM	1	1	3	9	9	7	30
		K. KATILYORUM	1	3	3	3	8	3	21
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
10	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE MİTOLOJİK EFSANELERDEN VE DESTANLARDAN BAHSEDİLMEKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	0	1	1	2	1	1	6
		KATILMIYORUM	0	2	7	13	8	5	35
		KARARSIZIM	0	2	3	6	6	3	20
		KATILYORUM	3	1	6	8	14	8	40
		K. KATILYORUM	0	4	0	1	2	2	9
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
11	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARININ ÖĞRETİMİ İÇİN GEZİ YÖNTEMİNİN KULLANILMASI DERSİ AKICI VE KALICI KILACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	0	2	1	4
		KATILMIYORUM	0	0	2	3	3	2	10
		KARARSIZIM	0	0	1	1	3	1	6
		KATILYORUM	2	2	9	13	12	8	46
		K. KATILYORUM	1	7	5	13	11	7	44
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
12	TARİH KİTAPLARINDA S.T. KONULARI İŞLERKEN ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ MEKANI ZİYARET ETMESİ FAYDAKİ OLACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	1	3	2	7
		KATILMIYORUM	0	0	2	1	1	2	6
		KARARSIZIM	0	1	1	1	2	1	6
		KATILYORUM	2	2	5	12	11	5	37
		K. KATILYORUM	1	6	9	15	14	9	54
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
13	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ MİMARİ BİR ESER YADA MÜZE ZİYARETİNDE BİR UZMANDAN YARDIM ALINMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	3	2	0	6
		KATILMIYORUM	0	0	2	0	2	1	5
		KARARSIZIM	0	1	1	0	2	1	5
		KATILYORUM	3	4	7	14	14	8	50
		K. KATILYORUM	0	4	7	13	11	9	44
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
14	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ BİR MEKAN ZİYARET EDİLDİĞİNDE ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNE YER VERİLMELİDİR.	K. KATILMIYORUM	0	0	1	2	2	1	6
		KATILMIYORUM	0	0	4	5	5	3	17
		KARARSIZIM	2	1	4	4	4	3	18
		KATILYORUM	1	6	4	12	14	5	42
		K. KATILYORUM	0	3	4	7	6	7	27
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
15	SANAT TARİHİ DENİLDİĞİNDE AKLA İLK GELEN MİMARİ YAPITLARDIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	1	3	0	5
		KATILMIYORUM	1	0	4	6	4	2	17
		KARARSIZIM	2	0	1	3	4	1	11
		KATILYORUM	0	4	9	14	12	11	50
		K. KATILYORUM	0	5	3	6	8	5	27
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110
16	TARİH DERSLERİNDE S.T. KONULARININ ÖĞRETİMİNİN AMACI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜR MİRASI ÖĞRENME VE KORUMA BİLİNCİNİ OLUŞTURMAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	0	1	3	2	7
		KATILMIYORUM	0	0	1	1	4	1	7
		KARARSIZIM	0	1	1	4	2	2	10
		KATILYORUM	2	1	6	10	14	5	38
		K. KATILYORUM	1	7	9	14	8	9	48
TOPLAM			3	10	17	30	31	19	110

Tablo 73'e göre "Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır." ifadesine 'katılmıyorum' diyen 31 kişi 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir. 21-25 yıllık kıdeme sahip 31 kişiden 9'u 'katılıyorum' demiştir. 21 kişi kesinlikle katıldığını belirtirken 21 kişide kararsız kaldığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.” İfadesine 40 kişi ‘katılıyorum’ cevabını vermiştir. Bunların 14’ü 21-25 yıllık kıdeme sahiptir. ‘Katılmıyorum’ cevabını veren 35 kişi 6-26ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.” İfadesine ‘katılıyorum’ diyen 46 kişiden 13’ü 16-20 yıllık kıdeme sahiptir. 11-15 yıllık kıdeme sahip 17 kişiden ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını veren kimse bulunmamaktadır.

“Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekânı ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” İfadesine ‘kesinlikle katılıyorum’ diyen 54 kişinin 15’i 16-20 yıllık kıdeme sahiptir. ‘Katılmıyorum’ diyen 6 kişi 11-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 50 kişinin 28’i 16-25 yıllık kıdeme sahiptir. Kesinlikle katıldığını belirten 44 kişi 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 42 kişinin 15’i 1-15 yıllık kıdeme sahiptir. Olumsuz değerlendiren 23 kişi 11-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren 50 kişi 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir. Kesinlikle katılmadığını belirten 5 kişiden 26 ve üzeri kıdeme sahip kimse bulunmamaktadır. Kararsız kalan 11 kişiden 6-10 yıllık kıdeme sahip kimse bulunmamaktadır.

“Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.” ifadesine kesinlikle katıldığını belirten 48 kişinin 17’si 1-15 yıllık kıdeme sahiptir. Bunların sadece 1’i 1-5 yıllık kıdeme sahip kişilerdir. 1-5 yıllık kıdeme sahip kişilerden olumsuz düşünen ve kararsız kalan kimse bulunmamaktadır.

Tablo 74

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı-1

NO	İFADELER	DÜZEYLER	MEZUN OLUNAN OKUL						TOPLAM
			E.ENSTİTÜSÜ	E.FAKÜLTESİ	F.E.FAKÜLTESİ	Y.LİSANS	DOKTORA	DİĞER	
1	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİ GEREKLİDİR.	K. KATILMIYORUM	0	4	4	1	0	0	9
		KATILMIYORUM	0	3	10	1	0	0	14
		KARARSIZIM	0	3	3	1	0	0	7
		KATILYORUM	4	10	28	7	2	3	54
		K. KATILYORUM	2	6	11	4	1	2	26
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
2	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI SİSTEMATİK OLARAK VERİLMİŞTİR.	K. KATILMIYORUM	2	3	8	0	0	0	13
		KATILMIYORUM	3	9	17	2	0	1	32
		KARARSIZIM	0	2	12	3	1	2	20
		KATILYORUM	1	9	17	8	2	2	39
		K. KATILYORUM	0	3	2	1	0	0	6
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
3	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARININ BAŞLIKLARI VE İÇERİKLERİ ARASINDA ANLAMLI BİR İLİŞKİ VARDIR.	K. KATILMIYORUM	2	3	5	1	0	0	11
		KATILMIYORUM	3	9	16	1	0	1	30
		KARARSIZIM	0	6	13	5	0	1	25
		KATILYORUM	1	5	21	7	3	2	39
		K. KATILYORUM	0	3	1	0	0	1	5
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
4	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİNE AYRILAN ZAMANIN YETERLİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.	K. KATILMIYORUM	2	3	9	2	0	0	16
		KATILMIYORUM	4	7	16	4	1	2	34
		KARARSIZIM	0	3	9	2	0	1	15
		KATILYORUM	0	7	20	5	2	0	34
		K. KATILYORUM	0	6	2	1	0	2	11
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
5	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLERİN SAYISI SANAT TARİHİ KONULARI İÇİN YETERLİDİR.	K. KATILMIYORUM	2	6	6	1	1	0	16
		KATILMIYORUM	4	10	23	4	0	3	44
		KARARSIZIM	0	2	9	4	1	1	17
		KATILYORUM	0	3	16	3	1	1	24
		K. KATILYORUM	0	5	2	2	0	0	9
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
6	TARİH DERSLERİNDE KULLANILAN GÖRSELLER SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ KONULARI DESTEKLEYİCİ NİTELİKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	2	5	7	1	1	0	16
		KATILMIYORUM	4	8	16	5	1	2	36
		KARARSIZIM	0	2	6	5	0	2	15
		KATILYORUM	0	6	26	2	1	1	36
		K. KATILYORUM	0	5	1	1	0	0	7
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
7	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARI İŞLENİRKEN HER TÜRLÜ GÖRSEL MATERYAL KULLANILMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	2	7	6	3	2	1	21
		KATILMIYORUM	3	12	21	5	0	3	44
		KARARSIZIM	0	3	13	3	1	1	21
		KATILYORUM	1	2	13	1	0	0	17
		K. KATILYORUM	0	2	3	2	0	0	7
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
8	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ İLE İLGİLİ MEDYADA ÇIKAN HABERLER ÖĞRENCİLERLE PAYLAŞILMAKTADIR.	K. KATILMIYORUM	2	2	8	0	1	0	13
		KATILMIYORUM	4	12	21	4	1	3	45
		KARARSIZIM	0	1	9	4	0	0	14
		KATILYORUM	0	8	17	5	1	2	33
		K. KATILYORUM	0	3	1	1	0	0	5
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110

Tablo 74'e göre "Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir." ifadesine 'katılıyorum' diyen 54 kişinin 28'i fen edebiyat fakültesi mezunudur. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan kişi sayısı yoktur. Yüksek lisans mezunlarının 3'ü olumsuz ve kararsız değerlendirmede bulunmuştur.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren 39 kişinin 9’u eğitim fakültesi mezunudur. Doktora mezunlarından olumsuz değerlendiren kişi sayısı yoktur. ‘kesinlikle katılıyorum’ işaretleyen 6 kişinin 3’ü eğitim fakültesi mezunudur.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren 39 kişi bulunmaktadır. Doktora ve diğer fakülte mezunlarından ‘kesinlikle katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılmıyorum’ şıklarını işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” ifadesine 34 kişi ‘katılmıyorum’ derken 34 kişi de katıldığını belirtmiştir. ‘Katılıyorum’ cevabını verenlerin içinde Eğitim enstitüsü ve diğer fakülte mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.” ifadesini 44 kişi ‘katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Doktora mezunlarından bu alana işaretleme yapan olmamıştır. ‘Kesinlikle katılıyorum’ şikkını işaretleyen eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunudur.

“Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren 36 kişi varken, ‘katılmıyorum’ cevabını veren 36 kişi de bulunmaktadır. Kararsız kalan 15 kişiden Eğitim enstitüsü ve doktora mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” ifadesine 44 kişi ‘katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Bunların içinde doktora mezunu bulunmamaktadır. Diğer fakülte mezunu 5 kişiden 1’i k. katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” ifadesine 45 kişi katılmadığını belirtmiştir.33 kişi ise katıldığını belirtmiştir. Katıldığını belirtenlerin içinde eğitim enstitüsü mezunu bulunmamaktadır.

Tablo 75

Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı-2

NO	İFADELER	DÜZEYLER	MEZUN OLUNAN OKUL					TOPLAM	
			E.ENSTİTÜSÜ	E.FAKÜLTESİ	F.E.FAKÜLTESİ	Y.LİSANS	DOKTORA		DiĞER
9	TARİH DERS KİTAPLARINDA SANAT TARİHİ KONULARI İÇERİSİNDE GEREKSİZ KONULAR VARDIR.	K. KATILMIYORUM	0	3	3	1	0	0	7
		KATILMIYORUM	1	7	20	2	0	1	31
		KARARSIZIM	0	2	14	3	2	0	21
		KATILYORUM	1	6	12	7	1	3	30
		K. KATILYORUM	4	8	7	1	0	1	21
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
10	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİNDE MİTOLOJİK EFSANELERDEN VE DESTANLARDAN BAHSEDİLMEKTEDİR.	K. KATILMIYORUM	2	1	2	0	1	0	6
		KATILMIYORUM	2	10	17	3	1	2	35
		KARARSIZIM	1	1	14	3	0	1	20
		KATILYORUM	0	11	20	6	1	2	40
		K. KATILYORUM	1	3	3	2	0	0	9
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
11	TARİH DERSLERİNDE SANAT TARİHİ KONULARININ ÖĞRETİMİ İÇİN GEZİ YÖNTEMİNİN KULLANILMASI DERSİ AKICI VE KALICI KILACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	2	1	0	0	4
		KATILMIYORUM	0	2	8	0	0	0	10
		KARARSIZIM	0	0	5	1	0	0	6
		KATILYORUM	4	11	23	3	2	3	46
		K. KATILYORUM	2	12	18	9	1	2	44
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
12	TARİH KİTAPLARINDA S.T. KONULARI İŞLERKEN ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ MEKANI ZİYARET ETMESİ FAYDAKİ OLACAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	2	4	1	0	0	7
		KATILMIYORUM	0	2	3	1	0	0	6
		KARARSIZIM	0	0	6	0	0	0	6
		KATILYORUM	2	10	21	1	1	2	37
		K. KATILYORUM	4	12	22	11	2	3	54
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
13	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ MİMARİ BİR ESER YADA MÜZE ZİYARETİNDE BİR UZMANDAN YARDIM ALINMALIDIR.	K. KATILMIYORUM	0	1	4	1	0	0	6
		KATILMIYORUM	1	2	2	0	0	0	5
		KARARSIZIM	0	0	4	1	0	0	5
		KATILYORUM	3	12	28	3	2	2	50
		K. KATILYORUM	2	11	18	9	1	3	44
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
14	TARİH DERSLERİNDE S.T. İLE İLGİLİ BİR MEKAN ZİYARET EDİLDİĞİNDE ÖĞRENCİLERİN KONU İLE İLGİLİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNE YER VERİLMELİDİR.	K. KATILMIYORUM	0	0	5	1	0	0	6
		KATILMIYORUM	0	7	8	0	1	1	17
		KARARSIZIM	2	3	11	1	0	1	18
		KATILYORUM	2	8	23	6	1	2	42
		K. KATILYORUM	2	8	9	6	1	1	27
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
15	SANAT TARİHİ DENİLDİĞİNDE AKLA İLK GELEN MİMARİ YAPILARDIR.	K. KATILMIYORUM	0	2	2	1	0	0	5
		KATILMIYORUM	0	5	5	5	1	1	17
		KARARSIZIM	0	4	7	0	0	0	11
		KATILYORUM	5	10	30	3	0	2	50
		K. KATILYORUM	1	5	12	5	2	2	27
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110
16	TARİH DERSLERİNDE S.T. KONULARININ ÖĞRETİMİNİN AMACI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜR MİRASI ÖĞRENME VE KORUMA BİLİNCİNİ OLUŞTURMAKTIR.	K. KATILMIYORUM	0	2	4	1	0	0	7
		KATILMIYORUM	0	5	2	0	0	0	7
		KARARSIZIM	0	2	6	2	0	0	10
		KATILYORUM	3	8	21	3	1	2	38
		K. KATILYORUM	3	9	23	8	2	3	48
TOPLAM			6	26	56	14	3	5	110

Tablo 75'e göre "Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır." ifadesine 'katılmıyorum' diyen 31 kişinin içinde doktora mezunu yoktur. 'Kesinlikle katılmıyorum' cevabını veren 7 kişi eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunudur. 'Kesinlikle katılıyorum' cevabını veren doktora mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 40 kişiden eğitim enstitüsü mezunu bulunmamaktadır. Katılmadığını belirten 35 kişinin 17’si fen edebiyat fakültesi mezunudur.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 46 kişi varken kararsız kalan 6 kişi vardır. Bunlar eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur.

“Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekân ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” ifadesine 54 kişi kesinlikle katıldığını belirtmiş, eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz ve kararsız yargıları işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.” ifadesine ağırlıklı olarak 50 kişi katıldığını belirtmektedir. Doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan kimse bulunmamaktadır. Eğitim enstitüsü mezunu 1 kişi katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.” ifadesine 42 kişi katıldığını belirtmiştir. Eğitim Fakültesi mezunu 26 kişiden kesinlikle katılmadığını ifade eden kimse bulunmamaktadır.

“Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 50 kişiden doktora mezunu bulunmamaktadır. Kararsız kalan 11 kişi eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunlarıdır.

“Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.” ifadesine 48 kişi ‘kesinlikle katılıyorum’ demiştir. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan kişi bulunmamaktadır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Türkiye’de tarih öğretiminin başlangıcını 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesine kadar ilanına kadar indirmek mümkündür. Yapılacak olan tarih öğretimi Tarih Kongreleri, Milli Eğitim Şuraları, Kalkınma planları ve öğretim programları vasıtasıyla düzenlenmektedir. Bu programlarda sanat tarihine ait konular mevcuttur ve bu konular kültür medeniyet tarihine ait konularla dengeli bir şekilde dağıtılmıştır. Bu nedenle gerek orta öğretim kurumlarında görev yapmakta olan tarih öğretmenleri, gerekse tarih öğretmeni adayları tarih ders kitaplarındaki sanat tarihi konularına yeterli düzeyde hâkim olmalıdır. 2011 yılında MEB tarafından belirlenen tarih öğretmeni yeterliliklerine göre; bir tarih öğretmeni anlatacağı konunun yalnızca siyasi yönüne değil, kültür medeniyet yönüne de hâkim olmalıdır. Oysa tarih öğretmenlerinin pek çoğu tarih ders kitaplarındaki sanat tarihi kavramlarına ve konularına karşı yeterli hâkimiyet düzeyine sahip olmadığı gibi, olumlu görüşe de sahip değildir.

Bu tezde “Tarih Öğretmenlerinin Sanat Tarihi Öğretiminde Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Öneriler” sorusuna cevap aranmıştır. Bu ana problemle birlikte aşağıdaki alt problemlere çerçevesinde şu üç esas (cinsiyet, mesleki kıdem, mezuniyet) dikkate alınarak araştırma yapılmış ve birtakım bulgulara ulaşılmıştır.

1. “Tarih derslerinde sanat tarihi konuları işlenirken, tarih öğretmenlerinin, kullanılan materyallere ilişkin görüşleri nelerdir?” Bu alt problemi;

1.a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; erkek öğretmenlere göre; tarihi yapılar, müzeler, fotoğraflar, minyatürler, üç boyutlu nesnelere, ders kitapları şeklinde sıralanırken, bayan öğretmenlere göre ise; tarihi yapılar, müzeler, üç boyutlu nesnelere, fotoğraflar, minyatürler, ders kitapları şeklinde sıralanmaktadır.

1.b. Mesleki kıdem açısından incelediğimizde hangi kıdeme sahip olursa olsun ankete katılan tüm öğretmenler için bu materyaller; tarihi yapılar, müzeler, üç boyutlu nesnelere, fotoğraflar, minyatürler, ders kitapları şeklinde sıralanmaktadır.

1.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; anket katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitaplarını önemsiz bulmuştur. Çok önemli bulan öğretmenler ise Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Yüksek Lisans ve diğer fakülte mezunlarındandır.

Üç boyutlu nesnelere öğretmenlerden bazıları orta derecede önemli bulurken, önemsiz gören az sayıda öğretmen eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur.

Ankete katılan öğretmenlerin üçte biri minyatürlerin önemini düşük bulmuştur. Önemini düşük bulan doktora mezunu öğretmen bulunmamaktadır. Önemli derecede gören az sayıda öğretmen eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur. Çok önemli bulan öğretmen bulunmamaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerden yaklaşık üçte biri fotoğrafları biraz önemli olarak nitelendirmiştir. Eğitim enstitüsü mezunlarının tamamı orta derecede önemli olduğunu belirtmiştir.

Eğitim Enstitüsü mezunu öğretmenlerin çoğunluğu müze gezisini orta derecede önemli olarak nitelendirmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerden üçte biri tarihi yapıları çok önemli olarak nitelendirmiştir. Eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından önemsiz gören öğretmen bulunmamaktadır. Yüksek lisans mezunu az sayıda öğretmen önemsiz olarak nitelendirmiştir.

2. “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait dönemlere hâkimiyet düzeyleri nedir?” Bu alt problemi;

2.a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; hâkimiyet düzeyi çok zayıf derecede olan erkek öğretmenlerin sayısı bayan öğretmenlere göre fazladır. Bayan öğretmenler daha çok orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

2.b. Kıdem açısından incelediğimizde; ankete katılan tarih öğretmenlerinin kıdemi ne olursa olsun sanat tarihine ait dönemlere ilişkin bilgileri orta düzeydedir. Çok zayıf olduğunu belirten üçte bir oranında öğretmen vardır. Çok iyi derecede hâkimiyete

sahip olduğunu belirten öğretmen sayısı ise, ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısıdır.

2.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; Eğitim enstitüsünden, eğitim fakültesinden ve fen edebiyat fakültesinden mezun olan, yüksek lisans ve doktora mezunu olan öğretmenlerin çoğunluğu “Orta Asya Dönemi” ne orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim enstitüsü, eğitim fakültesi ve doktora mezunu öğretmenlerin çoğunluğu, fen edebiyat fakültesi mezunlarının ise yarısı “İslamiyet Dönemi ”ne orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim enstitüsünden mezun olan ve doktora mezunu öğretmenlerin çoğunluğu, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunlarının ise yaklaşık yarısı “Selçuklu Dönemi” ve beylikler dönemine orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim enstitüsü, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin çoğunluğu “Erken Osmanlı Dönemi “ne orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin yarısı, Yüksek lisans ve doktora mezunlarının büyük çoğunluğu “Klasik Osmanlı Dönemi” ne iyi derecede hâkimiyet düzeyine sahip iken, fen edebiyat fakültesi mezunlarının ise yarısı, orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim enstitüsü ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin çoğunluğu, Eğitim fakültesi ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ise yaklaşık yarısı “Batılılaşma Dönemi” ne orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

Eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenlerin çoğunluğu, eğitim fakültesi mezunlarının yarısı, fen edebiyat fakültesi mezunlarının ise yaklaşık yüzde kırkı “Cumhuriyet Dönemi” ne orta derecede hâkimiyet düzeyine sahiptir.

3. “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait alanlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?” Bu alt problemi;

3.a. . Cinsiyet açısından incelediğimizde; bayan öğretmenlerin sanat tarihine ait alanlara hakimiyet düzeyi erkek öğretmenlere nispeten daha iyi durumdadır.

3. b. Kıdem açısından incelediğimizde; mesleki kıdemin artması ile alanlara hâkimiyet düzeyi arasında ilişki düzeyi çok zayıftır. Öğretmenlerden sanat tarihine ait olan alanlarda çok iyi veya iyi olduğunu belirten öğretmen sayısı oldukça azdır. Hatta el

sanatları alanında çok iyi olduğunu belirten öğretmen yoktur. Katılımcılarda yığılma zayıf, orta ve iyi şeklindeki cevaplardadır.

3. c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; sanat tarihine ait alanlardan olan mimariye eğitim enstitüsü ve eğitim fakültesinden mezun olup çok iyi derecede hâkimiyete sahip olduğunu söyleyen kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerin yaklaşık yüzde kırkı süsleme ve el sanatları alanında orta derecede hâkimiyete sahiptir. Süsleme alanında eğitim Enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından çok zayıf olduğunu belirten kimse bulunmamaktadır. Ancak süsleme alanında eğitim Enstitüsü mezunu iyi derecede hâkimiyete sahip kimse bulunmamaktadır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden yaklaşık yüzde kırkı plastik sanatlar alanında zayıf derecede hâkimiyete sahiptir. Orta derecede hâkimiyete sahip öğretmenlerin ise yaklaşık yüzde otuz beşi eğitim fakültesi mezunudur.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinden yaklaşık yüzde kırkı ise güzel sanatlar alanında orta derecede hâkimiyete sahiptir.

4. “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait kavramlara ilişkin hâkimiyet düzeyleri nedir?” bu alt problemi;

4.a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; mimariye ait kavramlara doğru cevap verme bakımından erkek öğretmenlerin sayısı bayan öğretmenlere oranla daha fazladır. Bunun aksine süslemeye ve el sanatlarına ait kavramlara doğru cevap verme bakımından bayan öğretmenlerin sayısı erkek öğretmenlere oranla daha fazladır.

Ancak anketteki (20) kavram-alan eşleştirmesine cevap veren erkek öğretmen sayısı ile bu eşleştirmeleri doğru cevaplayan erkek öğretmen sayısı bayan öğretmenlere nispeten daha fazladır.

4.b.Kıdem açısından incelediğimizde; kavram-alan eşleştirmesine doğru cevap veren öğretmenlerden 21-25 yıllık kıdeme sahip olanlar ilk sırayı alırken, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca ankete katılan tarih öğretmenleri firiz ve portal kavramına cevap vermekte zorlanmıştır. En az cevap veren öğretmen sayısı bu kavramlardadır.

4.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; mimariye, süslemeye ve el sanatlarına ait kavramlara doğru cevap verme bakımından fen edebiyat fakültesi mezunları diğer fakültelere oranla sayıca daha fazladır.

5. “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait isimlerin hangi alana ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?” Bu alt problemi;

5.a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; ankette bulunan sanat tarihine ait isimlere bayan öğretmenlerin doğru cevap verme oranı erkek öğretmenlerden daha fazladır.

5.b.Kıdem açısından incelediğimizde; ankette verilen sanat tarihine ait on yedi isme doğru cevabı 16-20 yıl ve 21-25 yıl kıdeme sahip öğretmenler daha fazla vermiştir. Ayrıca Karamehmet, Sabri Berkel, Ali Hadi Bara isimlerine katılımcılardan az sayıda öğretmen yanıt vermiştir. Mimar Kemaleddin, Mimar Sinan gibi isimlere ise katılımcılardan yanıt veren öğretmen sayısı fazladır.

5.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; sanat tarihine ait isimlere doğru cevapların çoğunluğunu fen edebiyat fakültesi mezunlarının verdiği görülmektedir. İsimler arasında en az işaretlenen Karamehmet olmakla birlikte bu ismi, Ali Hadi Bara takip etmektedir. Üçüncü sırada ise Sabri Berkel gelmektedir. Mimar Sinan ve Mimar Kemaleddin en çok doğru yanıt alan isimlerin başında gelmekte ve bu isimleri İbrahim Çallı ve Osman Hamdi Bey takip etmektedir.

6. “Tarih öğretmenlerinin ortaöğretim tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğuna dair hâkimiyet düzeyleri nedir?” Bu alt problemi;

6. a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğunu cevaplayan kadın ve erkek öğretmen sayısı eşittir. Yağlıbasan Medresesi, Selimiye Camii, Dolmabahçe Sarayı ve III. Ahmet Çeşmesi eserlerine erkeklerden daha fazla sayıda doğru cevap veren olurken; Selimiye Camii, Dolmabahçe Sarayı ve III. Ahmet Çeşmesi’ne ise bayan öğretmenler daha fazla sayıda doğru cevap vermiştir.

6.b. Kıdem açısından incelediğimizde; sanat tarihine ait eserlerin hangi döneme ait olduğu sorusuna en fazla doğru cevabı 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler vermiştir. 21-25 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin doğru cevap sayısı ikinci sırada yer

almaktadır. Bunun yanı sıra Dolmabahçe Sarayı, Selimiye Camii, Nizamiye Medresesi en çok işaretlenen eserlerdir.

6.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; eser-dönem eşleştirmesine doğru cevap verenlerin büyük çoğunluğu fen edebiyat fakültesi mezunudur.

7. “Tarih öğretmenlerinin sanat tarihine ilişkin görüşleri nelerdir?” bu alt problemi;

7.a. Cinsiyet açısından incelediğimizde; ; “Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir.” ifadesine çoğunluk ‘katılıyorum’ olarak işaretleme yapmıştır. Bunların çoğunluğu erkektir.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.” ifadesine ağırlıklı olarak ‘katılıyorum’ cevabı verilmiştir. Bunların çoğunluğu erkektir.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” İfadesine çoğunluk ‘katılıyorum’ cevabını vermiştir. Bunların çoğunluğu bayandır.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” İfadesine “katıldığımı” ve “katılmadığımı” belirten öğretmen sayısı eşittir. Erkeklerin çoğunluğu katılmadığını belirtirken, bayanların ise çoğunluğu katıldığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.” İfadesine çoğunluk katılmadığını belirtmiştir. Bunların çoğunluğu erkektir. Bu ifadeye ankete katılanlar olumsuz bir bakış açısı sergilemiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” İfadesine çoğunluk katılmadığını belirtmiştir. Bunların çoğunluğu erkektir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” İfadesine çoğunluk katılmadığını belirtmiştir. Bunların çoğunluğu erkektir. Bu ifadeye olumsuz bakanların sayısı olumlu bakanların sayısından oldukça fazladır.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır.” ifadesine ‘katılmıyorum’ diyenlerin çoğunluğu bayandır. ‘Katılıyorum’ diyenlerin çoğunluğu ise, erkektir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.” İfadesine ‘katılıyorum’ diyen kadın ve erkek sayısı eşittir. Kararsız kalan erkeklerin sayısı bayanlara oranla fazladır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.” İfadesine ‘katılıyorum’ diyenlerin çoğunluğu erkektir. ‘Kesinlikle katılıyorum’ diyen kadın ve erkek sayısı eşittir

“Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekânı ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” İfadesine ‘kesinlikle katılıyorum’ diyenlerin çoğunluğu erkek öğretmendir. Olumlu bakan erkeklerin sayısı bayanların sayısından fazladır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.” İfadesine ‘katılıyorum’ diyenlerin çoğunluğu bayandır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.” İfadesine katıldığını belirtenlerin çoğunluğu erkektir.

“Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.” İfadesine katıldığını belirten erkek öğretmenlerin sayısı bayanlara oranla daha fazladır.

“Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.” İfadesine olumlu bakan bayan sayısı oldukça fazladır.

7.b. .Kıdem açısından incelediğimizde; “Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir.” İfadesine kesinlikle katıldığını belirten öğretmenlerin çoğunluğu 11-26 yıllık kıdeme sahiptir.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir. İfadesine” 6-26 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin çoğu katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” ifadesine katıldığını ve katılmadığını belirten öğretmen sayısı eşittir. Bunların 16-20 yıllık kıdeme sahip olanlarının sayısı, 21-25 yıllık kıdeme sahip olanların sayısından azdır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” İfadesine ağırlıklı olarak ‘katılmıyorum’ şikkını işaretleyenlerin yaklaşık yüzde kırkı 6-26 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerdir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” İfadesine ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık yüzde kırkı katılmadığını belirtmiştir. Bunlar 6-26 ve üzeri kıdeme sahip kişilerdir.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır.” ifadesine ‘katılmıyorum’ diyen öğretmenlerin çoğunluğu 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.” İfadesine ankete katılan tarih öğretmenlerinin yaklaşık yüzde kırkı ‘katılıyorum’ cevabını vermiştir. Bunların yaklaşık yüzde otuzu 21-25 yıllık kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.” İfadesine ‘katılıyorum’ diyen tarih öğretmenlerinin yaklaşık yüzde otuz beşi 16-20 yıllık kıdeme sahiptir. 11-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını veren kimse bulunmamaktadır.

“Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekânı ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” İfadesine ‘kesinlikle katılıyorum’ diyen öğretmenlerin yaklaşık yüzde otuz beşi 16-20 yıllık kıdeme sahiptir. ‘Katılmıyorum’ diyenlerin çoğunluğu 11-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyenlerin yaklaşık yüzde kırk beşi 16-25 yıllık kıdeme sahiptir. Kesinlikle katıldığını belirtenlerin çoğunluğu 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen öğretmenlerin yaklaşık yüzde otuzu 1-15 yıllık kıdeme sahiptir. Olumsuz değerlendirenlerin çoğunluğu 11-26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerdir.

“Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren öğretmenlerin çoğunluğu 6-26 ve üzeri kıdeme sahiptir.

Kesinlikle katılmadığını belirten kişilerden 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmen bulunmamaktadır.

“Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.” ifadesine kesinlikle katıldığını belirten öğretmenlerin yaklaşık yüzde otuzu 1-15 yıllık kıdeme sahiptir. Bunların sadece 1’i 1-5 yıllık kıdeme sahip kişilerdir.

Genel olarak tarih öğretmenlerinin mesleki kıdemini artması ya da azalması ile sanat tarihine bakış açıları arasında bir ilişki yoktur.

7.c. Mezuniyet açısından incelediğimizde; “Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen öğretmenlerin yaklaşık yüzde ellisi fen edebiyat fakültesi mezunudur. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan kişi sayısı yoktur.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını veren öğretmenlerin bir kısmı eğitim fakültesi mezunudur. Doktora mezunlarından olumsuz değerlendiren kişi sayısı yoktur.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını verenler ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yüzde otuz beşini oluşturmaktadır. Doktora ve diğer fakülte mezunlarından ‘kesinlikle katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılmıyorum’ şıklarını işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.” ifadesine ‘katılmıyorum’ ve ‘katılıyorum’ cevabını veren yaklaşık ankete katılan öğretmenlerin yüzde kırkıdır. ‘Katılıyorum’ cevabını verenlerin içinde Eğitim enstitüsü ve diğer fakülte mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.” İfadesine ‘katılmıyorum’ cevabını verenlerin sayısı yaklaşık ankete katılan öğretmenlerin yüzde kırkıdır. Doktora mezunlarından bu alana işaretleme yapan öğretmen yokken, ‘Kesinlikle katılıyorum’ şikkını işaretleyenler eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunudur.

“Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ cevabını verenler ankete katılan öğretmenlerin

yaklaşık yüzde otuz beşini oluşturmaktadır. Kararsız kalan 15 kişiden eğitim enstitüsü ve doktora mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık yüzde kırkı ‘katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Bunların içinde doktora mezunu bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.” ifadesine ankete katılan öğretmenlerden katılmadığını belirten öğretmen sayısı yaklaşık yüzde kırktır. Yaklaşık yüzde otuzu ise katıldığını belirtmiştir.

“Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır.” ifadesine ‘katılmıyorum’ diyen öğretmenler yaklaşık yüzde otuzluk bir orana sahiptir ve bu öğretmenler içerisinde doktora mezunu yoktur. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ cevabını veren 7 kişi eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi ve yüksek lisans mezunudur.

“Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen öğretmen sayısı ankete katılanların yaklaşık olarak yüzde kırkını oluşturmaktadır. Bu öğretmenler içerisinde eğitim enstitüsü mezunu bulunmamaktadır. Katılmadığını belirtenlerin yaklaşık olarak yarısı fen edebiyat fakültesi mezunudur.

“Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyenler ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yüzde kırkını oluşturmaktadır. Bunlar eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunudur.

“Tarih kitaplarında sanat tarihi konuları işlenirken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekânı ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yüzde elli beşi kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Bu öğretmenlerden eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz ve kararsız yargıları işaretleyen kimse bulunmamaktadır.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.” ifadesine ağırlıklı olarak yüzde elli oranında katıldığını belirten öğretmen vardır. Doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan kimse bulunmamaktadır. Eğitim enstitüsü mezunu 1 kişi katılmadığını belirtmiştir.

“Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.” İfadesine yaklaşık olarak ankete katılanların yüzde kırkı katıldığını belirtmiştir. Eğitim Fakültesi mezunu 26 kişiden kesinlikle katılmadığını ifade eden kimse bulunmamaktadır.

“Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.” ifadesine ‘katılıyorum’ diyen 50 kişiden doktora mezunu bulunmamaktadır. Kararsız kalan 11 kişi eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi mezunlarıdır.

“Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.” İfadesine ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yüzde otuz beşi ‘kesinlikle katılıyorum’ demiştir. Eğitim enstitüsü, doktora ve diğer fakülte mezunlarından olumsuz değerlendiren ve kararsız kalan öğretmen bulunmamaktadır.

5.2 Öneriler

Çalışmanın önerileri iki grupta toplanabilir. Bunlar tarih öğretmenlerinin yetiştirilmesine ilişkin olanlar ve okul tarih programlarına ilişkin olanlardır. Aşağıda bu öneriler kısaca açıklanmıştır.

1. Tarih Öğretmenlerinin Yetiştirilmesine İlişkin Olanlar

Tarih öğretmenlerinin sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları problemler, üniversitelerdeki tarih bölümlerinde var olan kültür medeniyet tarihi derslerinin saatlerini artırarak veya sanat tarihine ait dersler konularak giderilebilir. Çünkü gerek Türkiye’deki Fen-Edebiyat fakültelerinin tarih bölümlerinde olsun, gerekse tarih öğretmenliği ana bilim dallarında olsun birkaç istisna dışında, günümüz üniversite tarih programları, sanat tarihi, mimarlık tarihi ve müzecilik gibi dersleri ya hiç koymamaktadır ya da bu dersleri programlarında seçmeli olarak bulundurmaktadır. Örneğin; Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi bölümü programında (1997 rehberine göre) Türk Sanatı Tarihi ve Avrupa Sanatı Tarihi adları altında bir dönemlik seçmeli dördüncü sınıf dersi olarak görülmektedir. Uludağ Üniversitesi Tarih bölümüne (1993-1994 kataloğuna göre) üçüncü sınıfta Osmanlı Sanatı mecburi seçmeli olarak konmuştur. Gaziantep Üniversitesi Tarih Bölümü programında (1997 1999 kataloğu) üçüncü dönemde Türk Sanat, Bilim ve Mimari

Tarihi ve Anadolu Sanat ve Mimari tarihi dersleri görülmektedir. Boğaziçi Üniversitesi Tarih bölümünde, dördüncü sınıfta Tarih ve Mimari, Tarih ve Şehircilik, Tarih ve Arkeoloji, Osmanlı Mimarisi, Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari gibi dersler seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Nitekim araştırmada lisans eğitiminde sanat tarihi ile ilgili ders almış olan tarih öğretmenlerinin, bu alana ait isim, eser ve kavramlara ait hâkimiyetlerinin, bu alanla ilgili ders almamış olanlara nazaran daha iyi olduğu kanıtlanmıştır.

Tarih öğretmeni adaylarının var olan kültür medeniyet tarihi derslerinin uygulamalı olarak yapılması dersin akıcılığı ve etkililiği üzerinde faydalı olabilir. Çünkü ülkemizde pek çok kültüre ait tarihi ve sanatsal değeri tartışmasız büyük olan yapıtlar bulunmaktadır. Bu yapıtlar sanat tarihinin mimari, süsleme, el sanatları, plastik sanatlar ve güzel sanatlar gibi alanlarındaki pek çok örneği bir arada barındırmaktadır.

Kıdemli tarih öğretmenlerinin ise bu alandaki eksikliği, sanat tarihi konularına ilişkin hizmet içi eğitim ile giderilebilir.

2. Okul Programlarına İlişkin Olanlar

Okul tarih programlarında kültür medeniyet konularına ve sanat tarihi konularına ayrılan ders saatleri artırılmalıdır. Nitekim bu konuda gelişmiş Avrupa ülkelerinden olan Almanya'da öğrencilere altıncı sınıftan itibaren güzel sanatlar dersi adı altında sanat tarihi ile ilgili konular anlatılmaktadır. Bu dersler sırasında müze ve yakın çevredeki tarihi mekanlar gezilmekte, geçmiş kültür ile şimdiki kültür arasında bağ kurulmaya çalışılmaktadır. Yine Fransa'da sanat tarihi dersleri, tarih dersleri ile paralel işlenmekte, bu derslerde tarihin en can alıcı dönemleri aracılığıyla büyük sanatsal yapıtlar incelenmektedir.

Türkiye'deki okul tarih programlarında bu konuların hak ettiği yeri bulamaması ve tarih öğretmenlerinin bu konulara yeterince değer vermemesi hâkim tarih görüşünün bir yansımasıdır. Bu nedendir ki; ortaöğretimden yükseköğretime geçmiş hatta üniversitelerin tarih bölümlerinden mezun olmuş bir öğrenci hala Dolmabahçe sarayının hangi dönemde yapıldığını; Mimar Kemalettin, İtri gibi çok önemli isimlerin ne iş yaptığını dahi bilememektedir.

Tüm bu öneriler göz önünde bulundurularak tarih öğretimine farklı bir perspektif kazandırılabilir ve tarih öğretmenlerinin sanat tarihine ilişkin sorunları çözümlenebilir.

KAYNAKÇA

- Alkış, S. ve Oğuzoğlu, Y. (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Tarihi Çevre Bilgisinin Değerlendirilmesi*. (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi). Cilt:18. Sayı:1.
- Altuner, H. 2007. *Türkiye Ortaöğretim Müfredatındaki Sanat Tarihi Derslerinin Tarihi Süreç İçinde Değerlendirilmesi ve Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırılması*(Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi). Ankara
- Arseven, C. E. 1998. *Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul
- Ata, B. 2002. *Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine" İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2002). Ankara
2007. *Kıdemli ve Aday Tarih Öğretmenlerinin Tarih Dersini Sevmeyen Lise Öğrencisine Yönelik Yaklaşımları*. TSA/Yıl:11. S:2. Ağustos
- Atıl, E. 1998. *Osmanlı Sanatı ve Mimarisi*. Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, C.II. İstanbul: İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yayınları, S. 447-486
- Aysan, Ş. 2008. *Sanat Tanımı Topluluğu (Kavramsal Sanat), Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul
- Ayvazoğlu, B. 1989. Türkiye'de Sanat Tarihi ve Estetikle İlgili İlk Çalışmalar. *Erdem (Atatürk Kültür Merkezi Dergisi)*. Ankara : TTK Basımevi (1991) Cilt 5 , Sayı 15, Sayfa 977-992
- Batur, A. ve diğerleri. 2002. *"Türkiye'de Sanat Tarihi Eğitimi ve Sorunları"*, *Sanat Dünyamız*. İstanbul
- Belting, H. 1987. *The End Of The History of Art*.(Christopher S.Wood), London: The University of Chicago
- Boland, Beth M. (2002). *Historic Places: Common Ground for Teachers and Historians*. OAH Magazine of History. Vol.16. No:2.

- Boydaş, N ve BALCI. Y.B. 1997. *Eğitim Sanat İlişkisi: Sanat Eğitimi*. Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Gazi Kitabevi
- Buyurgan, S.-U. 2007. *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara
- Candan, A. S. 1998. *Kavramlara Dayalı Tarih Öğretimi* (Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1998). Ankara
- Cezar, M. 1973. *Mimarlık ve Resim Öğretimine Gidiş. VII. Türk Tarih Kongresi(25-29 Eylül 1970) Bildirileri*. II. Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. Sayfa 733-760
1998. *17. Yüzyıl Osmanlı Kaynaklarında Sanat Tarihi İle İlgili Noktalar. 17. yy. Osmanlı Kültür ve Sanatı(19-20 Mart 1998 Sempozyum Bildirileri)*. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları 4, sayfa 41-54
- Cicioğlu. H. 1982. *Türkiye Cumhuriyeti'nde İlk ve Orta Öğretim(Tarihsel Gelişim)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Cimi, M. B. T. 1990. *Ülkeyi Kucaklayan Adam*, İstanbul: Akyüz Yayınevi
- Demircioğlu, İ. H. 2006. *Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye'de Tarih Öğretiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Bir Değerlendirmesi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. C:16. S:2. Syf:133-146
2012. *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Pegem Akademi. Ankara. S:2
- Diez, E. 1947. Josef Strzygowski. *Felsefe Arşivi*. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
- Dilek, D. 2002. *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünme Gelişimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ducan, P. L. 2000. *TwHP and Local History: A Possitive Partnership*. CRM: Creative Teaching with Historic Places. Vol.23. No.8. p.27.

- Egeli, M. H. 1959. *Atatürk'ten Bilinmeye Hatıralar*. İstanbul: Ahmet Halit Yaşaroğlu Kitapçılık.
- Erden, M. 1996. *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Gombrich, E. 1983. *Hegel ve Sanat Tarihi*(Çev. G. Nalbantoğlu). Mimarlık. Ankara: Pan Matbaası. Sayı193, Yıl21. Sayfa 22-27
- Gülensoy, Prof. Dr. T. 1995. *Türkiye'de Sanat Tarihçiliği ve Sanat Tarihi ile İlgili İki Kitap, Türk-İslam Mimarisinde Erzurum Evleri ve Rize*. Kayseri
- Güler, A. 1983. *Milli Eğitim Şuraları Üzerine Tahlili ve Mukayeseli Bir Araştırma*.(Doktora tezi). Elazığ. Syf:25.
- Güvenli, Z. 1960. *Sanat Tarihi*. İstanbul
- Harper, M. 1993. *Being Selective: Documents and Lesson Plans*. CRM: Teaching with Historic Places. Vol. 16. No:2. p.14.
- Hunter, K. 1993a. *Teaching with Historic Places*. ERIC Digest, EDO-SO-93-7. September.
- Işık, H. 2002. *Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler 6.Sınıf Programı Tarih Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Uygulama: Pasinler Örneği*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- İnan, A. A. 1959. *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*. Ankara: TTK Yayınları
1981. *Cumhuriyet'in İlk On Yılında Eğitimimizin Durumu ve Belirgin Özellikleri, Atatürk ve Eğitim (Türk Eğitim Derneği V. Eğitim Toplantısı)*. Şafak Matbaası
- Kınay, C. *Sanat Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.1993.
- Kırıçoğlu, O. T. 2002. *Sanatta Eğitim (Görmek, Anlamak, Yaratmak)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Kiriş, A.-Keleş, H. 2010. *Tarihsel Tartışma ve Tarihsel Tartışma Metni Yazma*. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. C:11. S:1. Syf:187-205.

- Koçak, K. 1998. *Cumhuriyetten Günümüze Tarih Anlayışı ve Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretimi(1923-1992)*(Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi,1998). Ankara
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (1981). *10. Milli Eğitim Şurası (23-26 Haziran 1981)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- (1989). *12. Milli Eğitim Şurası (18-22 Temmuz 1988)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- (1994). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (1983-1993)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB 2 (Milli Eğitim Bakanlığı). (1991). *4. Milli Eğitim Şurası (22-31 Ağustos 1949)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB 6 (Milli Eğitim Bakanlığı). (1991). *Sanat Tarihi Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Mülayim, S. 1983. *Sanat Tarihi Metodu*. İstanbul: Anadolu Sanat Yayıncılık
1994. *Sanat Tarihi Metodu*. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Oruç, Ş. 2002. *İlköğretim Okulu İkinci Kademedeki Görev Yapan Tarih Öğretmenlerinin Savaş Konularının Öğretimine İlişkin Tutumları*(Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,2002). Ankara
- Özdemir, N. 1997. *Anadolu Halk Kültüründe Resim, Heykel ve Müziğin Yeri, Önemi*. Ankara: Nurol Matbaacılık
- Paykoç, F. 1991 *Tarih Öğretimi*.
- Renda, G. 2001. *Cumhuriyet Döneminde Sanat Tarihi Bilimi, Atatürk'ün ölümünün 62. yılında Cumhuriyet Türkiye'sinde Bilimsel Çalışmalar Sempozyumu (8-10 Kasım 2000)*. Ankara Hacettepe Üniversitesi Basımevi.107-115.
- Shiner, L. 2004. *Sanatın İcadı, Bir Kültür Tarihi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Sözen, M.-Tanyeli, U. 2011. *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul
- Sungu, İ.-ATA, B. 2002. *Tarih Öğretimi Hakkında*. Milli Eğitim Dergisi. S.153-154.

Ankara. ss.52-59

Şahin, B. 2009. *Atatürk Devrinde Sanat Tarihi Çalışmalarının Gelişimi*(Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,2009). Ankara

TBMM Zabıt Ceridesi, c.18, s.8

TCM(Türkiye Cumhuriyeti Maarif). 1960. *Lise Müfredat Programı*. Ankara: Maarif Basımevi

TCMV(Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekilliği). 1991. **2.** *Maarif Şûrası(15-21 Şubat 1943)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

Turan, A. 1993. *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul

Tüfekçi, G. 1983 *Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar*. İstanbul: İş Bankası Yay. Türkiye

Uluçay, Ç. 1958. *Çevre İncelemeleri Tarih Öğretimi*. İstanbul Öğretmenler Derneği Yayınları.

Ulusoy, K. 2005. *Tarih Dersinde Ahlâkî Değerlerin Aktarımı "Bir Okuma Parçası Örneği"*. Milli Eğitim. S:168. Syf:126-133.

Yediyıldız, B. 2002. *Tarih Araştırmaları ve Öğretimi*. Türk Yurdu. C:22. S:175. Syf:51

Yılmaz, L. III. *Uluslararası Tarih Kongresi: Tarihçilikle Müzeciliğin Keyifli Buluşması "Toplumsal Tarih "*

Yücel, H. A. 1946 *"Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Vakit Cetveli, kitap ve Programlar Hakkında" Cumhurbaşkanları, Başbakanlar ve M. Eğ. Bak. Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçleri*. Ankara: MEB Basımevi, syf: 281-288.

EKLER

EK 1. 1952-1955 Yılları Arasında Uygulanan Dört Yıllık Lise Müfredat Programına Göre Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi(Cicioğlu, 1985:206)

* Son sınıfın Edebiyat ve Fen kollarında resim öğrencileri, haftada 1 saat Sanat Tarihi dersine verilecek ve bu ders resim öğretmeni tarafından okutulacak (MEB, 1954; 109).

DERSLER	SINIF I.	SINIF II.	SINIF III.	SINIF IV.	
				FEN	EDEBİYAT
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	4	2	6
Felsefe	-	2	2	3	5
Tarih	2	2	2	-	2
Coğrafya	2	2	1	-	-
Matematik	5	4	4	6	2
Fizik	-	3	3	3	1
Kimya	3	3	2	-	-
Tabiat Bilgisi	3	2	2	2	-
Yabancı Dil	5	5	5	5	5
Resim, Sanat Tarihi* ve ya Müzik	2	2	2	1/1	1/1
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1
Askerlik	1	1	1	1	1
Toplam	29	29	29	25	25
Yetiştirme Kursları ve Seminer Çalışmaları	3	3	3	7	7
TOPLAM	32	32	32	32	32

EK 2. 1956 - 1957 Lise Müfredat Programına Göre Haftalık Lise Ders Dağıtım Çizelgesi (Cicioğlu, 1985: 207)

DERSLER	SINIF I.	SINIF II.	SINIF III.	
			FEN	EDEBİYAT
Türk Dili ve Edebiyatı (1)	5	4	3	6
Psikoloji	-	2	-	-
Felsefe, Mantık ve Sosyoloji	-	-	3	6
Tarih	2	2	2	2
Coğrafya	2	2	1	2
Tabiat Bilgisi	3	2	1	-
Fizik	3	3	3	2
Kimya	3	3	3	2
Yabancı Dil	5	5	5	5
Beden Eğitimi	1	1	1	1
Askerlik	1	1	1	1
Resim, Sanat Tarihi* , Müzik, İkinci Yabancı Dil (seçmeli)	2	2	1/1	1/1
Toplam	29	29	25	25
Yetiştirme Kursları ve Seminer Çalışmaları	3	3	7	7
TOPLAM	32	32	32	32

* Son sınıf Edebiyat ve Fen kollarında Resim öğrencileri haftada 1 saat Sanat Tarihi göreceklerdir.

EK 3. 1957 Tarihli Sanat Tarihi Müfredat Programı (Anonim, 1960: 43-44)

II. Sınıf Sanat Tarihi Müfredat Programı (Edebiyat Kolu Haftada 2 Saat)

1. Tarih öncesi devirlerde sanat,
2. Eski Mısır Sanatı,
3. Eski Ön Asya Sanatları (Mezopotamya, Anadolu ve İran),
4. Eski Ege havzası ve Yunan Sanatları,
5. Roma sanatı,
6. Ortaçağ Avrupa Sanatları (Bizans, Roman ve Gotik Sanatları ile Primitif Hıristiyan Avrupa Sanatı),
7. Rönesans devrinde ve Rönesans'tan XIX. Yüzyıl ortasına kadar Avrupa Sanatları (Rönesans, Barok, Rokoko, Realizm ve Romantizm gibi çeşitli üslup, ekol ve sanat cereyanları),
8. Empresyonizmin başlangıcından günümüze kadar Batı Sanatı (belli başlı sanat cereyanları ve ekolleri),
9. Uzak Doğu Sanatları (Hint, Çin, Japon).

III. Sınıf Sanat Tarihi Müfredat Programı (Edebiyat ve Fen Kolları Haftada 1 Saat)

Türk ve İslam Sanatı:

1. Orta Asya Türk Sanatı (İslamiyet'ten Önce),
2. İslam Sanatları (Arap, İran ve Hint),
3. İslam Türk Sanatı:
 - a. Muhtelif devir ve memleketlerde, hususiyle Selçuklular devrinde,
 - b. Osmanlı devrinde (Tanzimat'a kadar).
4. Tanzimat'tan bu güne kadar Türk Sanatı.

NOT: Bu derste İslam sanatı ile İslam Türk Sanatı'nın umum Sanat Tarihi içindeki durumu gösterilecek ve gerekli noktalardan bağlantıların belirtilmesine önem verilecektir. Öğretmen Fen Kolunda, vakit ve imkân nispetinde resim dersinin devamı olan Sanat Tarihinin İslam ve Türk Sanatı dışındaki konularına da yer verilmelidir.

EK 4. 1974-1975 Öğretim Yılında Modern Fen ve Matematik Programları Uygulanan Liselerde İzlenecek Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (Meb 5, 1991: 367)

DERSLER	SINIFLAR					
	IX. SINIF	X. SINIF		XI. SINIF		
		ESKİ		ESKİ		
	YENİ	FEN SINIFI	EDE. SINIFI	MAT. SINIFI	TABİAT BİL. SINIFI	DİL-EDE. SINIFI
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	5	3	3	6
Yabancı Dil*	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	5	2	2	1	1	2
Tarih	-	2	2	2	2	3
Sanat Tarihi	-	-	2	-	-	1
Felsefe Grubu	-	-	-	3	3	6
Psikoloji	-	2	2	-	-	-
Ahlak	1	1	1	-	-	-
Milli Güvenlik	1	1	1	1	1	1
Matematik	5	6	2	8	3**	-
Tabiat Bilgisi	-	-	-	-	6	6
Kimya	-	-	-	6	6	-
Fizik	-	6	-	-	-	-
Fen Bilgisi	4	-	4	-	-	-
Jeoloji	-	-	-	-	2**	-
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli	3	-	-	-	-	-
Seminer	1	1	4	1	1**	-
Din Bilgisi	-1	-1	-1	-	-	-
TOPLAM	30 (31)	30 (31)	30 (31)	30	30	30
REHBERLİK VE EĞİTİSEL EK	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2

SEÇMELİ DERSLER ÇALIŞMALAR	3	3	3	3	3	3
----------------------------------	---	---	---	---	---	---

* Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kolejlerde “yabancı dil” dersleri bütün sınıflarda dokuz saat olarak okutulacaktır.

** 1974-1975 ve 1975-1976 öğretim yıllarında seçmeli olarak öğrenci, ya 3 saat “matematik” ya da 2 saat “jeoloji” ve 1 saat “seminer” alacaktır.

EK 5. 1974-1975 Öğretim Yılında Modern Fen ve Matematik Programları Uygulanmayan Liselerde İzlenecek Yeni Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (MEB 5, 1991: 373)

DERSLER	SINIFLAR				
	IX. SINIF	X. SINIF		XI. SINIF	
		FEN SINIFI	EDE. SINIFI	FEN SINIFI	EDE. SINIFI
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	5	3	6
Psikoloji	-	2	2	-	-
Felsefe, Mantık, Sosyoloji	-	-	-	3	6
Ahlak	1	1	1	-	-
Tarih	2	2	2	2	3
Sanat Tarihi	-	-	2	-	1
Coğrafya	2	2	2	1	2
Matematik	5	5	4	7	2
Tabiat Bilgisi	3	2	2	1	-
Fizik	3	3	2	4	2
Kimya	3	3	2	3	1
Yabancı Dil	4	4	4	4	5
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1
Milli Güvenlik	1	1	1	1	1
Din Bilgisi	-1	-1	-1	-	-
TOPLAM	30 (31)	30 (31)	30 (31)	30	30
SEÇMELİ	2	2	2	1	1

DERSLER REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALAR	3	3	3	3	3
--	---	---	---	---	---

EK 6. 1987 Gebze Seminerinde Alınan Kararlara Göre, Lise Haftalık Ders Dağılım Çizelgesi (Anonim, 1987: 374, Anonim,1994: 96)

DERSLER	SINIFLAR					
	4	5	5	6	6	6
		FEN	SOS.BİL. VE ED.	FEN	MATEMATİK	SOS. BİL.VE ED.
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	6	4	4	6
Psikoloji	-	1	2	-	-	-
Felsefe Grubu	-	-	-	-	-	6
Din Kül.ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1	1	1
Tarihi	2	2	2	2	2	2
T.C.İnk.Tar.ve Atatürkçülük	1	1	1	2	2	2
Sanat Tarihi	-	-	2	-	-	2
Coğrafya	2	-	3	-	-	3
Matematik	5	6	3	7	3	-
Biyoloji ve Sağ. Bilgisi	3	-	-	-	4	-
Fizik	3	4	-	4	3	-
Kimya	2	3	-	3	4	-
Yabancı Dil	5	4	5	3	3	4
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2
Milli Güvenlik Bilgisi	-	1	1	-	-	-
Seçmeli Dersler	2	4	4	4	4	4
TOPLAM	33	33	32	32	32	32

EK 7. 1957 Sanat Tarihi Müfredat Programına, 1987’de Atatürkçülükle İlgili Yapılan Eklemeler (Anonim, 1987: 126)

OKUL	DERGİSİ	SINIF	KONULAR	İŞLENECEĞİ ÜNİTE VEYA KONULAR	AÇIKLAMALAR
Lise	Sanat Tarihi	II.sınıf	ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE ÖZELLİK TAŞIYAN ÖNEMLİ YAKLAŞIMLAR a. Milli Tarih, Milli Ahlak, Milli Eğitim, Milli Kültür b. Türk Tarihinin Zenginliği	3. Eski Ön Asya Sanatları (Anadolu)	
			ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ 15. Sanatseverliği	3. İslam Türk Sanatı	
			ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE ÖZELLİK TAŞIYAN ÖNEMLİ YAKLAŞIMLAR	4. Tanzimat’tan Bugüne Kadar Türk Sanatı	“10 b” Okuma Parçası Şeklinde Verilecek
			9. a. Milli Tarih, Milli Ahlak, Milli Eğitim, Milli Kültür b. Türk Tarihinin Zenginliği 10. Güzel Sanatlar b. Milletlerin Tanınmasında Güzel Sanatların Rolü		
			TEHDİT		Tarihi Eserlerin

		2. Anarşi ve Terör c. Anarşi ve Terörle Mücadelede Kişilere Düşen Görev.	Korunmasında Kaçakçılığa Yer Verilecek
--	--	---	--

EK 8. 1954 - 1956 Tarihli Sanat Tarihi Müfredat Programı (MV, 1954: 26; MV, 1956:99-100)

III. Sınıf Sanat Tarihi Müfredat Programı (Edebiyat Ve Fen Kolları, Haftada 2 saat)

1. Tarihten önceki zamanlarda sanat,
2. Mısır Sanatı,
3. Eski Ön Asya Sanatları,
4. İran Sanatı,
5. Eski Ege havzası Sanatları,
6. Yunan Sanatı,
7. Roma sanatı,
8. Primitif Hıristiyan ve Bizans Sanatları, Roman ve Gotik Sanatları,
9. Orta Asya Türk Sanatı,
10. İslam Sanatları,
11. Selçuklu, Osmanlı sanatları,
12. Rönesans,
13. XVII., XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda sanat (İtalya, İspanya, Hollanda, Fransa,

Almanya ve İngiltere’de)

14. Uzak Doğu Sanatları (Hint, Çin, Japon).

15. Tanzimat’tan bu güne kadar Türk Sanatı.

EK 10. 1998 Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgelerinin Sanat Tarihi Dersinin Yer Aldığı Bölümler, Sosyal Bilimler Alanı (MEB 2, 1998)

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kül.ve Ahlak Bil.	1	Din Kül.ve Ahlak Bil.	1	Din Kül.ve Ahlak Bil.	1
	Tarih	2	Tarih	2	T. C.İnk.Tarihi ve Atatürkçülü k	2
	Coğrafya	2	Mil.Güvenli k Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				

	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM	28		8		9	
ALAN DERSLERİ			Edebi Metinler	3	Edebî Metinler	3
			Genel Türk Tarihi	3	Osmanlı Tarihi	3
			Türkiye		Türk. Beş. ve Eko.Coğraf yası	
			Coğ.(Fiziki)	3		3
			Ülkeler		Mantık	2
			Coğrafyası	3		
			Psikoloji	2	Sosyoloji	2
TOPLAM				14		13

ALAN SEÇMELİ DERSLER			Sanat Tarihi	2	T.C. İnk. Tarihi ve Atatürkçülü k (Seminer)	2
			Dil Bilim	2	Dil Bilim	2
			Türk	2	Turizm	2
			Edebiyatı Tarihi			

			İslam Tarihi	2	Matematik	4	
			Matematik	4	Geometri	2	
			Geometri	2	Felsefe Tarihi	2	
			Yabancı Dil	4	Sanat Tarihi	2	
			Bilgisayar	2	Türk Edebiyatı	2	
					Tarihi		
					Yabancı Dil	4	
					Bilgisayar	2	
Alınabilecek Ders Saati Sayısı				6		6	
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2	
	Çevre ve insan			Beden			
		2	Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2	
	İnsan İlişkileri	1	Çevre ve insan	2	Demokrasi ve insan Hakları	1	
	Standardizasyon ve Kalite	1	Bilim Tarihi	2	İnsan İlişkileri	1	
	İkinci Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	2	Bilgi Teknolojisi	2	
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2	Kütüphanelik	1	
	Hızlı Ok. Tek.	1			2.Yabancı Dil	2	
	Bilgisayar	2			Takviyeli Yabancı. Dil	2	
Trafik Bilgisi	1						
Alınabilecek Ders Saati Sayısı				6		6	

	Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1
TOPLAM		33		33		33

EK 11. 1998 Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgelerinin Sanat Tarihi Dersinin Yer Aldığı Bölümler, Anadolu Lisesi ile Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Spor Alanı (MEB 2, 1998)

D.KATEGORİLERİ	HAZ. SINIFI	H.Der S.S.	IX. SINIF	H.Der S.S.	X. SINIF	H.Der S.S.	XI. SINIF	H.Der S.S.
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dili ve Ede.	4	Türk Dili ve Ede.	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kül.ve Ahl.Bil.	1	Din Kül.ve Ahl.Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T. C. İnkılâp Tar. ve Ata.	2
			Coğrafya	2	Millî Güv.Bil.	1	Felsefe	2
			Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bil.	2				
			Yab.Dil	4				
			Bed.Eğt.	2				
TOPLAM		30		32		12		13
ALAN DERSLERİ					Bed.Eğt.	2	Bed.Eğt.	2
					Spor	6	Spor	6
					Biyoloji	2		
TOPLAM					10		8	

ALAN SEÇMELİ DERSLER					İns.Ant.	2	AntrenmanBil	2
					Spor ve Beslenm	1	Spor Yön.ve Organizasyon	2
					Spor Psikoloji si	2	Türkiye Beşeri ve Eko.Coğr.	3
					Tür. Coğr.(Fiziki)	3	Sanat Tarihi	2
					Sanat Tarihi	2	Edebî Metinler	3
					Matematik	2	Matematik	2
					Geometri	2	Müzik	2
					Müzik	2	Geometri	2
					Gen.Türk Tarihi	3	Halk Oyunları	2
					Psikoloji	2	Osm.Tarihi	3
					Edebî Metinler	3	Mantık	2
					Yab.Dil	4	Sosyoloji	2
					Bilgisayar	2	Yabancı Dil	4
							Bilgisayar	2
Alınabilecek						10		11

Ders Saati Sayısı								
	Resim	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
		2		2	Grupla Çalışma Tekn.	2	Turizm	2
	Müzik		Müzik					
SEÇMELİ DERSLER	Bilgisayar	2	Çevre ve insan	2	Turizm	2	Ülkeler Coğrafyası	3
			İnsan İlişkileri	1	Güzel Kon. ve Yazma	2	Demokrasi ve insan Hakları	1
			Standard izasyon ve Kalite	1	2.Yabancı Dil	2	Fotoğraf	2
			2.Yabancı Dil	2	Tak.Yabancı Dil	2	Çevre ve İnsan	2
			Tak..Yabancı Dil	2	Trafik Bilgisi	1	İkinci Yabancı Dil	2
			Hızlı Ok.Tekn.	1			Takviyeli Yabancı Dil	2
			Bilgisaya	2			İlk Yardım	1
Alınabilecek Ders Saati S.				4		4		4
			Rehb.	1	Rehb.	1	Rehberlik	1
TOPLAM				33		33		33

EK 12. 2004 – 2005 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Resim Alanı Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (2004/ 2560 Sayılı Tebliğler Dergisi)

D.KATEGORİLERİ	HAZ. SINIFI	H.Der S.S.	IX. SINIF	H.Der S.S.	X. SINIF	H.Der S.S.	XI. SINIF	H.Der S.S.
	Türkçe	4	Türk Dili ve Ede.	4	Türk Dili ve Ede.	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	20	Din Kül.ve Ahl.Bil.	1	Din Kül.ve Ahl.Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1
	II. Yabancı Dil	4	Tarih	2	Tarih	2	T. C. İnkılâp Tar. ve Ata.	2

ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Beden Eğitimi	2	Coğrafya	2	Millî Güv.Bil.	1	Felsefe	2
			Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2	II.Yabancı Dil		II.Yabancı Dil	
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bil.	2				
			Yab.Dil	4				
			Bed.Eğt.	2				
TOPLAM		30		30		14		15
ALAN DERSLERİ	Resim Çalışma.	3	Resim Çalışma.	3	Resim Çalışma.	4	Resim Çalışma.	4
	Desen çalışma.	3	Desen çalışma.	3	Desen çalışma.	4	Desen çalışma.	4
	Modelaj	2	Bilgisaya	2	Grafik Tasarım	4	Heykel Çal.	4
	Plastik San. Tar.	1	Plastik San. Tar.	1	Dijital Grafik	2	Seramik	2
					Plastik San. Tar.	1	Türk Resim-Heykel Sanatı	1

TOPLAM		9		9		15		15
ALAN SEÇMELİ DERSLER					Müze Eğitimi	1	Sanat Eserlerini İnceleme	2
					Estetik	1	Drama	1
					Drama	1	Yazı Sanatı	1
					Fotğ.San	1	Estetik	1
					Yazı Sanatı	1	Müze Eğitimi	1

TOPLAM						2		2
					Türk.Fiz. Coğrafya	3	Türk. Beşeri.Coğraf	3
					Güz. Kon.Yaz	2	Güz. Kon.Yaz	2
					Müzik	2	Geometri	2
					Matema.	2	Matematik	2
					Geometri	2	Geometri	2
					Halk Bil.	2	Halk Bil.	2
					Koro	1	Tak.Yab.Dil	2
					Ed. Met.	3	Ed. Met.	3
					Gen.Tür k Tarihi	3	Gen.Türk Tarihi	3
					Trafik Bilgisi	1	Trafik Bilgisi	1
					Bed.Eğt.	2	Bed.Eğt.	2
					Tak.Yab. Dil	2	Koro	1
TOPLAM						8		7
	Rehberli	1	Rehberli	1	Rehberli	1	Rehberlik	1
TOPLAM		40		40		40		40

EK 13. 2005 – 2006 Öğretim Yılı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	Dil Ve Anlatım	2	2	2	2
	Türk Edebiyatı	3	3	3	3
	Din Kültürü Ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2	-	-
	T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük	-	-	2	-
	Coğrafya	2	2	-	-
	Matematik	4	-	-	-
	Fizik Kimya	2 2	--	--	--
	Biyoloji	2	-	-	-
	Sağlık Bilgisi Felsefe	--	2 -	-2	--
	Yabancı Dil	10	4	4	4
	İkinci Yabancı Dil	-	2	2	2
	Beden Eğitimi	2	-	-	-
	Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	-
	Trafik Ve İlk Yardım	-	-	1	-
		Toplam	32	19	17
ALAN DERSLERİ	Matematik	-	4	4	4
	Fizik	-	2	3	3
	Kimya	-	2	3	3
	Biyoloji	-	2	3	3
	Geometri	-	2	2	2
	Analitik Geometri	-	-	-	2
	Toplam	-	12	15	17
SEÇMELİ DERSLER	Resim (2)				
	Müzik (2)				
	Beden Eğitimi (2)				
	Tarih (2)				

	Coğrafya (2) Psikoloji (2) Sosyoloji (2) Mantık (2) Seçmeli Yabancı Dil (2) Girişimcilik (1) Bilgi Kuramı (1) Astronomi Ve Uzay Bilimleri (2) Proje Hazırlama (1) Bilgi Ve İletişim Teknolojisi (2) Demokrasi Ve İnsan Hakları (1) Sanat Tarihi (2) Sosyal Etkinlik (2)				
Alınabilecek Ders Saati Sayısı		2	3	2	5
REHBERLİK		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		35	35	35	35

EK 14. Sanat Tarihine Ait Kavramların Tanımları

Mimariye Ait Kavramlar

Cumba: 1. Yapının zemin katının üstündeki katta yer alıp, sokağa doğru uzanan çıkmalı oda. 2. Eski İstanbul evlerinde pencerenin önünde sokağa doğru çıkma yapan kafesle örtülü bölüm.

Çıkma: Bir yapının üst katlarından dış mekâna doğru taşan bölümü.

Eyvan: 1. Üç yönden kapalı, bir yönden dışa açılan ve tonozla örtülü mimari mekan. İlk olarak Sasaniler döneminde İran'ında kullanıldığı sanılır. Örneğin, Tâk-ı Kısra Sarayı (MS 550) gibi erken bir uygulamada bile, eyvanın gelişmiş ve dev boyutlu bir mekân olarak gerçekleştirildiği görülür. Eyvan asıl gelişimini İslam döneminde gösterecektir. Büyük Selçuklu çağında (11.-12. yy) İran mimarlığı dört eyvanlı avlu şemasını geliştirir. Dikdörtgen planlı bir avlunun kenarlarının ortalarına yerleştirilmiş birer eyvandan oluşan bir şema, hızla İslam dünyasının büyük bölümüne yayılacaktır. Osmanlı öncesi dönemin Anadolu'sunda da, Türkiye'ye özgü nitelikler kazanmakla birlikte, aynı şema geniş ölçüde uygulanır. İran'da daha çok camilerde uygulanan eyvanlı avlu, Anadolu'da genellikle medreselerde görülür. Aynı durum Mısır için de geçerlidir. Bununla birlikte, Mısır'daki eyvan şemalarının İran'la ilişkili bir gelişme olmayıp yerel bir buluş olduğu öne sürülmüştür. Eyvan, Klasik Osmanlı döneminde Türk mimarlığının gündeminden çıkmıştır. 2. Geleneksel Anadolu-Türk konutunda iki yanı iki oda ile sınırlanmış ve bir yönden hayat ya da sofaya açılan mekân. İran'da geliştirilen eyvanla aynı adı taşıdığı halde, mimari nitelikleri ve mekân kuruluşuna katkısı açısından, ondan tümüyle farklı bir öge olarak değerlendirilebilir. Örneğin, konut mimarlığında eyvan, birincidekinin aksine doğrultu verici ve eksenselliği vurgulayıcı nitelikte değildir.

Kurgan: Orta-Asya mezar yapısı. Kütüklerden ahşap yığma tekniği ile yapılmış bir mezar odasını gizleyen bir toprak yığınından oluşur. İslamlık öncesi dönemde özellikle Orta Asya'nın kuzey kesiminde yapılmıştır. İçleri zengin mezar sunularıyla dolu olan bu yapılar, göçebe Orta Asya toplumlarının sanatları konusunda bilgi veren veriler sağlamaktadır.

Minber: Camide üzerinde hutbe okunan merdiven biçiminde litürjik öge. Emeviler döneminde ortaya çıkmıştır. Mihrabın sağında yer alır. Mermer, taş, ahşap, çini gibi malzemelerden yapılabilir.

Portal (Taçkapı): Genellikle bir kamusal yapıya giriş-çıkışı sağlayan anıtsal kapı.

Revak: Bir yapının önünde yer alan, uzun kenarlarından biriyle bu yapıya bitişik, diğer uzun kenarı boyunca sütunların taşıdığı bir kemer dizisiyle dışa açılan, üstü kubbe, tonoz ya da çatıyla örtülü, uzunlamasına mekân.

Süslemeye Ait Kavramlar

Fresk: Yaş siva üzerine suda çözülmüş boya pigmentleri kullanarak yapılan duvar resmi. Antikite'den beri bilinen bir tekniktir. Pompei'de çok sayıda Roma freski örneği bulunmuştur. Sonraki çağlarda hiç ortadan kalkmamış sayılabilir. Freskin bir de kuru siva üzerine yapıları türü vardır ki, yaş sıvalı tekniğe oranla daha dayanıksız sonuçlar verir. Bu tekniğe “fresco secco” ya da “kuru fresk” denilir.

Friz: 1. Antik mimarlıkta korniş ile arşitrav arasında kalan, kabartmalarla bezeli ya da düz şerit. 2. Genel olarak, kabartmalarla bezeli şerit biçiminde her tür sanat yapıtı.

Kakma: Ağaç ve kaplamalara ince levhalar biçiminde renkli ağaç, sedef, fildişi, metal gibi değişik malzemeleri gömerek uygulanan süsleme sanatı.

Kalem işi: Osmanlı mimarlığında siva üzerine boyayla yapıları bezeme. “Kalemkari” de denilirdi.

Korniş: 1. Yapı cephelerinin en üstünde çatı hizasında yer alan silme dizisi. Bu anlamda bir tür saçak sayılabilir. Kapı, pencere gibi açıklıkların üstündeki kalın silmelere de “korniş” denir. 2. Pencerede perde asmak için yapılmış daire kesitli ahşap ya da madeni çubuk. “Perde kornışı” de denir.

Tezhip: Yıldız ve boya kullanılarak kağıt üzerinde yapılan her tür bezeme işi. Özellikle, geçmişte yazma kitapları bezemek amacıyla uygulanırdı.

Türk Üçgeni: Kare planlı bir mekân üzerine kubbenin oturtulabilmesini sağlayan bir geçiş ögesi. Örtülecek mekânın köşelerinin tepe noktaları aşağıda kalan bitişik üçgenler oluşturacak biçimde pahlanması biçiminde tanımlanabilir. Bunlar sayesinde, kare planlı mekânın üstünde en az bir düzgün sekizgen oluşturulmuş olur; kubbe bu sekizgene kolayca oturabilecek ve yükünü altyapıya iletebilecektir. İlk kez Anadolu-Selçuklu

Sanatı ürünlerinde görüldüğünden, bu adı almıştır. En ilginç örneklerinden biri Konya Karatay Medresesi'ndedir.

El Sanatlarına Ait Kavramlar

İbrik: El yıkamak için kullanılan geniş karınlı, ince boyunlu, saplı ve ince uzun ağızlıklı metal kap.

Lahit: İçine ölünün yerleştirildiği özel sanduka. Pişmiş toprak, taş ya da mermerden yapılabilir. Genellikle bezemelidir. Anadolu Selçukluları çiniyle bezeli lahitler de yapmışlardır.

Serpuş: Başlık.

Tombak: 1 ölçü çinko ile 10 ölçü pirinç karışımından oluşan bir alaşım. Rengi altına benzer. Osmanlı döneminde bundan leğen, hamam tası, tepsi, ibrik, kahve güğümü gibi eşyalar yapılmıştır.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.06.20.01-60599/ 39106
Konu : Araştırma İzni
Yasemin DERİNGÖZ

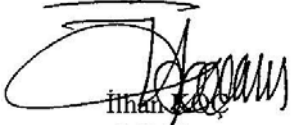
25/05/2012

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

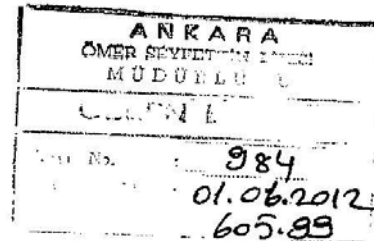
- İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.
b) Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 21/05/2012 tarih ve 3606 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Yasemin DERİNGÖZ' ün "Sanat Tarihi öğretiminde tarih öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri (Ankara ili)" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (10 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

İbrahim KAYA
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER _____ :
Anket (10 sayfa)

TARİH ÖĞRETMENLERİNE UYGULANAN ANKET

Sayın Meslektaşım,

Ortaöğretim kurumlarında Tarih öğretmenlerinin, Tarih ünitelerindeki “Kültür ve Medeniyet” konularına yönelik, sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm üretilmesinin amaçlandığı bu yüksek lisans çalışmasında cevaplarınız, alana ilişkin öğretimin kolaylaştırılmasında büyük önem taşımaktadır.

Zaman ayırdığınız için teşekkürlerimi sunarım.

Yasemin Deringöz

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı

Tarih:/..../2012

Elinizdeki kitapçık 10 sayfadan oluşmaktadır.20 dakikada cevaplayabileceğiniz düşünülmektedir.

I.BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz

1. () Kadın 2. () Erkek

2. Öğretmenlik mesleğindeki kıdeminiz nedir?

1. () 1-5 yıl
 2. () 6-10 yıl
 3. () 11-15 yıl
 4. () 16-20 yıl
 5. () 21- 25 yıl
 6. () 26 ve daha üzeri

3. En son mezun olduğunuz okul

1. () Yüksek Öğretmen Okulu
 2. () Eğitim Enstitüsü
 3. () Eğitim Fakültesi
 4. () Fen- Edebiyat Fakültesi
 5. () Yüksek Lisans
 6. () Doktora
 7. () Diğer (Lütfen Yazınız).....

4. Lisans eğitiminde Kültür ve Medeniyet Tarihi dersi aldınız mı?

1. () Evet 2. () Hayır

5. Eğer cevabınız "evet" ise; bu dersin ismini yazar mısınız?

(.....)

6. Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi yapılırken aşağıda verilenler hangi sıra ile kullanılmalıdır?

1. () Ders Kitapları
2. () Görsel Materyaller
3. () Müzeler
4. () Tarihi Mekânlar

7. Tarih ders kitaplarında bulunan sanat tarihi ünitelerinde özellikle **hangi konularda** öğrencilerinizin tarihi bir mekân ya da müzeye götürülmesi gerektiğini önem sırasına göre numaralandırınız.

1. () Mimari
2. () Süsleme
3. () El Sanatları
4. () Plastik Sanatlar
5. () Güzel Sanatlar

8. Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğreniminin **kalıcılığını** artırabilmek için kullanılması gerekenleri önem sırasına göre numaralandırınız.

1. () Ders Kitapları
2. () Taşınabilir kalıntılar (Üç boyutlu nesnelere)
3. () Minyatürler
4. () Fotoğraflar
5. () Müzeler
6. () Tarihi yapılar (Saray, Han, Çeşme vb...)

BÖLÜM II

Aşağıda 'Sanat Tarihine' ilişkin 'Dönemler', 'Alanlar', 'Kavramlar', 'İsimler' ve 'Eserler' bulunmaktadır. İfadelerin sağındaki rakamlar alana hâkimiyet düzeyinizi ifade etmektedir. Lütfen size uygun olan seçeneği 'X' işareti ile işaretleyiniz.

1. Aşağıda verilen dönemlere ne ölçüde hâkim olduğunuzu "X" işareti ile işaretleyiniz.

DÖNEMLER		(1) Çok Zayıf	(2) Zayıf	(3) Orta	(4) İyi	(5) Çok İyi
1.	Orta Asya Dönemi Sanat Tarihi					
2.	İslamiyet Dönemi Sanat Tarihi					
3.	Selçuklu Dönemi Sanat Tarihi					
4.	Beylikler Dönemi Sanat Tarihi					
5.	Erken Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi					
6.	Klasik Osmanlı Dönemi Sanat Tarihi					
7.	Batılılaşma Dönemi Sanat Tarihi					
8.	Cumhuriyet Dönemi Sanat Tarihi					

2. Aşağıda verilen alanlara ne ölçüde hâkim olduğunuzu "X" işareti ile işaretleyiniz.

ALANLAR		(1)Çok Zayıf	(2)Zayıf	(3)Orta	(4)İyi	(5)Çok İyi
1.	Mimari					
2.	Süsleme					
3.	El Sanatları					
4.	Plastik Sanatlar					
5.	Güzel Sanatlar					

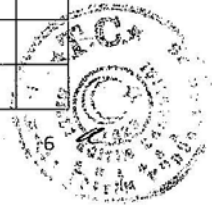
3. Aşağıda dönemleri ile birlikte verilen alanlara ne ölçüde hâkim olduğunuzu "X" işareti ile işaretleyiniz.

DÖNEMLER-ALANLAR		(1)Çok Zayıf	(2)Zayıf	(3)Orta	(4)İyi	(5)Çok İyi
1.	Orta Asya Dönemi Mimari					
2.	Orta Asya Dönemi Süsleme					
3.	Orta Asya Dönemi El Sanatları					
4.	İslamiyet Dönemi Mimari					
5.	İslamiyet Dönemi Süsleme					
6.	İslamiyet Dönemi El Sanatları					
7.	Selçuklu Dönemi Mimari					
8.	Selçuklu Dönemi Süsleme					
9.	Selçuklu Dönemi El Sanatları					
10.	Selçuklu Dönemi Güzel Sanatlar					
11.	Osmanlı Dönemi Mimari					
12.	Osmanlı Dönemi Süsleme					
13.	Osmanlı Dönemi El Sanatları					
14.	Osmanlı Dönemi Güzel Sanatlar					
15.	Cumhuriyet Dönemi Mimari					
16.	Cumhuriyet Dönemi Süsleme					
17.	Cumhuriyet Dönemi El Sanatları					
18.	Cumhuriyet Dönemi Güzel Sanatlar					
19.	Cumhuriyet Dönemi Plastik Sanatlar					

4. Aşağıda verilen kavramların hangi alana ait olduğunu "X" işareti ile işaretleyiniz.

KAVRAMLAR		(1)Mimarî	(2)Süsleme	(3) El Sanatları	(4)Güzel Sanatlar	(5)Plastik Sanatlar
1.	Cumba					
2.	Eyvan					
3.	Çıkma					
4.	Firiz					
5.	Yıldız Kornişler					
6.	Tombak					
7.	İbrik					
8.	Darüleytam					
9.	Lahit					
10.	Serpuş					
11.	Kurgan					
12.	Revak					
13.	Portal					
14.	Minber					
15.	Fresko					
16.	Türk Üçgeni					
17.	Kalem İşi					
18.	Sedef					
19.	Kakma					
20.	Tezhip					

5. Aşağıda verilen isimlerin hangi alanlarda eser verdiklerini "X" işareti ile işaretleyiniz.

İSİMLER		(1)Mimarî	(2)Süsleme	(3)Güzel Sanatlar	(4)Plastik Sanatlar
1.	Matrakçı Nasuh				
2.	Takiyüddin				
3.	Enverî				
4.	Kemalpaşazâde				
5.	Nigârî				
6.	Karamehmet				
7.	İbn-i Batuta				
8.	Şeker Ahmet Paşa				
9.	Osman Hamdi Bey				
10.	İbrahim Çallı				
11.	Sabri Berkel				
12.	Hafız Osman				
13.	Sabuncuoğlu Şerafettin				
14.	Nakkaş Sinan				
15.	Levni				
16.	Nigârî				
17.	Vedat Tek				
18.	Mimar Sinan				
19.	Mimar Kemaleddin				
20.	Ali Hadi Bara				

6. Aşağıda verilen eserlerin hangi döneme ait olduğunu "X" işareti ile işaretleyiniz.

ESERLER		(1)Orta Asya Dönemi	(2)Selçuklu Dönemi	(3)Beylikler Dönemi	(4)Osmanlı Dönemi	(5)Cumhuriyet Dönemi
1.	Pazırık Kurganı					
2.	Ani Harabeleri					
3.	Yağıbasan Medresesi					
4.	Nizamiye Medresesi					
5.	Gül Koklayan Fatih					
6.	Sahr-ı Seman Medresesi					
7.	Kubadabat Sarayı					
8.	Selimiye Camii					
9.	Ankara 2. Vakıf Hanı					
10.	Gül Koklayan Kadın					
11.	Dolmabahçe Sarayı					
12.	III. Almet Çeşmesi					
13.	Gök Medrese					
14.	İznik Nilüfer Hatun İmarethanesi					
15.	Kaplumbağa Terbiyecisi					
16.	Gazi Muallim Mektebi					

BÖLÜM III

Aşağıdaki sorular Tarih Derslerinde ‘Sanat Tarihine’ ilişkin görüşlerinizi belirlemeye yöneliktir. İfadelerin sağında belirtilen rakamlar katılım düzeyinizi ifade etmektedir. Lütfen size uygun olan seçeneği ‘X’ işareti ile işaretleyiniz.

(1) Kesinlikle Katılmıyorum

(2) Katılmıyorum

(3) Kararsızım

(4) Katılıyorum

(5) Kesinlikle Katılıyorum

İFADELER		(1) Kesinlikle Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Kesinlikle Katılıyorum
1.	Tarih derslerinde sanat tarihi öğretimi gereklidir.					
2.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları sistematik olarak verilmiştir.					
3.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularının başlıkları ve içerikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.					
4.	Tarih derslerinde sanat tarihine ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.					
5.	Tarih derslerinde kullanılan görsellerin sayısı sanat tarihi konuları için yeterlidir.					
6.	Tarih derslerinde kullanılan görseller sanat tarihi ile ilgili konuları destekleyici niteliktedir.					
7.	Tarih derslerinde sanat tarihi konularını işlerken her türlü görsel materyal kullanılmaktadır.					
8.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili medyada çıkan haberler öğrencilerle paylaşılmaktadır.					
9.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konuları içerisinde gereksiz konular vardır.					
10.	Tarih derslerinde sanat tarihi öğretiminde mitolojik efsanelerden ve destanlardan bahsedilmektedir.					
11.	Tarih derslerinde sanat tarihi konularının öğretimi için gezi yönteminin kullanılması dersi akıcı ve kalıcı kılacaktır.					
12.	Tarih ders kitaplarında sanat tarihi konularını işlerken öğrencilerin konu ile ilgili bir mekanı (anıt, cami, sebil, müze vb.) ziyaret etmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.					

13.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili mimari bir eser ya da müze ziyaretinde bir uzmandan yardım alınmalıdır.					
14.	Tarih derslerinde sanat tarihi ile ilgili bir mekân ziyaret edildiğinde öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerine yer verilmektedir.					
15.	Sanat tarihi denildiğinde akla ilk gelen mimari yapıtlardır.					
16.	Tarih derslerindeki sanat tarihi konularının öğretiminin amacı, öğrencilerde kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincini oluşturmaktır.					

ANKET BİTMİŞTİR. YARDIMLARINIZ VE ANKETE AYIRDIĞINIZ DEĞERLİ ZAMAN İÇİN TEKRAR TEŞEKKÜR EDERİM.

